

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Chronik und Nekrolog des Klosters Petershausen - Cod. St. Blasien 17

Keller, Joseph

[St. Blasien], [1787]

Casus Monasterii Petrishusensis, gekürzte und vom Autograph
abweichende Fassung

[urn:nbn:de:bsz:31-46906](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-46906)

1

Incipiunt Casus Petrihu-
sensis Monasterij
de
Distinctionibus Galliarum

Tres Distinctiones Galliarum esse me-
morantur; Una siquidem Gallia comata,
qua et Italia, quam Longobardi atque Ro-
mani incolunt, vocatur, eoquod Italici an-
tiquitus comas pro aliis nationibus diligen-
tius nutriebant, sive ideo comata dicitur.
Hoc est ornata, quod Romana Urbe, qua fasti-
gium Imperij totius orbis retinebat, decoratur.
Alia vero Braccata Gallia, quam Theotoni-
ci inhabitabant, ideo nominatur, quoniam Theo-
tonici braccis sive femoralibus plus alijs genti-
bus utuntur. Tertia autem Togata Gallia
pro eo nomen accepit, quod hujus provincia
Incola togis, idest, vestibus diversi coloris
et usque ad calcaneum persurgentibus contutur,
adeo ut hac tunc etiam alias circumpositas infe-
cerint nationes. Et haec quidem, ut diximus,
antiquitus singularum provinciarum erant
propria, nunc autem singularum sunt communia.
In hac Gallia, quam togatam diximus, cog-
nominari, erat quidam Vir nobilissimo genere
decoratus, cui Rex Francorum, qui et Imperator
Romanorum erat, sororem suam dederat in matri-
monium, ex qua duos genuit filios, qui ambo
sunt sicut clarissimi genere ita et animi virtute.

+ igitur

fessent
venenum

Itaque cum adoleviscent, et rebus opulenti, viribusque armis acerrimi, contigit, ut inimicitia inter ipsos et legem ipsius provinciae irreperet, eorumque precordia in tantum inficeret, ut nullatenus antea cohiberi potuisset, quam legem manus gladii visa privaret.

Rege igitur interempto, timentes hi duo Conspirationem conprovincialium suorum, ad Avunculum suum Imperatorem Augustum se contulerunt, et ab eo gratanter suscepti, in Alemannia loca habitacionis acceperunt quamplurima, et sunt multa ita et optima. Dedit quippe eis Lotamum et Brigantium, Überlingen et Buochorn, Althufsin et Türingin

Heistirgou atque ~~Heistirgou~~ Minthure quoque cum omnibus appendicijs eorum, et in Rhætia Curienti Mesouch et alia multa, quae vetustate temporum memoria deleta sunt.

Talibus igitur ab Imperatore dotati donis, cum ea adissent, et suo juri mancipassent, viris suis nobilissimis, qui secum venerant, ex eis dona largiti sunt, et uni quidem dederunt Türingin, alteri Überlingen, alij vero Buochora, qui etiam ~~conubijs~~ postea miscuerunt, eisque affinitate conjuncti sunt.

Ubirlingin
cum eis conu-
bia

Igitur postquam Gallorum furor, quo contra hos duos Germanos de regis sui necesse exarserant, sopitus est, propinqui et amici eorum mittentes, ut in patriam suam redirent, rogaverunt.

In nomine

Eorum unus magnis precibus devictus in patriam rediit, alter vero Vodaticus in Alemannorum provincia remansit, et omnia, quae ~~sub~~ Imperatore data

F

erant, obtinuit et posteris ^{ejus} ~~eorum~~ usque in presentem diem.

Ex huius itaq; Semine natus est ^{Uozzo} ~~Uozzo~~, pius et venerabilis Comes, qui habitabat apud Brigantium loco qui adhuc ruinas antiquo habitacionis ~~demons~~ ^{Tosten dit} ~~demons~~. Hic accepit uxorem nomine Dietpurgam secundum Deum valde religiosam, secundum ~~unum~~ ^{vero} seculum nobilissimam. Hic ~~Uozzo~~ tanta fuit pietatis et meriti, ut etiam aves ejus sanitatem sentirent, et ad ejus Mensam intrepide advolarent, et de ejus manu cibum caperent, et cum alio satiata abirent, alie denuo saturande venirent.

Item una die diluculo ad ostium ejus cubili Cerva ex sylva adveniens pede pulsavit, cumque Officiarius aperiret et videret ac renuntiaret bestiam ad stare, ostiumq; pulsasse, ille pietate docente prænoscens aliquam necessitatis causam bestiam illuc adduxisse, eja. inquit ad servum, sequere eam, et vide, si quid forte velit. Ille nihil moratus secutus est precedentem, qua duxit eum in sylvam et ostendit ei partem suam in compede haerentem pede, et stans demisso capite, motu aurium quasi rogare cepit. Ille confestim dum pedem hinnulo de compede exsolvit, Cerva cum catulo leta in sylvam abiit, et servus ad Dominum suum rediit, eiq; gesta sunt, nuntiavit. Talibus et his similibus ~~Uozzo comes in aula Imperatoris~~ sepius cum hoc venerabili Viro Deus quasi jocularabatur, quia jácundus homo qui miseretur, in Domino non commovebitur in eternum.

Alio quoq; tempore cum idem Venerabilis ^{Huotzo} ~~Uozzo~~ comes in aula Imperatoris demoraretur, contigit

Vindelicam Augustam, Later vero Lindauense
Monasterium suis ex prodijs nobiliter ditavit,
ubi et venerabiliter sepultus quiescit, cuius hofte-
ritas adhuc apud Brigantium floret. Marquardus
autem filius ejus comes effectus in amicitia Ottonis
Imperatoris plurimum potuit.

+ humulatus

De Liutfrido, ejusque progenie.

Igitur cum hi quatuor fratres defunctis jam
Parentibus hereditatem inter se dividere vellent, unus
eorum Liutfridus superius nominatus, cum esset de-
ses et imbellis, ~~omninoque~~ despicibilior, verens ne forte
propter ignaviam suam a fratribus in divisione
contempneretur, secum tractare cepit, qua arte
eos circumveniret, ut sibi partem hereditatis non
negarent. multa igitur secum volvens et aduendum utile
sibi suisque posteris consilium reperiens, sic unum ex
fratribus suis, aliis ignorantibus, affatus est: Scis,
inquiens, frater, scis quod ego vobis fratribus meis
impar nequaquam negotiis seculi idoneus appareo,
sed si meis consiliis assensum praeberis, non modicum
commodum tibi tuisque posteris prestabis. Te enim
pra caeteris meis fratribus diligo, tecumque habi-
tare desidero, et ideo cum ventum fuerit ad divisi-
onem hereditatis nostrae omni nisu satage, ut in
meam partem cedat Wintirtura cum suis appen-
dicijs, sciasque procul dubio, quoniam si haec in meam
devenerint proprietatem, quod tibi ea traditurus,
et ipse tecum deinceps, quemadmodum iusseris, ero
permanens. In hoc ergo consule tuo utilitati
et meae obtemperare stude voluntati. Sic fratri
secundo, sic clam locutus est, tertio, singulis cre-
dentibus, quod haec sui amore loqueretur, omnesque
haec sic promptos ad suae voluntatis effectum reddidit.
Itaque cum ventum esset ad divisionem, et unicuique
sua pars caderet, singuli festinabant Liutfridi

Ceterisque

+ Sum

8
petitionem adimplere propter ejus, quam jam
diximus, promissionem, ignorantes singuli, quod
unicuique eorum equalia promississet, et quoniam
omnium par erat voluntas, facile ad effectum est
perductum, quod omnes unanimiter voluerunt,
+ omnibus et Liubfrido Wintirtura cum appendicijs suis con-
firmaverunt. At ille merito letabundus sibi tra-
dita adiens egregia prœdia suo juri mancipavit
universa, atq; tali assuetia fratres fefellit, atq;
agricultura operam dedit, et multa peculia con-
gregavit: acceptaq; uxore filium ex ea genuit
nomine Adilbertum, qui cum beato Leone P. in
Apuliam transiit, ibiq; pro causa S. Petri contra
Normannos, qui Apuliam invaserant, pugnans
occubuit. Hujus filia erat Adilheidis, quam Co-
mes Hartmannus Senior de Dilinga in matrimonium
accepit, que ei peperit Hartmannum juniorem et
Adilbertum, qui adhuc superest, et totius patrimonij
et matrimonij heres effectus est, et Udalricum, qui
apud Constantiam Episcopus factus est, de quo postea
forsitan aliquis dicitur sumus, filias quoque tres,
que modo in sanctimoniali habitu commemorantur,
quarum una genuit Udalricum comitem de Gamin-
lingen, et Adilbertum de Achalmir, qui ambo ad-
huc vita potenter potiuntur.

Quomodo Gebehardus hereditatem
adeptus est.

Junior igitur supra memoratorum fratrum, sed
ornamentum eorum Gebehardus ex defunctæ matris
Dietspurge utero excisus et quibusdam fomentis ob-
volutus est usq; ad tempus nativitatis, Deo ejus vi-
tam ad multorum ^{libertatem} utilitatem reservante. De tali-
bus tamen excisis litteræ testantur, quod vita comes
fuerit, felices in mundo habeantur. Itaq; enutritus
et litteris traditus apud Constantiam eruditus ibiq;

8
fraternitatis, quem cunq; voluerit, censum inde
7 Sci persolvat, id est, singulis quibusq; abhinc in po-
sterum annis, festivitate Patris nostri ac Venera-
bilis Papae Gregorij predictis fratribus sicut cano-
nica monstrabit regula servietur. Actum Con-
stantie quarta Id. Martij, presente ~~et~~ ^{et} confavente
predicto Advocato meo Udalrico, nec non et aliis
testibus, quorum subscripta sunt nomina: Eber-
hard. Luitfred. Wildibold. Chuzzo, Coy^{ret}pret. Adil-
pret. Meroboto, Liu. pret. Sigipert. Hadepert. Diet-
ger. Wern. Adilgoz.

Quomodo quasivit, ubinam Monu-
sterium construeret.

Cum autem placuit ei, qui cum mirabili ordine
de utero matris suae segregavit et vocavit per gra-
tiam suam, ut esset in domo Domini lucerna ardens
et lucens, continuo non acquievit carni et sanguini,
ut indulgeret otio vel voluptati, sed mente pertra-
ctans, quomodo ad hoc vocatus erat, ut in Vinca Dni
laboraret, eamq; excoleret et melioraret, cepit in-
vestigare per Consilium Spiritus S. quo ingenio se
veluti Dammula excuteret de hujus mundi decipula,
ut veluti hebraeus Servus septimo anno, hoc est, post
transactos labores hujus mundi liber Sabbatha agere
posset in secula. Deniq; omni intentione exquire-
bat, quonam modo Christo acceptissime, quaecunq; ha-
bebat, vel acquirere poterat, offerre quivisset, et tale
demum reperit consilium, nihil suae salutis melius
profuturum, quam construere Monasterium; cepitq;
locum quaerere, huic aptum consilio, in quo satis-
facere posset suo desiderio; cumq; in quodam loco
hac ex causa pernoctaret, eumq; tota nocte ra-
munculi clamoribus ex palude inquietarent, et cum
die facta locum lustraret, ut si ad ejus votum

utilis esset, perspiceret, interrogasse fertur, quo
 vocabulo censeretur deberet, si cella ^{ibi} ~~ibi~~ constructa
 fuisset: Unus ex obsequiis ipsius continuo respondit,
 Ramunculorum Cellam eam debere nuncupari, quorum
 strepitu eos nocte contigerat molestari. At ille, nequa-
 quam, inquit, hic in loco constructur, si tali fœdo
 nomine improbari deberet.

Quomodo Locum ipsum acquisivit.

Sed, quia de Deo scribitur, voluntatem timentium
 se faciet, et Deprecationem eorum exaudiet, citius
 famulo suo, ut credimus, locum ostendit, in quo ejus
 desiderium perfici placuit. Nam Ripa Rheni opposita
 Constantia Civitati, ejus voluntati complacuit, campus
 ad construendam Cellam etsi minus utilem tamen
 speciosam judicavit. Porro isdem locus ad Augense
 Monasterium pertinebat, sicut adhuc supra et infra, et
~~locus~~ ^{tunc} inhabilabilis, quia humidus in modum paludis.
 Vir autem Dei suum proprium, quod habuit apud Fur-
 ziacum pro comutatione ejusdem locelli dedit, nec
 totum, quod modo Augense Monzium in Furziaco pos-
 sident, a Viro Dei accepit, sed partem, quae sui juris erat,
 et ad comutationem istius loci valebat. Confirmatum
 igitur legaliter hoc concambio Vir Dei idem prædio-
 lum in tres portuunculas divisit, et sibi quidem,
 suisque Successoribus, Constantiensibus Pontificibus
 unam, Canonicis autem ejusdem Ecclesiae alteram,
 tertiam vero ad construendam Cellam deputavit.

De Jure habitatorum
 ipsius Locii.

Et quoniam homines, quos ~~ibi~~ manere con-
 stituit, nihil præter habitacula domorum, in quibus
 commanebant, habebant, et neque agros, neque ligna
 neque pascua habere poterant, tale jus illis omnibus

eorumque posteris in subsidium attribuit, ut à mor-
tuis exuvia non tollantur, sed posteris ex integro
quaeque relicta possiderent et tantum navigarent
ad comunem Dominorum suorum necessitatem, eisque
quibus hoc ingenij esset, piscarentur. Hoc idem
Jus etiam Monachis famulis constituit, excepto eo,
quod hi, quoniam aliquantulum in agris et pra-
tis habent, cottidie Dominis suis debent servire,
et ab eis annonam accipere.

De Capella S. Michaelis.

† parvulam Primo igitur Capellam tibi construxit, quam in
honorem S. Michaelis III. Kal. Augusti dedicavit,
in qua etiam mortuum orando suscitavit. In hoc
initio Bazilium quendam habuit abbatem, sub
quo pradium apud Togingen et aliquantulum apud
Epsindorf à Constantiensi Ecclesia comutavit, su-
per qua comutatione tale privilegium conscribi fecit.

Forle Taingen.

Privilegium super Togingen.

In Nomine Sanctae et individuae Trinitatis.
Notum sit omnibus presentibus scilicet et futuris.
qualiter ego Gebhardus Constant. Ecclesie Praesul in-
dignus, cum manu Advocati mei Chuzonis cum Be-
zilino Abbate S. Gregorij Monachis communi utilitati
prospiciens concambium feci tale, videlicet pradium,
quale Ecclesia, cui praesepse videor, habere dicitur in
Villa Toginga in pago Regou et in villa Epsindorf
in pago Lara, ei suisque Monachis potestative possi-
dendum contradens ea quippe ratione, ut eadem cum
manu Advocati sui Eberhardi tradentes mihi meisque
Successoribus firmiter habendum succederet, quidquid
Monachum, quod ipse regerat in villa Lutwanga in
pago Albegou et in Rapiqakusa in pago Errogou
legitime proprietatis haberet. Hujus autem concambij

~~Handwangen~~
~~Handwangen~~
~~Handwangen~~
ford. Langenwang
fil. paroch. Fyllow
cap. Biffenb.
Kath. Biffenhausen
in cap. Geistl.

Ab. scriptura primigenia

Kor. Cleggou. ergo legendum Handwangen

44

communitatis in nostri presentia ambobus advocatis, mei videlicet et abbatibus ad hoc strenue consentibus est Constantia facta atque roborata presentibus his, quorum nomina sunt sequenti subscriptione notata. Meginzo archipresbiter. Sigiberto Decanus. Iring archidiaconus, Gerhart archidiaconus, Albrich Gunderic, et alijs quam pluribus. Actum publice in sancta Synodo Constant^{ensis} Ecclesia Anno ~~Dni~~^{dominica} incarnationis nongentesimo, nonagesimo quinto, feria III. Indict. VII. ad idem Monasterium primus Rüdperthus Monachus ad conversionem venit.

De Cella quoque Sancti Meginradi, qua dicitur ad Solitarios, suos monachos Gebhardus normam vivendi et regimen habere decrevit, quoniam Monachi ^{illius} ~~istius~~ Cenobij tunc temporis fuerunt religiosissimi.

Suo tempore fundavit Ecclesiam.

Anno igitur Dñica Incarnat. nongentesimo octogesimo tertio jecit fundamenta Basilica, fecit autem Vallos ubique per locum ad exsiccandum humorem, et obtulit quatuor aureos, quas posuit sub singulos Ecclie angulos. fecit Cryptam ab occidentali parte, in qua aqua puteum fodit, et altare in honorem S. Martini in ea collocavit, quod postea Gebhardus III. propter humorem destruxit. Super Cryptam Sanctuarium fecit, ubi principale Altare in honorem S. Gregorij P.P. constituit, super quod Ciborium nimis speciosum fabricavit. Cum igitur columnas quatuor de ligno Illicis fecisset, et figuras vitis in eis formari fecisset, Urbanos Constantienses in unum congregavit, eosque sic affatus ait: Habeo, inquit, quatuor filias, quas me oportet nuptui tradere, sed non possum eas sine adjutorio vestro ornare, eade causa vos modo convenio, et ut mihi aliquod solatium pro acquirendis ornamentis pro posse et velle vestro adhibeatis peto. Cumque omnes respondissent, se libentissime facturos

quocumq; ille praecepisset, iussit columnas pro-
 ferri ^{et} dixitq; se has columnas argento velle vestiri,
 et ut ad hoc sibi auxilium ferrent, cepit precari,
 quod omnes animo promptissimo fecerunt. Nam eorū
 solatio columnas argento optimo vestivit, earq; super
 bases lapideas decentissime sculptas constituit, super
 columnas arcus quatuor posuit, quos ex una parte
 ex aurato argento, ex altera vero de aurato cupro
 vestivit. Super arcus quoq; et super columnas po-
 suit tabulam tanta magnitudinis, ut totum operi-
 ret Ciborium, habens in medio fenestram rotundam,
 et ipsam in circuitu intrinsecus aurato cupro oper-
 tam, inferius autem habebat marginem prominentē
 quem argento vestivit, quod etiam quidam abbas
 abstulit, et ipse plumbum affixit. Ipsa autem ta-
 bula erat per totum ex inferiori parte aurato cu-
 pro decenter operata, habens imagines quatuor Evan-
 gelistarum elato opere, aliasq; per plures species.
 in transverso quoq; ejus per 4 partes erant la-
 mine affixae argenteae, et in unoquoq; latere
 conscriptus unus erat Versus aureis litteris
 descriptus de subscriptis:

† quatuor

Hoc opus exig^{uum} diversis artibus actum
 Fert tibi Gregori supplex devotio Servi,
 Praesulis indigni, quem tu cum plebe fideli
 Conjungas Turmis precibus Pater almae supernis.
 Super Tabula fenestram erat Cassis ligneis colum-
 nis tornatis superpositus angulosus et deauratus,
 et super hunc imago Agni candidi ad populum pro-
 spicientis. Ipsum etiam Altare erat cavum, habens
 ab Oriente Tabulam auro optimo et lapidibus pre-
 tiosis decoratam, ab Occidente vero alia erat Tabu-
 la argento cooperta, habens in medio imaginem
 S. Mariae elato opere de ^{auro} aurato optimo, appendens

7
13
auri talentum, quam Bertholdus Abbas tempore
famis deposuit, et cominuit, ac pro frumento di-
straxit. Super altare dependent diversa San-
ctorum receptacula reliquiarum. ad ipsum Altare
per gradus plures ascendebatur de Choro, quos Abbas
Theodoricus abstulit, quando Chorum ampliavit.

In supremo eorundem graduum ⁱⁿ medietate erat spa-
tium submissum, quantum altare fuerat latum,
quadrus lapidibus circumpositum pertingens usque ad
Altare, ubi erant genua flectere, et juxta Al-
tare Tabula marmorea viridis coloris pavimento
imposita, in qua genua flectentes deoscularentur.

Chorus vero erat valde parvus, quoniam ascensu
graduum erat diminutus. Muri quoque Basilicae
erant ex omni parte pulcherrime depicti, ex sini-
stra parte habentes materiam de veteri, a dextro
autem de ~~no~~ novo Testamento, et ubicunque imago
Domini fuerat, aureum circa Caput Circulum ha-
bebat. Venetiorum namque Episcopus modicum plenum
sibi de ^{lucio} gratia colore, qui vocatur lazur, gratis
pro charitate dederat, qui etiam optimus color a-
bundantissime, sicut ipsi vidimus, Muris undique
illitus erat; quam picturam Huonardus Abbas ex
toto deleverat, quoniam antiquitas ^{ei} jam decorum
abstulerat. Fecit valvas incomparabilis decoris
et ante Ecclesiam porticum admodum parvulam ^{am},
quam Theodoricus Abbas ampliavit et melioravit.

De Fonte.

Cum ^{igitur} ergo Ecclesia summo studio variis colo-
ribus depingeretur, accidit, ut quidam die loco
eodem secederet, et aliquamdiu redire moras fa-
ceret; Interim ergo perfidi Lictores optimos
quosque colores fraudulentè auferentes, in vi-
cinum nemus abierunt, ibique terram et lanculo

fodientes absconderunt. Cum vero sanctus Prae-
sul reversus esset, ceperunt Lictores impostunis
vocibus colores urgere dicentes, opus pro penuria
colorum negligenter tardare. Quod vir beatus
audiens parumper siluit, et post haec ait: Effi no-
bis modo decet, ut acquiratur necesse est. Ergo
venite, sequimini me, forsitan nobis Dominus sua
benignitate dabit, quod queritis, ut opus ma-
turare valeatis: et duxit eos sine indice ad
locum, ubi ipsi colores absconderant, ibique bacu-
lum suum in terram defixit dicens: Atque in Dei
nomine fodite, et si aliquid inveniatis, videte.
At illi mala conscientia perterriti fodientes ter-
ram aperuerunt, et colores, quos absconderant,
inviti quamquam, tamen protulerunt. Quibus Vir
Dei laeto vultu dixit: jam nunc pergite dilecti filij,
et de hoc ipso, quod Dominus ostendit, enixius operamini.
Illi autem perterriti abierunt, secum mirantes, quod
factum fuerat. Ex ipso autem loco fons statim lim-
pidissima aquae erupit, qui usque in praesens fluere
non desinit. Crastina vero die, cum vir Dei ad
mensam sederet, et Lictores jam dicti ^{con}persusi Operi
instarent, subito ^{con}eciderunt, et quasi exanimis ja-
cuerunt: quod cum beato Gebhardo adhuc prandio
assidenti cum magno strepitu nunciatum fuisset,
tranquillo animo dixit: Sinite, inquit, aliquantulum
luere debuerunt, quod in Sanctorum rebus deli-
querunt. Haec dicens absque perturbatione
mansit, donec e mensa cum alacritate discessit.
Deinde ascendit super instrumentum, ubi illi ja-
cebant velut mortui, et baculo, quem manu
tenebat, tangens eos ait: non, inquam, vobis pro
hoc mercedem daturus sum, ut somno torpentes
hic decubatis. Surgite ergo, et operemini, at illi
confestim levantes capita surrexerunt, sani et quasi
nihil passi ceperunt laborare operari.

8

75

Quo tempore fundavit Ecclesiam Dedicavit.

Anno incarnationis Domini nongentesimo nonagesimo secundo, indictione IV. decimo anno postquam caput edificare, ipse B. Gebhardus Epus dedicavit Ecclesiam, quam edificavit, die V. Kal. Novemb in honorem B. Gregorij P. P. in magna gloria.

Quomodo Privilegium acquisivit.

Denique Romam veniens in tantum a Papa Joanne pro sui Veneratione honoratus est, adeo, ut non tantum ei privilegium, prout ipse petebat, concederet, verum etiam hoc ei concessum est, ut manum mitteret ad corpus B. Gregorij P. P. et hac conditione hoc ei permittum est, ut quicquid uno tactu de sanis opibus manu levaret, hoc procul dubio secum deferret. Unde Dei gratia Caput ejus cum aliis magnificis de ejus corpore reliquiis sustulit, omnibusque ad libitum suum quacunq; volebat, impetratis, letas repcedavit.

Hoc siquidem dilectum Caput invenimus in Capsa olim quidem firmiter valde solidata, sed nunc jam pro antiquitate et in caecela penitus resoluta, quo pijs temporibus, sicut audivimus, in altario S. Petri in meridiana plaga erat recondita, in qua parte etiam Romae ejus sepulchrum esse cognoscitur. Sed nunc erat inde sublata, et super altare S. Mariae collocata, et ideo jam dictum altare S. Petri remanserat vacuum et violatum; ac propterea postea ^{renovatum} ~~revoatum~~ et a ^{fuor} ~~fuor~~ ^{rado} ~~rado~~ Curiensis Ecclie Epus est dedicatum. Denique aperientes ipsam Capsam invenimus in ipsa Capsam rubricatam sanctorum cineribus plenam; inter quas dilectissimum Thesaurum reperimus Capitis scilicet Sanctissimi Pape Gregorij sed ^{coluimus} ~~cominutum~~ per particulas ~~decoluimus~~, quod unde acciderit, nunc usq; scire non potuimus. Alias sane per plures reliquias in eadem Capsa reperimus, quas ejusdem S. Patris Gregorij esse speramus, quoniam

et non nisi unum brevem ^{invenimus} cum eis reperimus. A candore
episcopi ceterarum ostentabant. Et integra quidem episcopi
collegimus, et alias transposuimus, cineres vero re-
posuimus ubi et primitus invenimus: qua Cassa
ad Memmianhusin est data, quando inibi edificabatur
capella.

Hoc est Privilegium, quod B. Gebhardus
a Rom. L. P. Johanne super locum ipsum per-
cepit. Privilegium Monasterij in Bib-
lis primitus scriptum, quod et haec
tenus est in Monrio conservatus.

Ad scriptura primigenia
anopites

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei. In nomine
sanctae et individuae Trinitatis, Patris videlicet, Filij
et Spiritus S. Notum esse volumus omnibus Christi
fidelibus, qualiter Gebhardus secundus amabilis Episcopus
sanctae Ecclesiae Constantiensis, dilectissimus Confrater
noster, orationis causa Romam veniens ad limina
Apostolorum Principum Petri et Pauli, et ante nostram
praesentiam, retulitque nobis, quatenus ipse Dei in-
nutu ~~compulsus~~ ^{compulsus} Ecclesiam Canobitarum constru-
xisset super ripam fluminis, quod dicitur Rheanus,
ad honorem beati Gregorij Confessoris Christi,
in quo loco Regulam S. Benedicti abbatis, et
monachorum fratrum luculentissime ordinaret,
ubi devotissime de suis propriis praediis, quae a
suis Parentibus illi evenerunt, et partem de re-
bus S. sua Ecclesia devotissime obtulit ad sustenta-
tionem et Stipendium illorum videlicet Monacho-
rum, qui in ipso sancto Monrio sedulo Christi
Laudes persolvere diu noctuque non cessant. Pro
quibus nostra humilitatis supplicavit Clemen-
tiam, ut praedictus locus ipse sub tuitione et De-
fensione S. Petri et nostra, nostrorumque Sucef-
sorum Pontificum in perpetuum maneat, Ita
tamen ut nullus Rex aut Dux, nec Marchio
nec etiam Episcopus, qui per tempora in ipso
Episcopo

Episcopo fuerit, aut ulla persona audeant de omnibus,
 que ibidem ab ipso jam dicto Ep^o Gebhardo concessa
 sunt, alienare aut quocummodo de ipso sancto Mon^orio
 extrahere, constituta et stabilita atq; firma usq; in
 futura tempora concedimus permanenda, sed et hoc
 apostolica preceptione rogante supradicto confratre
 nostro interdiximus in nomine Domini nostri Jesu Christi,
 ne aliquis eidem Monasterio presiciatur, nisi quem
 comuni consensu fratres ibidem Christo seculo ser-
 vientes elegerint, electumq; Ep^{us} benedictionis titulo
 confirmare procuret: et hoc ipsum de Advocati E-
 lectione decerni placuit. Si vero, quod absit, ali-
 quando contigerit, ut Ep^{us} ejusdem S. Ecclesie he-
 reticus vel schismaticus existat, fratres supra-
 dicti Mon^orij ex auctoritate Sedis apostolice
 habeant potestatem, ecclesiasticos Ordines requi-
 rendi, ubicumque catholicum noverunt esse Ep^um,
 nec ille iniquus de hoc eis aliquam injuriam
 inferre presumat. Nam si quis aliquis homo
 cujuscuq; sit ordinis vel potestatis, quod non
 credimus, in aliquo discumpere temptaverit, ea
 que ab ipso jam dicto confratre nostro in pro-
 dicto Mon^orio concessa sunt, a jure et ditione
 ipsius Mon^orij auferre voluerit, nisi resipi-
 scat, excommunicatus a corpore et sanguine
 Domini nostri Jesu Christi ^{confi} existat, et anathe-
 matizatus a Sanctis Patribus omnibus et a nobis,
 nec in exitu vite comunicet, sed etiam mortuo
 nomen ejus inter Missarum Solemnia nullo
 modo recitetur: qui vero pio intuitu Custos et
 procurator hujus nostri precepti extiterit, bene-
 dictionis gratiam vitamq; eternam ab ipso D^{no} D^{eo}
 et Salvatore nostro Jesu Christo consequi mereatur
 in sacula seculorum amen. Scriptum per manus
 Joannis Notarij et Regionarij et Serinarij Sacri

78
Lateranensis Palatii in mense Aprilis et in
dictione secunda. Data VII. Kal. Majas per
manus Gregorij Epi Sancte Rothuensis Ecclesie,
et Bibliothecarij S. Sedis aplice, anno Pontifi-
catus Domini nostri Joannis Sanctissimi Papae
quarto.

Quomodo ad Sepulchrum S. Udal-
rici oravit.

Reiciens itaque Beatus Pontifex Gebhardus a li-
minibus apostolorum percepto privilegio ^{ac} Sanctorum
reliquiis, ut supra digestum est, cum Alpes transisset
et in Alemanniam pervenisset, devenit ad Augustam
Vindelicam, et ad Sepulchrum beat^m Udalrici ejusdem
Civitatis Episcopi, qui jam ferme ante quindecim
seculo ^{seculo} a nos ad Dominum transierat, oraturus accessit,
cumque illic attentius oraret, audivit vocem quasi de
tumulo sonantem, sibique dicentem, quid quaeris, vel
quid postulas Gebharde? at ille quasi consuetam vo-
cem audiret, intrepide respondit, quoniam, inquit, nu-
per locum Dño dedicandum construxi, peto ut isdem
locus tuo patrocinio illustretur, et de sacratissimo
corpore tuo aliqua reliquia illuc deferenda ⁱⁿ ~~in~~
pro ^{pro}petua pietate concedantur. Cui iterum quasi de
tumba responsum est, non, inquiens, hoc ~~ullo~~ modo
fieri potest, quoniam integrum corpusculum meum
hoc in loco diem supremum expectare volo, et quia
me tuis precibus pulsare et inquietare praesumpxisti,
continuo cum terram honorij tui attigeris, ultio-
nem proinde experieris. Tali oraculo percepto re-
cessit, et ad propria remeavit. Igitur cum ad ex-
tremam partem agri, qui ad honorium pertinebat, per-
venisset, ecce vepus singula super viam dependens
caligam transeuntis Epi apprehendit, eius tibiam
vulneravit, qui cum dolorem ex plaga sensisset,
voce clara dixit: Ecce quod S. Udalricus verbo

prædixit, opere complevit. Hac plaga postea de die in diem in pejus accrevit, et usq; ad finem vite ejus nullo unquam deinceps medicamine curari potuit.

De Brachio S. Philippi Apoli.

Otto quoq; Imperator casam ei dedit argente vestitam, in qua brachium S. Philippi Apoli cum aliis magnificis et multiplicibus Sanctorum Reliquiis habebatur, quod quidem brachium temporibus Theodorici Abbatis inventum est, sed in frustra cominutum, postea vero temporibus Bertholdi abbatis a Konardo ejus tunc Capellano, sed postea abbate, et a cæteris Fratribus auro, argente et gemis decoratum est, in cujus basi unus articulus digitorum S. Gregorij Pape cum aliis multis reliquiis reconditus est.

Mater Ottonis fuit de Grecia.

Mater quippe jam dicti ^{Principis} Ottonis de Grecia adducta * Theophania fuerat, unde etiam dictum Brachium secum veniens ad Sportaverat. Isdem Imperator rogatu Marguardi comitis fratris scilicet B. Gebhardi prædium quoddam eidem Monio concessit, super quod tale privilegium conscribi fecit.

Privilegium super Worndorf.

in cap. Mößsperch.

In Nomine Sancte et individue Trinitatis. Otto divina favente clementia Rex, omnium fidelium nostrorum presentium et futurorum pie devotioni pateat; quemadmodum Nos ob petitionem et interventum Marguardi comitis, et pro amore fidelis nostri Constantiensis Ecclesie venerabilis Epi Gebhardi; qui nobis devotum servitium sepius exhibuit, ad Ecclesiam S. Gregorij in loco ~~Plat~~^{Plat}husa vocato honorabiliter constructam, cui modo Bericherus reverendus et primus Abbas presidet, de nostra proprietate

Worndorf
et Hrummbach
in cap. Mösstirch.

dedimus, quicquid habuimus in villis Worndorf
et Crumaha dictis in pago Goldinneshundere vo-
cato, ac comitatu ipsius jam dicti Marquardi comitis
sitis, atq; eandem proprietatem cum omnibus uten-
silibus ad eum rite pertinentibus, in arboribus, edificijs,
terris cultis et incultis, agris, pratis, campis, pa-
scuis, sylvis, venationibus, aquis aquarumve decursi-
bus, piscationibus, molindinis, viis et inviis, exiti-
bus et redditibus, quasitis et inquirendis, cunctisque
aliis appendicijs, qua adhuc dici possunt, ad prae-
tam Ecclesiam tradimus, ea videlicet ratione, ut ea-
dem proprietate de hinc sub ipsius Ecclesiae jure absq;
omnium hominum contradictione perpetualiter
consistat, et ut haec nostrae Celsitudinis Donatio per
futura temporum curricula inviolabilis perseveret,
hoc praecipuum inde conscriptum sigilli nostri im-
pressione signare iussimus, manuq; propria, ut infra
videtur, corroboravimus. Hilthboldus Episcopus
et Cancellarius vice Willigisi Archiepi regnovi.
Data III. Non. Junij. Anno dnice Incarnationis
DCCCC. XCIII. Inditione VI. Anno autem tertij Ot-
tonis regnantis decimo. Actum Birgila.

Euomodo B. Gebhardus milites suos
Ecclesiis donavit.

Omnia, quaecumq; habuit, vel acquirere potuit Ge-
behardus ad suum Monasterium fideliter Deo obtulit,
nisi quosdam de Ministerialibus suis, qui ditiores
et potentiores erant, noluit illuc tradere, reputans
prudenter, ne forte tenui loco detrimento potius qua
supplemento essent.

De Nuiheim.

Possessionem satis honorificam apud Nuiheim
comutavit beatus Vir a Marchdorsensibus.

ford. villar. quae
nunc vocatur
Nuihaus prope
Marzberg ad fluv.
Ahr.

De Tegirwilare et Gottliubon.

Quadam etiam Matrona nobilis dedit ei suum
 praedium apud Tegirwilare et Gottliubon, quod ex
 inde per diversa tempora augmentatum est, nam duo
 inibi vineae comutatae sunt duobus mansibus, quas Dominus
 Adilgoz de Marstettin dederat monasterio in loco, qui
 dicitur Ottenberg^{ch}. Ibi acquisitus est temporibus Mo-
 dalrici Epi W. pro quo alius optimus mansus datus est
 apud Stalringen. Item alius mansus, quorum pos-
 sessionem mancipia constituit, ut cotidie in ipsa
 cella fratribus, ubiunqz necesse esset, servirent, sic-
 uti et hi, qui in ipso loco habitarent, et ut de Nui-
 heim arfacta ligna adveherent, et semper ad omne
 ministerium parati essent.

Ottenberg mons
 in charta laevi
 acron. Constantis
 edita, haud procul
 a Büdingen, forte
 tum temporis Otter-
 bergla in Turingia.

De Ministerialibus.

Et ut de Vasallis, hoc est Ministerialibus plenius
 dicam: quendam Maxonem Laurentem Rudolphi
 Carbonensis ejusqz stirpis et parentes Hachonis et ejus
 cognationis in Bollingen cum omnibus, quae possidebant,
 Ecclesiae Constantiensi tradidit. Jam dictus tamen Maxo
 postea pergens Hierosolymam quibusdam Donariis Monacho
 datus se redemit dicens, ne forte alicujus servitij illuc
 obnoxius esset, eoque beati Viri proprius famulus fuis-
 set. Quendam vero Turand nomine ejusdem fa-
 miliae et nobilitatis atqz divitiarum monacho tradidit,
 cujus posteritas usque in praesens apud Orwingen viget.
 Sauperiores quoqz plures Monacho contulit, quibus
 omnibus hoc jus constituit, ut cum abbate equitarent,
 eiqz domi forisqz ministrarent, equos suos tam abbati
 quam fratribus suis quocunqz necesse esset, prestarent,
 Monasterium pro parte sua defensarent, nullius servitio
 profusus subjacerent, excepto solius abbatis, ejusque
 Monachorum.

in caps. Haigaloda
 prope Überlingam
 nunc dicitur Luceni
 fund

De Dote Monasterij.

Sauldorf, prope
Mörs Kirh.

Jord. Andwil intra
distriet. S. gal.

Höchl supra Rhodanem
ad dextram ripam
Alani.

Druggen intra
distriet. S. Gall.

Roth. prope Saul-
dorf et Mörs Kirh.

Hæc sunt, quæ B. Gebhardus Episcopus Monasterio suo de hereditate parentum suorum tradidit, vel a-
liunde acquisivit, Wirringen, Suldorf, Ansechiswilare, Rensgemunde, et apud Möste, et Brugg, Rode, Stettin, Mulheim, Wankartswalare, Slate, Reinhard, postquam quartam possessionis apud Esfendorf et Töyingen de Constantiensi Ecclesia acquisivit, datis illuc vicissim aliis de suis prædiis, hoc est Luchwanga et Ratzirga-
husin, Eichstettin, Esfendorf, Nürkeim, Sägerwilare, Götteleiben, Tüschinane et Gerwangen, quorum unum de Episcopij, aliud de Monasterij rebus comparavit. Obirndorf de Episcopo concepit.

f. Fell-
dorf
in cap.
Haugart.

De Libertate Monasterij.

Nullum sane servitium, neque tributum, neque vecti-
gal, neque legationem, neque alicujus omnino Mini-
sterij functionem tam Rom. Pontifici quam Imperatori, sed neque Episcopo Constantiensi nec alicui personæ cujus-
cunque potestatis sit, aut dignitatis, de hoc Monasterio Beatus Gebhardus impendere constituit nisi soli Deo. Proposita et ipse locus usque in præsens inviola-
bilis perseverat, ita ut nullus eum temerare præ-
sumat.

De Censu aliorum Monasteriorum.

Alia nempe Monasteria, quæ libera vocantur, an-
nuatim Romæ aureum Nummum quinq; Solidorum
pretium habentem persolvere debent, Betrihusensis
autem locus neque Romæ neque Constantiæ, neque Au-
guntis, neque Regi neque Duci, sed nec ulli ali-
quid debet, nisi tantum regulari vacare re-
ligioni.

12

De Ministerio in Festivitate S. Gregorij.

Sane quod nobis quidam solent imputare, quod in festivitate S. Gregorij B. Constantiensibus fratribus debemus prabendam dare, noverint hoc ante constitutum quam hoc Monasterium esset inceptum. Siquidem sicut ^{superius} retulimus, B. Gebhardus, antequam fieret Epus Constantiensi Ecclesie suum proprium dedit, quod apud Obirndorf, Lilolfingin, Hügilimbach et Lütthrestorf habuit, et ipse hæc in beneficium recepit, ea conditione, ut tam ipse, quam quicumque hoc beneficium post se haberet, jam dictæ Ecclesie fratribus in festivitate S. Gregorij pleniter ministraret. Postea vero quam Epus factus est, Monasterium fundavit, et jam dicta prædia ea ipsa, qua diximus, conditione illis concessit, et versa vice eisdem fratribus constituit, ut ter in anno cum solemnitate Processione communiter id ipsum Monasterium adeant, et singulis vicibus pro ejus anima Missam cantent, et super hæc in festivitate S. Gregorij publicam Missam de eo festivo cum fratribus decantent, et Monachi chororum regant, et ad altare ministrent, et Clericis eadem die, sicut diximus, de supradictis prædijs duo Talenta et quatuor Solidi ad Servitium dentur. Modus autem Ministerij ejusdem iste est:

Primo tres modij frumenti ad panes faciendos, deinde de occidentali mensa in refectorio de piscibus, et dimidium modius Mylij pilobunsi, et tres uræ de vino, et quinque solidi numquam. Hoc est ministerium, quod debebatur singulis ^{annis} de supradictis. Sed Conradus Abbas redegit istud ad hoc, ut darentur eis duo Talenta et quinque solidi.

De Eichstettin

Erat quidam comes, nomine Adilhardus, vir pius et religiosus ac timens Deum, beati viri Gebhardi juxta carnis consanguinitatem propinquus

Gebhardus
prope Gese, f. 12

24
 ad Hiltz et
 Reinhard in cap.
 Annonens.
 Breitenbach in cap.
 Timg. Riedin fort.
 Riedin fort. par. Her-
 Thingen, cap. Sulgau.
 Husin fort. Hausen
 in cap. Tro. dist.
 nisi nomen com. pos.
 peperam sit in
 quo distinctum, abq.
 Riedhausen in cap.
 Thuring. denotat.

Circa
 Laut-
 Ried

nequaquam tamen Suevigena, sed habitans in terra
 longinqua, cui iure in hereditate cesserant magna
 et multa pradia in pago Hrigore hoc apud Eichstalt
 et Breitenbach, Riedin et Husin atque Steinbach.
 Is ergo quocumque de terra sua adveniens jam dicta
 sua pradia adiisset, quod tamen rarissime faciebat,
 festinabat omnes habitatores, ut eum cum suis mu-
 nusculis visitarent, ~~et ille cum~~ sicut omnes Servi
 Dominis suis facere solent. At ille, cum esset benignus,
 et misericors, interrogabat, quid sibi vellent ista fa-
 cientes? cumque responderent, hos esse suos homines,
 et cum debita benedictione advenisse, ut eum visitarent,
 ille subiunxit, facite, inquit, unumquemque eorum
 sua munuscula interim apud se conservare, usque dum
 post prandium ipse hac per memet valeam conspicer.
 Deinde omnibus plene et abundantissime satiatis ad-
 debat illis munuscula de suis, nisi accipiens ab ipsis,
 et dimisit eos abire, ita ut gauderent se illud ^{vis}venisse.
 Hic ergo dedit Brigantinis suis cognatis pradium
 apud Steinbach, quod postea per Sponsalia devenit
 in potestatem ~~Chilibergerensium~~. Chilichbergenfium?

Adilhardus dono dedit Gebehardo
 Eps^{tin} ~~Eichstaltis~~, Breitenbach, Riedin.

Ipse Adilhardus pius Comes dedit nepoti suo B.
 Gebehardo Ep^o, quidquid proprium habuit apud Eich-
 stalt^{tin}, et Breitenbach et Riedin et Husin ad ^{quadraginta} ~~quatuor~~
 mansus, et eo amplius in agris cultis et pratis,
 exceptis duntaxat silvis valde spatiosis cum populari
 Ecclesia et decimis multis, et pascuis et piscationibus
 et molendinis, et multos tributarios cum univ^{er}sis
 utensilibus, que haberi vel dici possunt, jam dictus
 Comes Adilhardus Gebehardo venib^{li} Ep^o nepoti suo in
 proprietatem legitime ^{com}tradidit, et ipse B. vir Mon^{is}
 suo, quod in honore S. Gregorii Bⁱ. construxerat,
 promptissima devotione absque ulla contradictione

ad utilitatem fratrum ibi Deo servientium deinceps
permanendum coram idoneis Iustibus perdonavit.

De Burchardo Duce.

Per idem tempus Burchardus religiosus Dux et Hade-
wih eius conj^{ux} cum non haberent carnalem, Christum
sibi elegerunt heredem, ac proinde in Castello suo, quod est
in monte Duellot~~ur~~, monasterium constituerunt, ubi
ad sustentationem monachorum predia et alia usensilia
sufficiensime tradiderunt, reliqua vero per alia mo-
nasteria dividerunt. Huic Monrio primus praefuit Ab-
bas Sanctus et venerabilis Vir nomine Hälfridus. Idem
Monrium postea a Henrico Imperatore a monte Duello
translatum, et in loco theni loco, Steine dicto, con-
stitutum est; et quoniam idem Rex omnia, quae fuerunt
Burchardi Ducis, sibi in hereditatem vendicaverat,
multa de eodem Monrio subtraxit, et tantum quae
paucis fratribus sufficerent, reliquit, ac deinde ipsam
abbatiam, quam omnia, quae ad eam pertinebant, et
quae ipse subtraxerat, Babimbergensi Episcopo, quod
ipse jam tunc primitus construxerat, subiecit.

Quomodo Epsindorf acquisivit.

Igitur supradicta Hadewih relicta Burchardi
Ducis, post obitum ipsius dedit B^{ro} Gebhardus Episcopo
nepoti suo praedium Epsindorf dictum, ad stipendium
fratrum in Monrio ipsius, quod dicitur Petribusa Deo
servitium, quod ipsum per auctoritatem et privilegium
Ottonis Imperatoris usque in praesens obtinuit, quartam
tamen partem ejusdem villa Steinense Monrium obtinet.

Privilegium super Epsindorf.

In Nomine sanctae et individuae Trinitatis.

Otto divina favente clementia Rex. Si pijs peti-
tionibus sacerdotum, quas pro Ecclesiis sibi commissis
auribus nostris infuderint, benignum praebuerimus

auditum, ^{hoc} ~~hoc~~ procul dubio ad presentis regni no-
 stri statum, et ad aeterna beatitudinis premium nobis
 profuturum fore credimus. Licet propter omnium fi-
 delium nostrorum tam presentium quam ^{et} futurorum
 noverit solers industria, quomodo Dn^s Gebhardus
 sanctae Constantiensis Ecclesiae Venerabilis Episcopus
 nostram regiam adiens celsitudinem obnixè rogabat,
 quo praedium quoddam Epsindorf vocatum cum suis
 appendicijs in locis et in villis Bosinga, Messinga,
~~anc~~ ^{anc} Encimbra, Starbusa, Vösilinga sitis in pago
 Lara, et in Comitatu Hiltibaldi comitis setum
 ad Monrium S. Gregorij, quod jam dicitur ^{tyo}, Deo et
 hominibus dilectus Gebhardus Ep^{us} à fundamen-
 to in usum Monachorum inibi Deo sub regula S.
 Benedicti servientium, ob remedium animae suae,
 Parentumq^{ue} suorum devota mente construxit,
 nostro regio vellemus tradere et confirmare pro-
 cepto. Nam ut relatu nostrorum didicimus fide-
 lium, per traditionem bona memoriae Dominae Hade-
 vig^e Ducis, supra nominatum praedium Epsindorf cum
 omnibus ad se respicientibus legitime ad jam dictum S.
 Gregorij pertinet Monasterium. Unde nos vota et peti-
 tiones tam boni et nobis dilecti Viri sequentes, donamus
 atq^{ue} largimur saepe jam dictum praedium Epsindorf, cun-
 ctasq^{ue} sua pertinentia, scilicet cum arcibus, edificijs,
 mancipijs utriusq^{ue} Sexus, terris cultis et incultis,
 agris, pratis, campis, pasuis, Vincis, Vinetis, Sylvis,
 aquis, aquarumve decursibus, piscationibus, Molendinis,
 viis et inviis, exitibus et redditibus, quæsitis et inqui-
 rendis, cunctisq^{ue} alijs utensilibus, quæ adhuc dici
 aut nominari possunt, eidem jam dicto Monrio in ho-
 nore S. Gregorij constructo, nec non et Monachis sub
 norma S. Benedicti Deo ibi militantibus, atq^{ue} ex inte-
 gro de nostro jure in eorum jus transfundimus.
 Insuper etiam omnia nostra regia auctoritate confir-
 mamus, quæ jam a nostro dilecto Ep^o Gebhardo, vel
 ab alia qualibet persona magna sive parva ad ipsum
 Monrium tradita sunt, vel tradenda erunt, ita ut

firma et inconvulsa ac perpetualiter ab omni infesta-
tione incorrupta permancant, nec importunitate ma-
lignantium sacro loco aliqua inferatur molestia. Et
a hoc nostra regia Donationis ~~tradit~~ inde con-
scriptum sigilli nostri impressione signare iussimus, ma-
nuq; propria, ut infra videtur, corroboramus.
Signum Dni Ottonis **III** gloriosissimi Regis. Hil-
tiboldus Episcopus et Cancellarius vice Willigisi
Archiepiscopi recognovi. Data **II** Non. Novemb.
Anno Dni Incarnationis **DCCCC**.XCIII. In-
dictione VII. Anno autem tertij Ottonis regnantis
XI Ingilheim feliciter.

† ab hac hora ut
antea firma con-
sistat hoc nostra
Donationis preceptu

† actum

De Ornamentis Ecclesie.

Multa sane B. Gebhardus satis preclara et
honorifica mobilia ornamenta dilecto sibi loco
acquisivit, que magna ex parte quorundam homi-
num nequitia dissipavit, quam quidam professio-
ne quidem Monachi, sed actu sacrilegi Borussia
serio facta furto ~~dissipaverunt~~, sibi, luxuriosas
vestes ex eisdem fecerunt, et ex alio modo vi-
vendo luxuriose dissipaverunt.)

† diripuerunt
† res Monasterij

De duabus Coronis.

Verum Antistes Gebhardus duas Coronas ar-
genteas fecerat, quarum unam in Choro, alteram
suspendi fecerat ante Crucem in vestibulo; sed quidam
ex Monachis aliquando ambitione deceptus unam
ex his confregit, et Episcopo pro Compensa abbatis
ipsum argentum dedit, quam postquam adeptus est,
eum Episcopus in abbatem Fratribus proficere dene-
gavit, sed ille infelix augens peccatum alteram Co-
ronam comminuit, et gratiam Episcopi hac pecunia
sibi conciliavit.

De Laquearibus.

Laquearia siquidem Basilica undiq; per inter-
valla bullis deauratis ornavit, super Chorum vero
in tabula singulari imaginem S. Dei Genitricis Mariæ
auro et optimis colorib; depingi fecit, et per circumitū
eij imagine XII. Apostolorū in modum crucis quidam via istis
jam temporib; antiquitas coegit desistere asse, quod fuerat.

De quadam Muliere.

Præterea quadam Matrona venit ad beati
Pontificem Gebekardum et narravit qualiter
hostes viri sui una nocte domum eorum ar-
mati circumdeditent, volentes virum ipsius
capere aut obtruncare sive interimere.
Illo autem præ foribus viriliter reluctante, et
hostibus nullomodo introitum concedente, ad
ultimum ^{tum} vulneribus eum in tantum affecerunt,
ut in terram concidens semivivus jaceret.
Jam dicta mulier viro suo assistens, ut vidit,
eum corruisse, arma corriguit, hostibus tota
nocte fortissime repugnavit, vulneribus eos
multis cruentavit, quosdam etiam interemit.
Quidam diu fatigati nimis et pene consumpti
nullatenus domum invadere potuissent, mi-
rari ceperunt ^{et} ad invicem ~~et~~ dicere, quid hoc
esset, quod eis tam pertinaciter tota nocte in-
desesse resisteret: allato igitur lumine, ut
viderunt mulierem contra se armatam assi-
stere, admirantes nimirum et maximo pudore
acti discessere; quæ, ut dictum est, ad vene-
rabil^{em} Gebekardum adveniens, ejus consilium
et auxilium atq; gratiam quærens, qualiter
pro tot homicidijs penitere debuisset. At
ille gratia Christi perfusus ait illi, filia:
noli propter hoc contristari, sed vade et glori-
fica Deum, qui tecum mirabiliter operatus est,
non igitur aestimes, quod tuis viribus hoc feceris,
sed Dextera Dei subjecit inimicos tibi, et nihil
omnino ei penitentia injunxit, sed cum ma-
gna gratia consolatus est eam, ac dimisit, om-
nibus ^{quippe} gratiam exhibuit, quam et ipse plenissime
apud Patrem Misericordiarum invenit.

Primus post Consecrationem Mo-
nasterij *Perfiggerus* Abbas.

Anno Dñice Incarnat. DCCCC.XCVI. post Con-
secrationem Monasterij anno II. *Perfiggerus* primus
Abbas constitutus est.

Secundo tempore *B. Gebhardus* vitam
finiuit.

Dehinc anno quarto, hoc est, Dñice Incarnat.
DCCCC.XCVI. ordinationis ijsus XVI. beatus et ve-
nerabilis Epus *Gebhardus* temporalem vitam fini-
vit, et ad aeternam transiuit, anno XII. Imperij Otto-
nis tertij. Indict. VIII. Sepultusq; est in Ecclesia, quam
ipse construxerat, in meridiana Absida feliciter atq;
glorioso. Deniq; Sepulchrum ^{ejus} venustissime de-
coratum præclaris Ornamentis conspeximus.

Nam a capite habuit altare in honore S. *Benedicti*
dedicatum, ubi cottidie prior missa canebatur, et
eidem altario apposita erat Tabula, in inferiori
parte habens imaginem Domini, ad cuius dextram
imago S. *Gregorij*, in sinistra vero S. *Gebhardi*, in
superiori autem parte ejusdem tabulae erant laminae
de cupro factae affixae, in quibus hoc Epitaphium
aureis litteris est conscriptum:

Epitaphium.

Debita pars terra fallentia tempora sperne,
Et memorare tua, quam testatur cinis iste,
Gentis, honor nostrae jacet hic gentis dolor, atq;
Praesuit hic Urbi, cuncto sed praesuit Orbi,
Hancque Deo sedem templi fundavit et ædem,
Barti terrena Deus ignoscens miserere,
Redde vicem justa, quia te dilexerat iste.

De alio Epitaphio.

Sed et aliud Epitaphium inveni in antiquo libro apud
Reinense Monasterium, de hoc famulo Dei conscrip-
tum, quod se habet in hunc modum:

Huc acies deflecte pias Studiose Viator,
 — Eius titulus radiat, despicere quid lateat.
 En tumulatus adest Gebhardus Præsul herilis,
 — Eius major nullus constat in orbe manens.
 Quemq; Patrem meruit felix Constantia Mater,
 — Latus Anastasos nunc gemit inducias,
 Pontificem vixit, magnorum stemata gessit,
 — Virtutum cupidus, vir bonus ac sapiens.
 Curriens sitiensq; Deum præsens fuit absens,
 — Corpore ~~tem~~^{cum} Marthæ, flamine cum Maria.
 Gregorij meritis fabricam summaverat istam,
 — Summi Pontificis contulit ac monachis
 Tam plenus meritis exemptus carne kalendis
 — Senis Septembris sistitur atque Bolis.
 Dic etiam, dicant pariter juvenesque Senesq;
 — Omnipotens requiem det tibi perpetuam.
 Amen.

De Ornatu Sepulchri.

In circuitu Sepulchri in muro quinque columna
 erant ~~de~~ gypso factæ, quarum capitella et arcus
 eleganti sculptura ornati, sed et desuper erant
 vites et volatilia et quadrupedia decenter formata,
 ad caput autem ejus imago Crucifixi, et à dextero
 latere jacentis imago ipsius in medio tanquam
 ad officium altaris parati pontificalibus indu-
 mentis, cui assistebant a dextera levag; Ministrorum
 ejus figura, una habens librum, altera vero lin-
 teum, et hoc totum optime de gypso formatum.
 Ipsum autem Sepulchrum erat juxta Cryptæ introi-
 tum ex tabulis quadrinis à terra sublevatum, atq;
 Sagæti jugiter coopertum. Ubi ad demonstrandam
 meritorum ejus magnitudinem Misericors et mise-
 cors Dñus plerumq; diversis agrimonijs pro sua pie-

Aditamentum ex missali mss.
monast. Peterburani.

ad pag. 31. Chron. Peter-
burg.

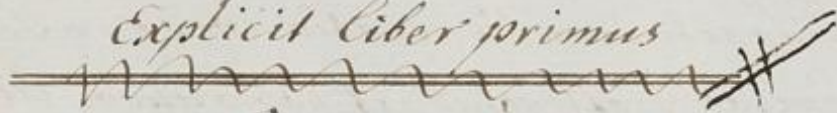
16

Anno Verbi incarnati M CC XXXVIII
Indul. XII. VI Kalend. Septembris
die Sabbati manifestatae sunt Reliquiae
Fundatoris et Patroni nostri Sancti
ac Deo dilecti confessoris atq; Pontificis
Gebehardi, et repositae in Sarcophago
novo, argento et auro contexto cum
devotione et reverentia et cunctis
spiritualibus, multis coram positis
Prælati, Monachi, Canonici et alii
Litteratis personis, laicis pluribus
viris ac mulieribus. Collocatae sunt
etiam in eodem Sarcophago Reliquiae
Sanctarum XI millium Virginum et
aliorum multorum Sanctorum, ad
laudem et gloriam et honorem Sal-
vatoris Domini nostri Jesu Christi, qui
cum Patre et Spiritu Sancto vivit
et regnat Deus nunc et semper et
per infinita seculorum secula
Amen.

In not

pietate medetur usque in presentem diem.

Explicit Liber primus

Incipit Secundus
~~Liber Secundus.~~

Quomodo Tuscinane acquisitum.

Postquam ^{Pontifex} Gebhardus ex hoc mundo ad celestia transiit, ei Lampertus monachus in Episcopatu successit, et Lersigerus Abbas Monrio S. Gregorii, quod Petrishusen dicitur, in regimine profuit. Per idem tempus Siggerus quidam nobilis et dives sua propria pradia apud Tuscinane et Oberwangen cum suis appendicijs Ecclesijs scilicet et Decimis et alijs omnibus ad haec loca pertinentibus jam dicto Monrio vendidit, et cum ipse Siggerus, quae convenerant, recepisset, et jam dictam Traditionem secundum jura Alemanorum confirmasset, Lampertus Epus cum adiutorio Ottonis tertij Imperatoris a Gregorio V. hujus nominis, qui et Bruno dicebatur, tam super ipsum Monasterium quam super omnia, quae illuc tradita fuerant, vel ^{sunt} ~~erant~~, vel adhuc erunt, ~~vel~~, hoc Privilegium acquisivit.

Tusfrang et Wengen, ut statim p. leg. vocatur, in Capit. Franconia

Privilegium Gregorij P. super
Monasterium et super Tuscinane.

In nomine sancte et individuae ^{Trinitatis} Gregorius, qui et Bruno, Sancta Catholica et apostolica Romanae Ecclesiae Dei gratia Episcopus et Servus Servorum ^{Dei} ~~Dei~~ ~~Servus~~. Desiderium quod ad religiosum propositum et sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua est Deo auctore dilacione perficiendum, et quosties in quibusdam ~~divine~~ sanctae Ecclesiae utilitatibus vel commodis noster assensus et solitum apostolicae auctoritatis exposcit praesidium, ultro benignitatis intuitu Nos convenit subvenire, et ratum propositum

pro integra securitate ex ratione solidare, ut
ex hoc Sanctorum Veneratio locorum Salus et
indemnitas profligatur, et nobis quoque licet pro-
pissimum premium a Conditore omnium prescribatur.
Volente ergo atque rogante Tertio Ottone Imperat.
Augusto, et Lamperto Sanctae Constantiensis Ecclesiae
Episcopo quoddam Monasterium in Riga Rheni juxta
Constantiam, in villa, quae vocatur Petrishusa
de Gebhardo beatae memoriae Episcopo in honore S.
Gregorii constructum apostolica defensione mu-
nimus, et praecipis Romanae Ecclesiae eo te-
nere decoramus, quatinus id ipsum Monasterium,
cui nunc abbas Berthierus praest, cum omni-
bus ad se pertinentibus diversis praediis, cultis
et incultis, coloniis et familiis, vel quaecumque
idem Gebhardus Episcopus hereditario jure vel aliqua
acquisitione ad idem Monasterium contradidit,
aut quaecumque de Episcopo commutavit, aut sine
commutatione permisit, nec non quidquid praefatus
Lampertus Episcopus ad idem Monasterium in
quocumque negotio concessit, cum praediis Siggeri
Suffinarane et Wengin vocatis in pago Turgewe
in Comitatu Bertholdi Comitis filis, quorum unum
de rebus Episcopi per Episcopum Gebhardum,
aliud de ejusdem Monasterii rebus per abbatem Be-
rthierum acquisitum est, vel quodcumque per
aliquem Deum timentium ad eundem primum locum
concedendum est, aut concessum jam venit, apostolica
Beati Petri defensione et iuvatione stabilitum et
inconvulsam sub Christi testimonio permaneat,
et persistat. Haec etiam apostolica iussione cum
consensu Tertii Ottonis Imperatoris Augusti et
Lamperti supradicti Episcopi, qui haec fieri roga-
verunt, omnino interdiciamus, ne forte aliquis
eidem

Monasterio praefigatur, nisi quem communis
 Fratrum ibidem Deo servientium concordia eli-
 gat: ad Episcopum vero eum, qui ita electus est,
 stabilire tantum pertineat. Id ipsum etiam
 de Advocati electione decernimus. Electo
 autem abbati vel Monasterij Advocato
 cura sit res Monasterij procurare, easque
 dissipantibus resistere. Siquis interea,
 quod non credimus, temerario ausu con-
 tra ea, quae ab hac nostra auctoritate
 pie et firmiter per hoc nostrum privile-
 gium disposita sunt, contraire, vel haec,
 quae a nobis ad laudem Dei pro stabilitate
 jam dicti Monasterij statuta sunt, refra-
 gari, aut in quovis transgredi temptaverit,
 sciat se auctoritate ^{beati} Sancti Petri Principis
 Apostolorum, cuius vel immeriti vicem
 gerimus, anathematis vinculo innodatum
 et cum Diabolo atq; Juda Traditore Christi
 aeternis incendiis concremandum. At
 vero, qui pio intuitu Observator nostrae
 salutiferae praecceptionis exstiterit, Bene-
 dictionis gratiam a justo retributore Do-
 mino multipliciter consequatur, et vite
 aeternae participes effici mereatur in saecula
 saeculorum, Amen.

De Henrico Rege, et
 Lamperto Episcopo.
 Post hac mortuo Imperatore Ottone,

34.
cum Henricus imperium suscepisset,
et Babimbergensem Episcopatum constru-
xisset, omnia, quae fuerant Burchardi
quondam Ducis de Monte Duello, et eius
uxoris Hadewige, in potestatem suam
quasi hereditario jure redegit, et Babim-
bergensi Ecclesiae tradidit, haec de causa
etiam Steynense Monasterium in potestate
ipsius Ecclesiae devenit, sed nostrum Mona-
sterium, hoc est Petrishusiu tunc ^{per} Privile-
gium Ottonis Imperatoris Epsindorf re-
tinuit: quod jam dicta Hadewic Beato
Viro Gebhardo Episcopo jam pridem in
proprietaem tradiderat; sed cum jam dictus rex
Henricus undecunque ex aliis Ecclesiis
quae ~~que~~ necessaria erant, ad ditandum
et ornandum locum, quem construxerat,
studiosissime congregaret, multa loca ro-
gando spoliavit, quousque locum suum
ultra modum ditavit; qua de re factum est,
ut etiam Lampertum Constantiensis Ecclesiae
Praesulem rogaret, ut et ipse sicuti ceteri Epi-
scopi de sua Ecclesia sibi aliquod subsidium
subrogare deberet. Unde factum est, ut idem
Lampertus ex Monasterio, quod B. Gebhardus
construxerat, multa de thesauro, quem ipse jam
dictus Gebhardus Deo et Beato Gregorio dona-
verat, per vim subtraheret, et Imperatoris
voluntati satisfaceret.

De thesauro B. Gebhardi.

De Thesauris B. Gebhardi.

Iste est Thesaurus Gebhardi Constantiensis dno
 memoria Episcopi, quem ille dedit ad locum,
 quem construxerat ⁱⁿ honorem Beati Gregorii
 Pape, quem abstrulit Lampertus Successor ejus.
 Nappus unus cum auro paratus. Pechina
 duo argentea. Nappi etiam argentei duo.
 Scutella una argentea, coetle acia ^{duo} argentea,
 candelabra duo argentea, numerus argenti XXVIII
 libra ad pondus. Dorsalia ^{duo}. Pechina ^{duo}. ^{Pecten}
~~scutellum~~ auro paratum. Mensalia ^{septem} Man-
 tele unum, capitiolum unum. Scyphus unus
 argenteus. Stela una aurea, et mappa ejusdem
 operis cuius ^{pro}pendiculum quidam de Monachis
 subripuit et abscondit, quod et adhuc ibi habetur
 valde pretiosi operis.

Episcopus

Ultio Dei super Lampertum.

Deo divinum iudicium nequaquam inultum
 reliquit, quod Lampertus perniciter in locum
 sanctum deliquit. Nam cum ei terminus vite
 propinquaret, cepit ultra modum scabere
 humanis venibus, qui vocantur pediculi,
 ita ut nullo ingenio ab his eripi potuisset.
 Pleoremq; enim a famulis tam in theatro
 in balneo lavabatur, ut imminens passio ali-
 aliquartulum mitigaretur, sed in ipsa aqua
 ex ipso quasi examina apum tam de acutib;
 quam de singulis artubus sicut formice de
 acervo prodibant, quousq; sub hoc pado tormento
 spiritum exhalavit. ^{Elimboldus} Abbas, qui
 Berfigger successit, de se nobis monumentum
 reliquit.

Ab. Cauna.

Quomodo Pradium apud Campis
 acquisitum est.

Walthasius Abbas, secundo anno Imperii Hen-
 rici Regis acquisitit Monasterio pradium

apud Campis et Espane et Inarabilis per
Concambium à quodam Burchardo, cui datum
est in mutua vicissitudine à Monasterio quod
habuit proprium apud Burron et apud Berge
et apud aliud Berge, et Ecclesiam apud Lindinis
quod quiddam pradium quidam Presbyter no-
mine Diethere per partes acquisivit de temporibus
Ottonis Imperatoris, super quod plura quidam
privilegia habentur. Sed ita non sunt dictata,
ut ea hic inferere velim.

Regisfridus primum Constantiensis Canonici,
deinde Monachus apud Cellam S. Maximiani,
et ad extimum abbas constitutus est apud
Gregorium.

Echimbodus abbas ^{nihil} memorandum re-
liquit.

Folmarus abbas acquisivit Monasterio
Richtilinis et Wegeza sicut subsequens
privilegium de statuto.

Privilegium Super Pradium Richtilinis.

In nomine Sed et Individuo Trinitatis notum
sit omnibus Christi fidelibus presentibus spi-
ritualibus et futuris, quod ego Grimbrethi rogatu
Eberhardi Constant. Eclie Episcopi Dale, pradium
quale visus sum habere in pago Nibelgowe
in locis Richtilinis et Wegeza curtibus
agris, pratis, pasuis, aquis aquarumve
decursibus, cultis et incultis, titibus et redditibus,
et in sylva arimane ex parte mei pradii
quantum his aris in predictis locis suffi-
ciat ad edificandum et ligna incidendum,
cum pasuis titibus et exitibus cum manu
uxoris mee Armingarde sine omni contra-
dictione Deo et Sanctis Gregorio in loco
qui dicitur Beterhusa et Monachis Deo
illius servientibus posse stativa manu tradidi.
Breve circa notum esse de fidero, quod Eberhardus

Episcopus cum manu Tolmari ejusdem loci
Abbatis et Heremani advocat. id ipsum pro-
dium in profectis locis Hillines et Wegeassa
suscepissent, et ^{quatuordecim} ~~in~~ mansus in loco ~~Erchstat~~ eichstat
michi et uxori meo usq. ad obitum vite nostra
in beneficio tradidit.

Acta sunt autem hoc Anno Dni Incarnationis
M. XLIII. Indictione XI. Epactis ^{septem} ~~4~~ Concurrentibus
quing. XVI. Kal. Julii a. una V. presentibus
testibus: Adalricus Brigantinus. Switzer. Wital.
Ruzger. Ernest. Gerolt. Puger. Landolt. ~~Etgo.~~
Lusprecht, Sigisprecht, Hartvit. Engilscalk. ~~Thal.~~ Enceli
Simprecht, Hunolt. Eppo. Ello. Albrecht.
Episcopus ~~Gerhartus~~ ^{Eberhardus} iussit hanc chartam
fieri.

Proterea fertur quod aurum quod in ostiis
huic illig. tabula, que principali altari est
apposita, hunc etiam sit ablatum, et pro jam
dicto pradio datum, atque deauratum argen- ^{ad ab. In. 10}
tum tabula est affigum. Adalberti Abbatis
temporibus ~~dedit~~ ^{dedit} Swiggeus pradium apud
~~Wiltzingen~~ ^{Wiltzingen}, de quo tale privilegium habetur.

Privilegium Super Wiltzingen.

Nescant omnes presentes atque futuri, qua-
liter ego Swiggeus Trado diem manu uxoris
meae Adelheide, et filii mei Godescalchi ad
Monasterium Sancti Gregorii in villa Theri-
situm in manum Adalberti Abbatis, ejusq.
Advocati Comitis Eberhardi medietatem huius
pradii, quale ego potestative visus sum habere
in villa que vocatur ~~Wiltzingen~~ ^{Wiltzingen} in pagodanz-
gowe in Comitatu Ottonis Comitis ea videlicet
ratione et pacto, ut quamvis ego et predicta
Uxor mea vivamus, quancumq. nobis adesse
placeat, in edificiis et in omni ^{fructum} ~~fructum~~ uti-
litate fraternam communionem habea-
mus. Post mortem vero nostram semper
nostri memoria sicut unig fratrum, celebratur,
Uti fieri poterit in utriusq. si non in illius,

Wiltzingen

ad frum. litem primigenia

ad frum.

Die servitium
fratribus iuxta
constitutionem
predicti regis

adelolt, Gerolt

Hezel, Rudolf

N3

cujus anima prius e corpore recedat, anni-
versario dignitatis Reverende Abbatis ad-
ministratus. actum est hoc in eadem S.
Gregorii Ecclesia. Anno ab Incarnatione Dni
M. LVIII. his presentibus, quorum nomina
subscripsimus. Rudolf comes, Eberhart Adal-
rich. adelbret. Hezo. Adil. ~~Hezo. Rudolf.~~
~~Adal. Gerolt.~~ Hereman. Alurich. Adel-
bero. Katolt. Marwart. Ego Bernardus
diaconus scripsi et subscripsi ^{regnante} ~~Caro-~~
~~lito III~~ Henrico rege II. post obitum ^{parvulo} ~~Caro-~~
sui anno. Ordinationis actum B. memorid
Sumaldi. Presulis VII. Indict. XII.

Erant autem idem Adilbertus nobilis ge-
nere, et formosus corpore, obiit anno ^{incarnat.}
Domini ~~incarnat.~~ LIX.

N3. Lacuna permagna

Siggo successit Adilberto. Quo defuncto Ar-
noldus successit; Arnoldus deponitur et Me-
ginradus substituitur.

De Meginrado Abbate.

Arnoldus

Meginradus Abbas tempore aliquanto cum
Episcopus Constantiensis ad regale servitium
deberet properare, coepit a jam dicto Abbate
comeatu importune quodere, dicens sibi ex
jure deberi ex eo Monasterio spado cum Limbone.
Cumq; Meginradus Abbas vehementer relucta-
ret, dicens nihil ei omnino exinde ex jure
deberi, et Episcopus pertinaciter insistere,
ut daret, ille ^{ibi} cepit virgam regiminis a se
dicens nunquam se proptus velle consentire, ut
sacer locus libertatem suam per violentiam
cogatur amittere, et quoniam jam inquit
non valeo subsistere, melius est mihi abba-
tiam dimittere. Sed ille abbatiam dimisit
et Episcopus nihil ^{ibi} acquisivit. Attamen
postea ^{ibi} sibi restitutus cum iterum
quadam die Episcopus sine ipsius rogata

21

29

Missam in eodem Monasterio vellet cantare,
baculum pastoralem super altare projecit
et recepit.

Johis.

De Capella S. Joannis Bapt.

Circa haec tempora Wolferadus Vir nobilis
de Witare et ejus Uxor Gotifrida nomine
Arnoldo proficiente Constantiensi Ecclesia,
construxerunt Capellam in Cimiterio mo-
nasterii In honorem S. Joannis Bapt. et S.
Nicolai et aliorum Sanctorum. Neque
[~~Wolferadus~~ et Audintunberch in dolem con-
tradidit, ipsamque Capellam propriam habere
sacerdotem ⁱⁿ constituit. Ubi etiam ipse et
Uxor ejus ante Sanctuarium in singulis
sepulchris jacent humulati, unum in dextera,
alterum in sinistro pariete. Sed et Sigifridus
filius jam dicti Wolferadi temporibus
Othonis Episcopi Oratorium S. Jacobi Ep.
addidit eidem Capelle, et illud in dolem dedit
Boz de, quidam maritimi, ~~Swabirichishusin~~. Swabirichishusin.
Sepulchrum sibi in ipso Oratorio constituit, sed
Romam iens in redeundo apud Clavine mor-
to praeventus est, ibique sepultus. Ille quoque
nimis locum nostrum dilexit, saepe illuc
visitavit, ibique manebat. Unde factum est,
ut dum quadam nocte peractis vigiliis ma-
tutinis ab Ecclesia vellet egredi, per coei-
tatem noctis cecidit per gradus, quibus tunc
ab ostio Ecclesiae in claustrum descendebatur,
sed nunc aliquantulum longius ab ostio
transpositi sunt ab avunculo meo Gebi-
none. Statim itaque post illius casum Si-
gifridus dedit praedium apud Maginbuoch
ea conditione, ut pante ipsam ostium lumen
jugiter arderet. p omni nocte infra vigiliis matutinas

Ödilshusin

Ms. probabiliter
Audintunberch
et prima littera
non l sed i est.

in cap. Mengensri.

Brachium Thebeorum
Martysum.

Et ut ad superiora parum per tempora re-
deamus. Herimannus Senio de Hirzjegg
temporibus Conradi II. Imp. apud Agaurum
acquisivit unum brachium unig de Comiti-
lonibus S. Mauricii, quodcum debita vene-
ratione Patriam apportavit, et Sarcophago
exiguo sed argenteo decorato inclusit, ac mo-
nasterio donavit. Juse Herimannus et frater
ejus dederuntque pradia apud Alminshus, et
Winden. ^{C. 100}

De Urso Presbytero.

Circa haec tempora advenit quidam Venera-
bilis Senex Presbyter peregrinus nomine
Ursus, qui pro Senectute visum amiserat
et in villa Petrisbushensi in cujusdam mulier-
culo domo infirmatus lecto cubabat. Huic
quidam Matrona de Constantia causa Dei
solita erat studiosissime ministrare, cum
grandi tamen labore, quoniam scatebat
humanis Vermibus, irremediabiliter, ita
ut jam noviter lota vestimenta ^{cum} ei
circumposita fuissent, antequam una
hora transiret, sicut acervus fornicarum
iterum scatebat; hunc cum Venerabilis Abbas
Megindadus visitaret, et coram eo sederet,
dicere solitus erat: Omnia, inquit, quae
mihi à vaticinantibus et Divinis prodicta
sunt, super me venerunt, nisi hoc quod
dixerunt, ferro me necandum fore, et miser
valde quomodo hoc super me decrepitum
et paralyticum perventurum. ^{Optimè} Sit, erat
autem ipse presbyter literis ^{optime} eru-
ditus, et corpore decorus, cumque jam Vene-
rabilis matrona laborem non posset sustinere,
ut Lampyris flumen deberet transire, trans-
tulit eum Constantia in domum suam, ibique

41

studuit ei ministrare. Cecidit autem ille
 in vigilia Omnium Sanctorum quidam Pres-
 byterius homo mane manducans eandem
 domum intraret, et insania agitatus huc
~~et~~ illuc deambularet, cumque eum Venerabilis
 Venex Presbyter in lecto iacens audiret man-
 ducare digitis, homo! hac hora non debuisse
 manducare, at ille quia scriptum est, in-
 crepationes odit in seipso, cum indigna-
 tione respondit dicens: quomodo sic lo-
 quitur Episcopus ille, et arripens foso-
 rium percussit eum in cerebrum, ita ut
 statim emitteret spiritum. Cumque vellent
 eum qui hoc fecerat, quidam patibulo
 suspendere, alii saniori usi consilio abdu-
 xerunt eum, et dimiserunt ~~eum~~ a bise illo suo.

De Gebinone et ejus proedium

Erat vir quidam nobilis Gebino de
 Sprowangen, qui habere coeperat familia-
 ritatem ad locum sanctum, et dedit illud
 de proediis suis apud Singgenwilare et Firsman-
 niswilare, atque Tancheratiwilare, ipseque
 sibi habitaculum apud Monasterium
 fecerat, ibique iugiter propter divinum
 servitium commanebat. Factum est
 autem, ut quadam die ei nescio quid eveniret,
 ut gravi ira furoris inardesceret, et recedere
 a Monasterio volens ante altare S. Gregorii
 accipit ^{ut} sibi ira furens licentiam abeundi
 acciperet. Cumque ab altari per gradus descen-
 deret, per quos tunc ab altari in chorum
 descendebatur, cecidit, et crus ejus ^{com} fractum
 est. Tunc exclamavit dicens: O S. Gregori
 quam iusto iudicio me modo percussisti,
 quoniam a te recedere ignominiose volebam,
 et hospitium famularum manibus ^{per} relatus
 nunquam deinceps ullo medicamine os po-
 suit coalescere, sed semper servulorum ma-
 nibus ad Ecclesiam in Sella deferretur.

Sic factum est, ut qui recedere voluit iratus,
usque ad mortem remaneret coactus, et de-
bilitatus; ~~ipse~~ dedit Casulam optimam
croci coloris. Sepultus est in porticu ante
Basilicam. ^{AB.}

Ab Cauna
5 lineatum.

Igitur postquam de Meginradus Abbas
sicut supra diximus, potestate abdicavit,
Auitoldus substitutus est.

Per hoc tempora multi Grocerum fami-
liaritate ad idem Monasterium habebant
locumque sepulchri se inibi habere gaudebant.
Inter quos Eberhardus Comes de Rotarno,
qui ~~Widerrane~~ prodiu illuc dedit, in
Basilica ante Dominicam crucem quiescit.

vid. infr.
fol. 270.

Et Udalricus Senior Comes Brigantinus, qui
Biginhusin dedit, in claustris ^{paris} ~~geron~~, Gero
quoque Comes de Spullendorff, qui prodiolum
apud ~~Widellberin~~ Wilare dedit, ante ostium
Eclie jacet. Quiddam mirabile a prioribus nar-
ratur. Itaque cum sua genitrix eum in
utero adhuc gestaret, et jam vicina partu esset,
nescio quo fecit, qua exigente per stagnum
contra Constantiam navigavit. Igitur cum
venisset circa locum, qui Eichorn dicitur,
cepit in navi parturire, et quonia res inopi-
nata ^{cont} ~~foret~~, et nunquam ad aliquod habitaculum
divertere poterant, ibi in navi pedisequus
eam circumdiderunt, et secretum fecerunt,
ibi quoque peperit filium. Post multos autem
annos temporibus Theoderici Abbatis cum
mors eum eodem Gerone coispet luctare, et
ipse videret finem vite sibi propinquare,
jam dicto Abbati obedientiam promissit,
et ad Monasterium navigio se perduci pro-
cepit, cumque ad eum locum in quo natus
fuerat, ut supra retulimus, ut rectius no-
tare potuerunt, hi qui utriusque rei inter-
fuerant, devenisset, in eodem loco defuxitque
et ut diximus in Muro ante Eclesiam sepul-
tus est.

de quo

Causa

De Nobilibus in eodem
Monasterio Sepultis.

Eppe quoque de Sancto monte eiusque Coniunx
Cuotta ad S. Petrum tumulati jacent
in eadem Ecclesia, quorum imagines super
altare in muro depictae sunt, et virili ima-
gini ascripti sunt hi versus:

Hic jacet Eppe bonus de Sancto monte patronus,
Maij quindenis est mortuus ipse Calendis.
Super muliebrem autem imaginem descripti sunt
hi versus:

Istic intra malis jacet ejus conlateralis,
Alia Calendis senis est tumulata Decembris.

In latere autem ejusdem parietis habetur tale
Epitaphium super Herimannum de Lifegga hirsifegga
et ejus conjugem Aetheradam. Perhiteradam
Perhent Aetherat aetherij, Herimianque perennia regni
Petri suscipite precibus bona Gregoriique,
Vos et Vestra decens post debita Sabbata proles
Istinc octavam speratis adire beatam.
In altera parte Ecclesiae ad S. Stephanum
jacent ^{quidam} nobiles viri, qui simul occisi
sunt, hoc est Wenherus, Burhardus, Heri-
mannus, Welfranus. Wulfarnus.

De Geroldo eiusque Fratre
Herimanno.

Per haec itidem tempora Geroldus et ejus
frater Herimannus dederunt apud Minia
hufin Qulthi Eshtrichiswilare et Niuniron,
et ipse Geroldus temporibus Theodorii Abbatis
venerabiliter valde in eodem Monio con-
versatus est, usque ad obitum suum, prius in bar-
ba locum habitus, deinde in Monachorum.

De Henrico Rege quarto.

44
Anno ab Incarnat. Domini M. VIII. Henricus ^{tertius} Imperator obiit, et filius ejus Henricus quartus ^{tertius} successit adhuc puer annorum novem, qui per ^{quadragesima et octo} ~~XLVIII~~ annos quasi ~~III~~ fumigans oculos fidelium ^F ~~decebravit~~. Et enim felicissimum Romanum Imperium cum accepisset serenisimum, per ora reddidit turpissimum et turbulentum, sicut et Matri ipsius, cum adhuc infantulus esset, fuerat in visione proostensum, vidit enim in somnis quasi ipse infantulus puer in mensa pulcherrima, atque latissima, sed ipse eam ex immensa Ventris egestione per totum coinguinavit, in tantum ut nihil omnino inconquinatum appareret. Ut enim ⁱⁿ ~~in~~ ^{matura} libertate profectus est, quasi equus et mulus quibus non est intellectus absq. mensura semetipsum et omnes suos fautores libidini tradidit, in tantum ut legitime conjugis thoro preto, inauditis stupris sine cessatione vacaret. In tanta autem vesania prorupit, ut sicut tunc longe lateq. ferebatur, etiam idolum occulte coleret, et omnia Ecclesiastica officia simoniae venderet, et quorumq. religiosos Episcopos ~~refugit~~, sua scelera excoerantes, eos propriis sedibus privavit, et ipse alios suis flagitiis faventes Ecclesiis produlit, et omnia tam Ecclesiastica quam ^{onim.} secularia jura confudit. Perennis ~~etiam~~ tunc super Rom. Imperium illa maledictio, quo a Salomone prescripta legitur. Vt Verro cuius rex puer est, et in Job. qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.

^F ~~refugit~~
Anno M. LXXXIII. Arnaldus Episcopus Constantiensis obiit. et ~~factus~~ ^{factus} quidam per simonia a Henrico Rege eodem diebus in Episcopum transmissus, sed in jamdudum heresi deprehensus a Clero Constantiensi refutatus in presentia Regis, ipse quamvis nimium furente restabat. Tunc Rex iracundia permotus: Gregoriam idoneum preverunt, decipiant ignavi

et tunc ostionem quendam Saxoniam genere
dedit eis Episcopum,

Quomodo Rex Henricus
Excommunicatus est.

Anno M LXXV cum Rex Henricus per omnia
tyrannice viveret, et nec Deum nec homines
vereret, et investituras Episcoporum et
Abbatum pro velle suo distribueret, et cum
pro hoc sepe à Legatis Gregorii Papae
admonitus esset, nec emendare vellet, jam
Citus Papa Gregorius, qui et Hilibrandy,
congregata Synodo excommunicavit eum
et omnes ejus, et piratas illi adfoederatos, ab-
solvit et ab alienavit eos ab illo et interdixit,
ne aliquis ab eo Ecclesiasticum officium vel in-
vestituram susciperet, in super Clericis conjugia
sub anathematis vinculo interdixit: hac de
causa facta procella Ecclesiam impulit, quo
innumeros subvertit, et haec usque in pro-
fes, sed neque usque in finem, ut credimus, ^{navim} ~~etiam~~ ~~navem~~
Dei inundare et pulsare non desinit. Tunc
adimpletum est, quod Dominus dixit in Evange-
lio: nolite arbitrari, quod venerim mittere pacem in terram,
^{in terram} ~~in terram~~ sed gladium, veni enim separare ho-
minem adversus patrem suum, et filiam ^{non veni pacem}
adversus matrem suam, et nurum adversus ^{mittere}
socrum suam, et inimici hominis domestici
ejus.

Sequens

Anno M LXXVIII. Adolphus Dux Saxonum
jussu Gregorii Papae et ~~in~~ Consilio ~~Baltholai~~ Baltholai
Ducis et Melchoris Bajuvariorum Ducis, alio-
rumque quam plurimorum Catholicorum
in Villa Forchheim Rex constituitur, qui
tribus et dimidio anno regnum contra Henri-
cum tenuit. Initium inno incrementum dolendum.
Nam inde exorta sunt praelia et Seditiones

vid. inf.
p. 47.

48
et multo sanguinis effusiones, et quod est
delegit, multarum animarum perditiones.

Quomodo Henricus Saier Dotium confudit.

Anno M.lxxx. Henricus Rex Anathema
litzatus Romam cum magno sibi exercitu
habente venit, eamque sibi non immerito
repuquantem obsedit, armisque cepit Gre-
gorium Papam sede apostolica pulsum
in exilium salis impio locavit, et Wipertum
Ravennatem Archiepiscopum ob scelera
sua jam septennis excommunicatum apo-
stolicae sedis imposuit, et ab eo coronam
Imperii sibi imponi fecit. Hic nefandissimam
Haeresim sanctam matrem Ecclesiam
infectavit plusquam decem et novem annis.
Erat tamen literis ^{ad primam} ~~ad primam~~ eruditus, et
lingua facundissimus, et si justus, huic offi-
cio satis ^{epus} idoneus

Quomodo Henricus Regnum turbavit.

Cum igitur Henricus Rex Ecclesiastica
officia, ut diximus perverse tractaret, et sua
Divino iudicio contritio et infelicitas
vix eius propinquaret coepit viam pacis
perturbare. et nec Dei timorem pro
oculis habere, nec hominibus quo iusta
erant exhibere, et ut pauca de multis
dicam, Ottom Ducem Baioariorum Ducatum
abstulit, et Welboni de Ravinibus eum
tradidit. Bertolfum quoque de Zaringen
Ducatum Carinthiorum privavit, et Alu-
doldo Germani dedit. Ad hoc cum in Sa-
xonia ^{loca} ~~ipso~~ moraretur, eo quod ipsa pro-
vincia Imperatoris coquina esse pertinetur,
coepit tam conjugem quam filias Principum

constuprare, et in huiusmodi facinoribus
modum non habere. Has ignominias
Saxones non ferentes ad rebellandum
sunt incitati, et exinde gravia proelia
et seditiones sunt experti.

De Bello apud Unstrut.

Et ut ad Superiora tempora parumper re-
deam, anno Incarnationis Dominice M.LXXIIII
Henricus Rex congregato exercitu Saxonia
sibi rebellantem hostiliter intravit: et apud
aquas Unstrut cum eis pugnavit, eosque devictos,
multisque occisis et plurimis fugatis, quibusdam
etiam sine conditione sibi traditis, Victoriam
adeptus est, non suo merito, sed ut credimus Deo
felicem. Romanam rempublicam honorante.
In hoc bello cum Rege fuerunt Duces sue-
vici Rodolfus postea Rex et Welph, atque
Bertholfus, quamvis et suspecti essent. Ibi occisus
est ex parte Regis Ernestus Marchio Orientalis, et
duo filii Berhardi Comitis de Mellinbua
qui. Wasthusense Monasterium fundavit.

Quomodo Succi rebellaverunt
et Rodolfum Regem
Constituerunt.

igitur iam dicti Duces Alemannorum statim
post pugnam regi rebellare coeperunt, ac diu
inter se tractato consilio ad ultimum cum
voluntate Gregorii Ruperi qui et Hiltibrandus
convenerunt, in villa quae Forcheim dicitur,
una cum Saxonibus et Rodolfum huiusmodi
Ducem huius generis fuit Henrici Regis filium
cum eius habuit: constituerunt Regem
vivente adhuc Henrico per excommunicato.
Actum Anno Dni Incarnationis M.LXXVIII.
mense Martio, Iui Rodolfus proximum
Pascha egit apud Augustam Vindelicam

33. hoc verba non
occurrunt in Con-
textu, sed Super
Scripta sunt parvo
Caractere.

48
Sed Imbrico ejusdem Urbis Episcopus noluit
cum nec videre nec salutare, sed quod necessaria
erant, jussit abundanter ministrare. Inde
digrediens Guodolfus rex obsedit Castellum,
quod Sigimaringindicilur, sed comperto ad-
ventu regis Henrici, qui per juga Alpium
cum Exercitu veniebat, ad liberandum mu-
nitionem, aufugit et in Saxoniam perexit.

Stouphin Al Rex Henricus dedit Friderico ~~de Archiepiscopo~~
Ducatum Suevorum et filiam suam junxit
ei in matrimonium, quod genuit illi Fre-
dericum et Conradum postea Regem.

Hæc verba
tantum in margine
leguntur ad vocem
Fosheim exiguo
charactere exarata
et ut videtur
alia manu recentiori.

(Ex hoc loco ~~Fosheim~~ Pilatus Domini Cru-
cifixos ostus dicitur, Patre ~~vero~~ ato, matre
vero Pla, unde Pilatgest compositum, et
terra ubi natyest, nullum unquam germen
gignit, unde nunc vulgus de Guodolfo conie-
nebat quod alter Pilatg surrexisset.)

De bello apud Stowe.

Item Henricus congregato exercitu contra
Saxoniam perrexit ad expugnandum Guodolfum.
Ad illi contra congregati occurrerent ei, Sto-
uricia Bavariae loco fluminis, quidam dicitur
Stowe, dicentes nolite se regem longius fatigare.
Ibi facta pugna vehementissima Hen-
ricus cum suis terga vertit, et ibi Sieboldum
Marchionem de Giengin cum aliis multis
perdidit. Saxones ^{igitur} adepta victoria suos
fauos et occisos levantes conciti abierunt.
Rex autem Henricus ipsa die superveniente
Duce Boemiorum cum valida manu post
fugam ad locum pugnae rediit, Saxones
quospiam, iterumque cum eis conflixi voluit.
At cum eos minime reperisset, suosque
tam occisos quam vulneratos levaverunt,
et abierunt, ac circumquaque omnia
proda ferro et igni devastarent.

De Bello apud Madriti-
stat.

Tertium bellum fuit apud Madriti-
stat, in quo iterum Rex Ludolfus Brito-
cum Saxonibus exstitit, Henricus autem
fugit.

hor verba in
marginem rejecta
sunt.

Quomodo Rex Romanus
Heinricus cepit.

Post haec Rex Italiam perrexit, Romanam
cum exercitu venit, campum sibi rebellante
armis cepit, Gregorium Papam eiecit,
post multas injurias quas ei fautores eju-
s prius irrogaverant. Nam cum quodam
tempore in sancta nocte Nativitatis sui
in Romana urbe primo Galli cantu,
Missa ut motus est, celebraret, a quodam
crepente civo Romano Regis fautores
gladio est ^{cap}percutus, et foris rictu in capite
percussus ad terram concidit. Deinde ad
sui vesania cumulanda in captivitate
eum redegit, et in Durrim suam truxit,
eodem die a fidelibus ipsa Durra de-
structa, Papa ante vesperam Altario,
unde impietate abstractus fuerat, pie restitutus
est, et Missam quam in Galli cantu cepit, cepit
adhuc ab aliis suspensus desperare comple-
vit, nam eam proig ad communionem peregerat.

jejunus et

De Wiperto.

Gregorio Papa Catholico expulso et
in exilium satis impietate detruso Henricus
Rex quendam seismaticum nomine
Wipertum prius Gavernatem Episcopum Farchi

sed jam seplensio ob se leca sua a Baza
excomuniatum sedi Apostolice indignè
prosecut, et ipse ab eo consecrationem
imperiale[m] suis nequitiis salis indignè
percepit. Hoc enim non consecratio sed
exccatio magis nominandum est. De
hoc etiam superius retulim.

De Bello apud Elstere.

Interim Rex Rudolphus congregato exercitu
Boemiam voluit intrare eamq[ue] devastare
sed Rex Boemiorum cum Sclavis sibi adju-
ctis etiam aliis complicitib[us] Regis Henrici
occurrit ei in flumine, quod vocatur Elstere
ubiq[ue] facta pugna valida multi ex utraq[ue]
parte ceciderunt. Ipse autem Rex Rudolphus
in flumine lancea graviter vulneratus
de equo in aquam cecidit, sed a suis sub-
levatus et in campum delatus, superve-
nientibus Episcopis penitentiam et Via-
ticum accepit, cum autem jam esset in
morte, caput, sic fertur, elevavit, et ait:
quis inquis habet Victoriam? at cum
circumstantes dicerent, vos Domine, caput
reclinavit, et ait: jam, inquit, de³ mea
morte non curo, si eam excipio triumphum cum
honore. Ita eadem die Rex Rudolphus
suavis vitam apud Elstere, atq[ue] a suis
Merriburch delatus, ibiq[ue] honorifice se-
pultus est in ipso choro Basilico, et imago
ipsius ex aere fusa atq[ue] deaurata super
tumulum eius transportata est. In hoc bello
Victoria dubia fuit, quoniam ex utraq[ue]
parte frugerunt, at tamen Sclavi regionem
suam ab invasione Saxonum defenserunt.
Actum a Dno Incarna. M. LXXX. Idibus Octobris.

1730

27

De Herimanno Rege.

Dehinc sequenti anno Proceres Saxonum
et Suevorum convenerunt, qui vocatur
Guthone fuit, et Herimannum consti-
tuerunt Regem genere Francum de Glich-
bere, Virum nobilem, decorum, strenuum
et idoneum, Anno Incarn. Dom. M. LXXXI
regnavitq; annis ~~III~~ Septem.

De bello apud Haste.

Gutho dux Suevorum Fridericus et Rono
Palatinus de Fohibuch cum ceteris Agri-
vici Regis satellitibus congregati, quas-
dam munitiones in Bajoria ceperunt,
et usq; ad munitionem que vocatur
Werde accesserunt, eamq; ceperunt,
inde cum abirent, ecce Herimannus Rex
cum exercitu Suevorum supervenit, eosq;
in loco, qui vocatur Haste comprehendit,
inito autem bello acriter ex utraq; parte
pugnaverunt, cumq; animose pugnarent,
et neutra pars cedere vellet, unus ex parte
Alamannorum clamare fertur magna
vociferatione: Oja inspirans, Sueri fortiter
pugnate, ecce fugientes Bavorios, videte,
nullum ex eis abire dimittite. Quam
vocem audientes Bavorii, et putantes
ita esse, sicut ille malignus dixerat, omnes
pariter erga verterent, et unus alium
puga provenire cupierunt. plures autem
ibidem ceciderunt. Ibi cecidit Rono Pala-
tinus de Fohibuch cum aliis multis.

in Margine
recentiori manu
adpositum legitur

Herimannus de
Glichberg rex
Gstibui

Quomodo Papa Salernam est
pulsus exilio et quomodo
Agricum iterum anathema-
tizavit.

Iterum Rex Henricus Papam Gregorium
multis blanditiis delinivit, ut se recon-
ciliaret, sed ille lenax justitiam nullo modo
deflecti potuit, nisi ille ab impietate
sua resipisceret, ac propterea pulsus
patria Salernam petiit, ibique Synodum
congregavit, ad iterum contra Wipertum
et Agricum gladium excommunicationis exa-
cut, et contra omnes factores eorum, et
erroribus eorum consentientes, excepit
autem rusticos et pueros et mulieres, quod
neq; armis neq; consiliis eos juvarent.

De Obitu Papae.

In eadem civitate sine vito proventus
hoc memoriale ante obitum suum
dimisse narratur: quoniam justitias
dilexi, et facientes provaricationes odivi
ideo morior in exilio. Obiit autem anno
Incarnat. Dom. M. L. XXXI. Rex autem
Henricus de Italia in Theodonicas partes
rediens Welshonem. Decem Vindelicam
Augustam viri Sigisfridi Episcopi obiden-
tem reperit, cumq; inde exterrit.

De bello apud Wirsiburch.

Anno Incarnat. Dom. M. L. XXXVI. Fideles
S. Petri generale colloquium post festum
Ialem Apostolorum ^{prope} Wirsiburch
condixerunt. Quod Rex Henricus perturbare
volens cum exercitu supervenit, sed mul-
titudine Suevorum cum Principibus suis
superveniente ad tempus locum dedit,
ipsis autem Res bypolini ad junctis
Laxonibus circumdantibus, Henricus Rex

Sub jaso
Johann M. L. XXXVI.
Augusta by Sigisfridi
NB. unim.
Sub originale
Joh. v. d. d. v. d. d. blif
M. ~~17~~. LXXXI.

Exercitu viginti milium congregato
 ad liberandam urbem direxit aciem, illi
 illi autem erecta cruce obviam ei duobus
 milibus non tam armis, quam mise-
 ricordia Dei freti processerunt. Interfectis
 autem ex parte legis valde multis, hevi
 et Saxones Victores extiterunt, et ex acie
 sua non nisi tres tantummodo perdidit.
 Tulerunt autem non tantum spolia
 cum regulibus vestimentis, sed et Episco-
 porum Infulas, qui cum eo erant in
 bello, abstulerunt. et illa nocte in eodem
 campo inter cadavera occisorum castra
 metati sunt, deinde ad obsidionem re-
 vertentes civitatem sine sanguine co-
 perunt.

De Obitu Herimanni Regis.

Igitur Herimannus Rex cum in Alemania como-
 raretur, et Regios sumptus non haberet,
 ut secundum Regiam dignitatem conversari
 potuisset, cogitavit nullus Episcopus eum
 ei subijci vellet, devenit Constan-
 tiam civitatem, et aliquot diebus ibi
 mansit, inde Rhenum transiit,
 et in Monasterio Petrihusensi fere
 septimanam transiit. Postea Sa-
 xoniam perrexit, et cum quodam
 tempore juxta Castellum quoddam
 transiret, unguabare fortuito sa-
 xum jecit, regem inopinatus ietu
 in capite percussit, ex quo non
 post multum vitam finivit.

T. casu

De. Leonrado Rege
Filio Henrici Regis.

Deinde post sex ferme annos Leonradus
filius Henrici Regis. Patris ut ipse
fatebatur, scelera fugiens ad Italia
transiit, ibique paucis temporibus regnavit,
et veneno vitam finivit atque apud
Florentiam civitatem sepultus quiescit.

Quomodo Henricus Solus
regnum obtinuit.

Est has varias luctus et multas ca-
lamitates et immensas sanguinis effu-
siones et plurimas animarum per-
ditiones Henricus demum solus ob-
tinuit Monarchiam. omnes pene
Principes ei reconciliantur, legitimus
Imperatorum fatentur. Habebat
autem omnes civitates Rheno flu-
mini adjacentes, aliasque potentes et
metropolitanas Civitates foedera-
las, sed et plerique Episcoporum ei ita
erant connexi; ut nulla ratione ab
eopotuissent divelli. In quibus Otto
Episcopus Constantiensis cum iura-
menta quae ei juraverat, nullatenus
ex iussione et autoritate Apostolica
infringere vellet, à Religiosis Catholicis
repudiatus est.

¶ Semper

29

De iterata damnatione Wiperti et Henrici.

Anno ab Incarnat. Dom. M LXXXV. Gregorius Papa qui et Hilibrandy, cum esset Salerni exau collecta Synodo iterum anathematis ~~sententiam~~ in Wipertum & Henricum Regem Siciliam et in eorum fautores promulgavit. Hanc sententiam legati Sedis apostolicae videlicet Petrus Albanensis Episcopus in Francia, Otto Ostiensi Episcopus, postea vero supra in terra Theonicothem usque ^{quaque} divulgaverunt.

Insuper ob
sub tit. de obitu
Papae:
Sententia

De Hirsangia.

Ea tempestate spiritalis disciplinae ardor quam maxime fervebat apud Monasterium quoddam Hirsangia et multum nobilitatem quam ignobilium Clericorum et Laticorum, sed et Monachorum de aliis locis illuc confluebant, et de procella anathematis, quo tunc navim Ecclesie vehementer impingebat, quasi de maximo naufragio emergentes, illic quasi ad portum confugiebant, et quietem ~~in~~ ⁱⁿ ~~in~~ ⁱⁿ ~~in~~ ⁱⁿ salute ~~se~~ ^{se} salutis se invenisse gaudebant. Inter quos Othobardus vir nobilissimus frater Bertholdi Ducis de Raciingen, qui expositus erat apud Rantem, mundana relinquens ad jam dictum se contulit Monasterium, et sicut habitum mutavit ad religiosum propositum, ita arripuit et dignitatem novam.

Quomodo Gebhardus III Episcopus
Constantiensis Ecclesie
Prelatus est.

Igitur cum ex Legatione apostolica
Otto. Ostiensis Episcopus Constantia ad-
venisset, et ipsam Ecclesiam Pastore
viduatam propter damnationem Ottonis
qui ibi Episcopus fuerat, invenisset,
habuit consiliarium venerabilium
Patrum et Religiosorum Catholicorum,
qualiter ejusdem Ecclesie gubernationi
provideret. Uiderat forte ^{li} Hugo Wilhel-
mus Abbas Hirsacugiensis, Vir, inquam,
Deo et hominibus ~~dilectus~~ et acceptus,
quia erat literis ad prime eruditus, et
in regulari disciplina studiosissimus,
humilis, mansuetus, mundi contemptor,
Monachorum ~~et~~ solius sanctimonie
amator diligentissimus.

Hic cum conventui interesset, et
supradictum Gebhardum secum ha-
beret, tractare ceperunt de Episcopo
eligendo Catholicis, quoniam spes
non erat de Ottone dampnato.
Inter hujusmodi colloquia Gebhardus
Venerabilis Monachus retro altare
S. Mariae secesserat, ibique orationibus
secretius vacabat. Quid multa?
Eundem Gebhardum Episcopum
Constantiensis Ecclesie eligunt, et post

omnium unanimiorem ipso rem
 proorsus ignorante, accedunt ad eum et
 dicunt, quia Dei gratia hoc Ecclesia
 se sibi Episcopum elegit hodie. Quo
 audito spiritus eius elapsus est, ita
 ut in terram corruens quasi mortuus
 jaceret. Resumpto tamen spiritu
 invitum cum fecit ipsa die, hoc est
 in festivitate S. Thomae ~~Septorem~~, pbrum.
 et crastina die ordinavit Episcopum,
 Otto vero depulsus possessionem
 ejusdem Ecclesie, quae dicitur Colmbra,
 adiit, ibique pene uno anno commoratus
 vitam finivit.

forte presbyter

Explicit Liber II.

58.
Incipit Liber III.

Quomodo Hirsaugienses
ad Domum Petri
Venerunt.

Cum apud Monasterium S. Gregorii
E. B. quod dicitur Domus Petri, vigor
regularis vite jam jamq̄ deficeret, et
nec prospere esset nec deceret, et Geb-
hardus III. Pontificalem sedem ex aucto-
ritate apostolica apud Constantiensem
Ecclesiam obtinere, dolens in Mona-
stio Ecclesia sua contiguo defectum
divini ministerii exerevise, interpel-
lavit Venerabilem Willihelmum
Abbatem Hirsaugiensem, ut de suo
Monasterio regulares viros ad Petris-
husam dirigeret, per quos Monasterium
ordo inibi revivisceret. At ille sciens
erat promptus ad omne bonum pa-
trandum, misit egregios viros et valde
religiosos, et cum eis statum quem-
dam, qui eorum Abbas esse deberet,
si ejus vita et mores post probationem
eisdem complacerent, sedum post mo-
dicum idem Otto fratribus suis displi-
ceret, ejusq̄ Magisterio nequaquam
subjici vellent, ad Monasterium suum
redire iussus est.

59
 Quomodo priores fra-
 tres sequentibus locum
 dederunt.

Quitolodus quoque Abbas ejus-
 dem Monasterii et Quopertus
 Scholasticus et alii quidam de
 prioribus fratribus Hirsaugien-
 sibus adventantibus locum dederunt,
 et ad Augense Monasterium se
 contulerunt, quidam etiam se ad
 Cleric^{alem} habitum transtulerunt.

Jam dictus autem Quopertus egre-
 gius erat Magister in omnibus
 liberalibus disciplinis, sed et Ber-
 nardus itidem ejusdem Monasterii
 Monachus summe sapientia et Doctri-
 na vir, qui tunc temporis ambo simul
 multitudinem magnam discipu-
 lorum in eodem loco nutrierant,
 quoniam Scholis praeerant, et ple-
 rosque ad optimam eruditionem pro-
 vexerant. Hi tamen Bernhardus
 et Mertharius pari penè pollens eru-
 ditione anathema fugientes, Hirsau-
 gensi Monasterio jam pridem sociave-
 rant.

Quomodo Theodorius
~~Abbas~~ advenit, et genere ejus
et conversatione.

Igitur transmissa Wilhelmo Abbate
Hirsaugenses Monachi viri valde
religiosi Monasterium domus Petri
subintrantes, et spiritalem militiam
prout destinati fuerant, fortiter
exercentes, cum ottonem sibi de-
signatum Magistrum in brevi
reprehensibilem in quibusdam de-
prehendissent, protinus eum ad
suos remisissent, et alium qui eis
prae se dignus esset, favente Ge-
chardo Episcopo destinari petierunt.

Quapropter Wilhelmus Abbas
optimo illius consilio misit venetabilem
valde virum Theodoricum omni
saeculari et monastica eruditione
ad primam imbutum, et huius regimini
satis idoneum.

Huius Patris Quono comes con-
cubinam habebat nomine ^{Berhtam} ~~Bertham~~,
sibi valde dilectam, nec aliam
uxorem duxerat praeter eam, quae
ei tres peperit filios corpore ~~sed~~ valde
~~formosos~~ ~~masculinos~~, animo vero non
minus acutissimos, Luitoldum
scilicet Marquardum et Theo-
doricum. Sed Luitoldus et Mar-

quardus cum post obitum Patris
in jus Hartmanni Comitis de Si-
lingiu ~~con~~cepissent, eo quod ex ancil-
la nati essent, facti sunt tamen in
omni re militaci acerrimi, et nimis
animosi, adeo ut Rex Henricus Lui-
boldum inter duodecim, quos scelorum
suorum semper secum confesos et fau-
tores habuerat, asumpserit, quoniam
erat fortis viritus et celer valde, et omni
militari strenuitate conspicuus. Unde
et ab eodem rege privilegium libertatis
promeruit tam sibi quam suis posteris
omnibus.

Theodorius vero in primo ^{iv}juventutis
flore illecebris carnis prout animus
suggessit, indulgit, sed maturius
animum a hac intentione coerevit,
literis quippe adunquod erat instructus.
habitudinis optime, facundus lingua,
forma satis veneranda, Monasterium
S. Adaltrii apud Augustam Vindeliham
petiit, ibique se primitus Monachum
fecit, sed quoniam ^{virus} ~~vicia~~ anathema
his tunc temporis non solum clericos,
et laicos, sed etiam Monasteriales
quam plures iniecit, Venerabilis
Theodorius hinc se periculo ~~subtra-~~ ^{subtrahens}
~~ens~~, Avisaugiam petiit, ac se eidem
Monasterio Jocians Magisterio Deo

Digni Abbatis Willhelmi se subiecit,
et sub hoc in omni regularis vite dis-
ciplina in tantum intra breve spatium
excevit, ut non tantum subesse, quan-
tum cum praece deceret. Item primum
in eadem cella, quae appellatur Au-
gustini leporis prelatilis est, ac deinde
ad Monasterium revocatus ac prior
totius congregationis appellatus, stre-
nuè per aliquod tempus profuit.

Leonardo Theodoricus Ordinatus est.

Anno ab Incarnatione Domini
M^o C^o XXXVI Gebhardus ejusdem
nominis #. Constantiensis Reverendy
Episcopus, eximio precibus impetravit
à Willhelmo Diva memoria Air-
dauyferri Abbate, ut venerabilem
virum Theodoricum Monasterio
S. Gregorii, quod dicitur Tomus
Petri, dirigeret, quatenus eadem pro-
fuit, et regularem vitam inibi juxta
normam sui monasterii institueret,
quod cum impetrasset, et idem
Theodoricus transmissus advenisset,
ex Concordi petitione omnium Fratrum
ordinavit eum jam dictus Episcopus
Abbatem eodem Monasterio in festi-
vitate S. Barnata Aply, cumq; di-
lexit, fovit, et in quibuscunq; po-
luit, ei semper solatio fuit.

De Inoustricia Eius.

Ordinatus autem omni religiositati operam
dedit, et animas et corpora subditorum omni solli-
citudine proueravit summa disciplina eorum edu-
cavit, numerum Discipulorum multiplicavit, ita ut
in breui plusquam ~~40~~ Monachos et amplius quam
~~50~~ ^{lingua} ~~60~~ ^{ginta} barbatos fratres haberet, quibus omnem habundantiam
victus et vestitus tribuit, eorumque
vitam in magna ~~diffinitione~~ ^{diffinitione} ~~distinctione~~ ^{distinctione} coërcuit.

Quadraginta

De Choro.

Et quia Chorus erat brevis, quoniam gradus per
quos in Sanctuarium ascendebatur, locum occupa-
bant, gradus dimiuit lapidum et numerum ampli-
auit canentium, et lapides abstulit, ^{atq} homines
pro eis in locum ~~substituit~~ ^{substituit}, Chorum quippe pene
Sanctuario coequauit, uno tantum gradu super
eminente Sanctuario, atq; ita in Choro stantibus
locum dilatavit, impleto in hoc loco, quod Scriptu-
ra in persona Israël et Ecclesie Domino dicit:
Quomodo mihi locus angustus est, et Dominus bene
dixit me, da mihi spatiosa ad manendum loca.

Fcoru

De Aedificiis, quae construxit.

De ijs autem gradibus, quos de Choro sustulerat,
alia deinceps aedificia decoravit. Lavatorium quip-
pe fecit, ubi partem eorundem graduum posuit, et Ca-
pitulum, et totum in circuitu renovavit claustrum.
Ambulacrum quoque cetero muro circumdedit, sed et por-
ticum super sepulchras Antecessorum suorum Abba-
tum fecit. Haec autem omnia et alia de hinc nar-
randa non ex redditibus, nec ex divitiis eiusdem
loci, sed ex donationibus Fidelium consummavit,
quoniam propter ~~not~~ ^{not} ~~uitatem~~ ^{uitatem} mundo vito, quo
nuper in ~~sanctam~~ ^{istam} proceperat per eum provin-
ciam, omnes eum excolebant, et amabant, plures
ei se suam dederunt. Sed et Episcopus Con-
stantiensis Gebhardus, quam maxime eum

iurabat dando, et quocumque sibi ob culpas suas
obnoxios tam Clericos quam Laicos ei committendo,
et quoniam idem Laster fauendus erat lingua,
aurem benignam ei in omnibus accommodando.
Ad hoc accedebat, quod omnibus erat nimis largus,
et sibi metipso parvus, nam corpus suum ieiuniis
nimis ^{at} tenuabat, omnibus autem secum ma-
nentibus sed et adventantibus omnem abundan-
tiam tribuebat. Unde etiam semper in maxi-
mo angore erat positus, quoniam maximis debi-
tis iugiter erat adstrictus, attamen, quoniam
in Domino sperabat, ipse facili largitate cuncta
reddebat.

De Capellis quas fecit.

Anno ab Incarnat. Dom. **M LXXXVII**. Vene-
rabilis Abbas Theodoricus Capellam in meridiana
plaga Basilie seu Sanctuarium in edito constru-
xit, quam in honore S. Uodalrici Episcopi et S.
Nicolai, et S. Afræ, atque sanctorum Joannis et
Pauli VI. Kal. Julii dedicari fecit. Collocavit
autem ibi reliquias Sanctorum Simonis Apostoli,
Stephani Protomartyris, ~~Stephani~~ Sebastiani,
Pelagii, Alexandri filii Felicitatis, Paulini
Nolanensis Episcopi, Maximini Episcopi, Galli
et Magni, Felicitatis Martyris, Agathe For-
tunato, Eutropie.

De Capella S. Mariæ.

De insequenti anno, hoc est, ^{Incarnat.} ~~anno~~ ^{indict.} Dom. **MXCIII**
indict. I. fecit Capellam ex aquilonari parte
Sanctuarii, eamque V. idus septemb. dedicari fecit
in honore S. Dei Genitricis Mariæ, et ali-
orum Sanctorum, quorum reliquie ibi habentur.

Sur, hoc est Sanctorum Apost. Petri et Pauli, An-
dree, Bartholomei et Simonis, et B. Martyrum
Stephani Protomart. et Stephani Lapidei et N. Blasii,
Laurentii, Vincentii, Syriaci, Appoliti, Seba-
stiani, Georgii, Christophori, Alexandri filii
Felicis, Cosmo et Damiani, Delagii, Lan-
cratii et Mauritii et Confessorum Nicolai Tolani, Paulini
Maximini, Galli et Magni. et Virginum Aga-
the, Cecilia, Barbaro, Hilario, Eudomio, Eu-
tropio Martyris et Vereno V.

Ad hanc Capellam Conventus omni die ^{post} Vespere,
et Matutinae in honore S. Marie solenni,
ter procedit, ibique post canticum et Antiphonam
atque orationem eius, Vesperae sive Matutinae
de omnibus Sanctis et pro Defunctis canit.

De Capella S. Marie et S. Michaelis.

Hic anno Dom. Incarnat. MDCIII. Indict. II.
Theodericus Abbas capellam S. Michaelis renovavit,
et auxit, erat enim parvissima ita ut vix XII
homines capere potuisset. Est quippe iuxta Infir-
mariam, inter quam et iam dictam capellam
erat edicula, in qua etiam plerumque infirmi
cubabant, quam predictus Abbas destruens Ca-
pella addidit, ac novum altare fabricavit, eamque
a Venerab. Episcopo ^{tertio} eius nominis sicut et
Superioribus dedicari fecit. Die nonas Julii in
honore Domini et sancto Crucis specialiter
vero in honore S. Marie Matris Domini et S.
Michaelis Archangeli et omnium Sanctorum.
Continentur autem in hoc altari reliquiae Apo-
stolorum Petri et Pauli, Andree, Bartholomei,
Simonis et Martyrum Felicis, Mauritii, Ge-
orgii, Delagii, Venerlai, Lantaleonis, Ana-

S. Michaelis
S. Gebhardo

Stasii, et Confessorum Martini, Nicolai, Ma-
ximini, Laulini Nolan^{ensis}, Benedicti, Galli, Mag-
[et] Virginii ~~Sancti~~ Martys. Agatha Sicilia, Barbara, item
Cypria, Hilaria, Eunomia, Eutropia.

De Capella S. Andreæ Ap^{osto}li.

Sed et Capellam S. Andreæ augmentavit,
et eidem addita edificia barbatois fratribus
deputavit, quos prius erant habitacula abba-
tum eiusdem loci. Ipsa autem Capella erat
valde parvula, et ante eam cancelli erant
in claustrum prospicientia, quos ipse ^{ob-}stru-
xit, et capelle adiecit, eamq; utiliter pro-
longavit.

Quales Discipulos habuit.

Habebat autem Idem Ven. Pater hunc tem-
poris egregios viros valde religiosos, opti-
mae formae et doctrinae sub cura sua, in qui-
bus erant Meinradus pridem abbas de quo
^{perig} supra retulimus, Bernardus scholasticus
et Quono, atq; Wernhar^{us} de Alshusen
caligans oculis, Gothalmus et Eberhardus
atq; Henricus scriptor. hi omnes ex an-
tiquis fratribus, sed et Sigiferus scholasti-
cus, et Ezzo atq; Gebehardus Avus meus.

Miraculum Gebehardi.

Hic ergo Gebehardus cum adhuc iuuenis
in Clericatu apud eundem locum moraretur,
quadam nocte infra matutinis sitiens de

Choro egressus in cryptam ad puteum, ut
 aquam sibi hauriret, et biberet, descendit.
 Sed hydriam incaute deponens ipse quoque sub,
 secutus in puteum cecidit, cuius altitudo pro,
 funda est simul et angusta, capite deorsum,
 pedibus vero sursum. Quo ergo tunc spes vite
 sibi? non erat facultas emergendi, nec spa,
 tium caput erigendi, nullus adiutor, nul,
 la vox clamoris. ~~Itaque repente~~ In hoc
 ergo mortis articulo opus erat opportuni
 adiutoris. Itaque ~~repente~~ repente in his an,
 gustibus constituto Beatus Gebehardus Fun,
 dator loci, cuius sepulchrum ^{hunc} prope erat,
 fuit ei adiutoris, et per pedes ex aqua sub,
 tractum superis reddidit illosum. Sum ergo
 chorum sic distillans intraret, Wernharus,
 quem ~~iam~~ nominavi mus, obstruxeratus
 eum interrogavit, unde veniret, vel quid
 sibi contigisset, at ille rem, ut erat acta,
 refudit, omnesque admiratione, qui aderant,
 commovit.

De Geraldo et Gebehardo.

Item Gebehardus una die adhuc juvenis
 cum alio eoque adolescentulo Clerico subdia,
 cono nomine Geraldo Rheenum fluvium
 confidenter balneandi causa estivo tem,
 pore intraverunt, et in medio ipsius flu,
 minis lotabundi natare coeperunt, cum
 subito Geraldus horrendis vocibus Gebe,
 hardum coepit inclamare, ut festinare
 sibi in adiutorium venire, viribus enim
 defecerat, et jam mergi coeperat. Gebe,

hardus turbatus celeriter adnatavit, cumq;
iam mergi vidit. Ille autem ubi iste appro-
priavit, brachius eum per collum fortissime
ad se strinxit. Itq; ambo mergi coeperunt.
Gebhardus vero ut vidit, quod eum non
posset sustinere, timuit se pariter cum illo
perire, et vix se ab illo proripuit et con-
citus ad litus natavit. Cumq; qui ade-
rant una cum Gebhardo Gerardum sub-
mersum viderent, et clamoribus perstre-
perent, ecce! subito in medio fluminis
emergitur, et brachius in altum porrectis
exclamavit: adiuva Domine. et iterum
statim submersus obiit XVIII. Kal. Julii.

De Bernardo.

Bernardus, quem etiam superius nomina-
vimus, doctor erat excimius, monastico
quoq; disciplinae custos enituit diligentissi-
mus. At quadam nocte visione vidit, ^{ens}
quam ipse litteris comprehendens ita scribit:
Loss medi^{um} nocte^{is} cum nullo torpore som-
nia sunt verissima, interim scilicet dum
pulsabantur matutino, videbar sub divo
cum aliis ^{quatuor} stare. Ubi cum oculos sul-
fil, in altum erigerem, ecce de foramine coeli
maximus favillarum globus subito erupit,
qui non proceps in ima cecidit, sed transver-
se per aërem lapsus ad terram usq; per-
venit, cuius finis non erat. Adhuc
scala, ut mihi videbatur, de terra in al-
titudinem porrecta erat, cuius summas
coelum, id est oram eiusdem foraminis

. ~~Ass~~angebat, per quam ut divinitus decretum
 erat, homines coelum ascendere debuerant, ut
 superioris flammae quo in coelo erat, incendio
 cremarentur, sicut et ceteri qui in Transacto
 mundi ovo defuncti tunc resurrexerunt, et
 mox reprobi cum Electis mixti in terram per
 favillas emitterentur. Hoc effo videns dixi
 assantibus, ecce quod semper de fine mundi
 audivimus, iam in manu habemus, videtis
 favillas volantes, quarum maxima pars can-
 dida, pars autem aliquantula apparuit nigra,
 albo, inquit, quo videntur favillis. Sanctorum
 sunt animae examinatio ignis purgato, et
 addidi, quid diutius moramur? quin et nos
 illuc ascendentes in favillas sicut ceteri redi-
 gamur? quandoquidem inducis nobis non da-
 buntur? Igitur scalam, quam dixi, audivimus,
 et per illam certatim scandere coepimus. Hoc
 autem lex favillis dabatur, ut post pervolatum
 aërem per idem foramen revertentur, ibique
 carnem receptura iuxta meritum iudicarentur.
 Superius vero Custos foraminis positus erat,
 qui favillas post reversionem animatas ab
 invicem segregaret, ita videlicet, ut bonos
 in eodem Latus in iudicio presentia deam-
 bulare permitteret, malos vero mox ut cum
 Electis ingrederetur, in quandam Camera
 proxime positam recluderet: ut scriptura
 impleretur: Tollatur impius, ne videat glo-
 riam Dei. Hoc solum mihi in summitate
 scale stanti revelavit, qui eidem foramini
 Custos superstiter, cuius foraminis os ita
 strictum mihi videbatur, quod quilibet
 homo solus vix ingrederetur. Ast ego

[Albas cum nigris
 videbam enim fa-
 villas volare

Fin Coelum

In celo mitigata
Favillas erutare
desit. non omnia
Collectis

in summitate scalae restiti, differens in
Troitum donec flamma quae superius cor
pora comburens de coelo in aërem per fa
villas emittebat, mitigaretur, quasi qui
differt ingressum aestuarii, intus adhuc cepen
te densitate fumi. Quae etiam comparatio
tunc mihi visa est in somno. Postquam
vero flamma viribus, manibus, pedibus
et ulnis innitens ipsum foramen vix, cu
desit. non omnia stode licet non prohibente, intravi, hoc
multum timens, ne qui mihi scelerum con
sciis fui, privarer gloria Dei. Revertentes
autem faville in ipso aditu foraminis sunt
animatae, quas sicut etiam mihi priusquam
intrarem, adhuc in scala stanti revelatum
est, custos ipse mox sepeceperavit, et ut diximus,
Electos in praesentia Iudicis liberè deam
bulare permisit, reprobos vero mox ut
ingressi sunt, in privatam cameram re
clusit, nec tantum spatii illis concessit,
quod in os Iudicis, qui praesens erat, sal
tem rotatione oculorum quamvis citissimâ,
respicere valerent. De multitudine au
tem Electorum in alba veste nilentium,
ingens strepitus fiebat. videlicet quo or
dine eos daretur ad coenam agni recum
bere. Ego igitur inter illos strepentes
cupiens occultari, ne me Iudex respiciens
iuberet in cameram reproborum detrudi,
sine cessatione illis Sanctis, inter quos
latebam, supplicavi, ut subveniendo re
compensarent mihi, si quid alicui eorum
in terra positus deservivi. Adhuc ut mihi

67
 occultatum

uir sum fuit, iudex me inter illos non re,
 spescit. Tandem strepitu composito re,
 dicebant, et ita se invicem ordinabant, ut
 ex una parte palatii usque in alteram ubi
 introitus erat, in uno ordine essent lo-
 cati. In primis videlicet Sancti Patriar-
 cho et Propheta, deinde alii Sanctorum
 Coetus, ab initio mundi per temporum
 lapsus de seculo abstracti, deinde quasi
 in ultima etate mundi sero vocati Apo-
 stoli XII. in extremitate eiusdem ordinis
 simul iuncti. Hic ordo in longitudine pa-
 latii positus erat. At ex altera parte,
 id est, in latitudine palatii, videlicet
 coram obtutibus Apostolorum positus
 erat thronus Domini, in fine autem se-
 dis Apostolorum nullum locale spatium
 restabat, nisi quod vix duos homines capere
 valeret. At ego in ordine Sanctorum nusquam
 locum ^{cum} apperere valens quodam Socio meo qui
 me comitabatur, furtim illum invasi, quem in fine
 Apostolorum vacuum conspexi, optans vel illic
 in extremis occultari. Timens vero iudicem, in
 cuius aspectu locum rapui, non ausus sum erecte
 sedere, vel ceteri, sed prostratus ut anguis in herba
 cum predicto Comite meo latitare cogi. Nobis
 ergo sic locatis, custos suprascripti foraminis pro-
 cedebat, et secum innumeros candidissimos panes
 apportabat. Et incipiens à primis in aula id
 est Patriarchis et Prophetis, ~~in~~ uniuersis per ordi-
 nem panes singulos distribuere, sicq; dispensans
 usque in finem Apostolorum perveniebat, qui in
 extremitate eiusdem Ordinis simul residebant.
 Tunc duo panes superfuerunt, alter helleboreus
 alter vero sigillatus, quos Minister iratus nobis
 proiecit, quasi indignans. Nos qui adhuc à com-
 bustione eramus incorrupti, purgatis Sanctorum Coe-
 tibus debere participari. Sed ~~sigillatus~~ ^{sigillatus} mihi,
 qui socio meo inferior existi, id est, in aula

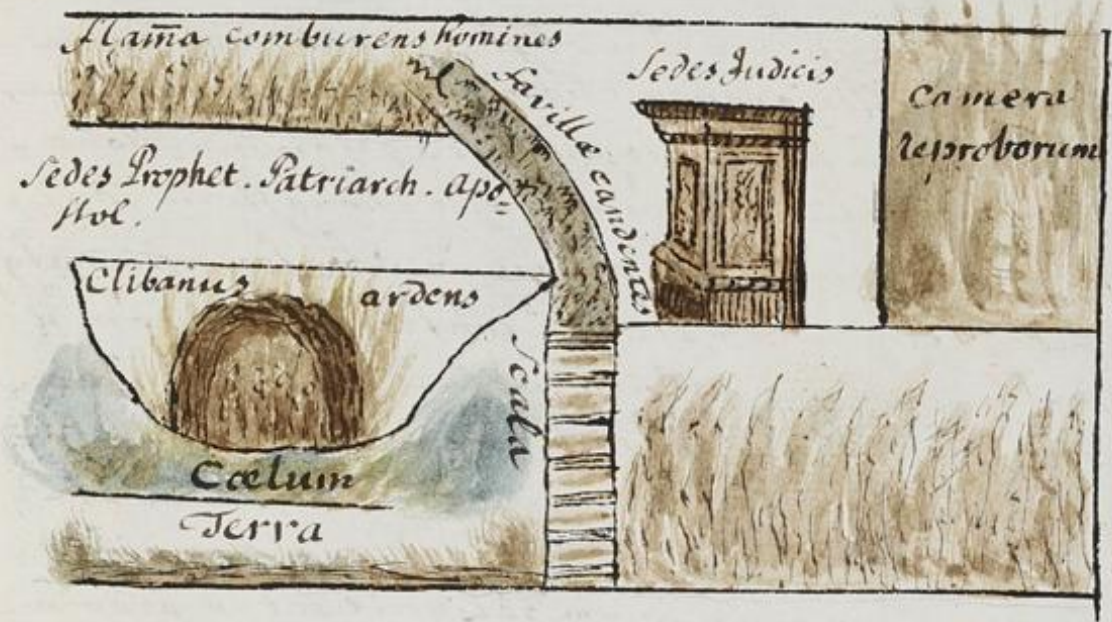
T cum poenas me
postea luiturum
pro meritis considero

T ipso

extremq; forte venit. Tunc Judex nos duos primum
reprehendit, et quod dissipatio panum fieret, similiter
vidit, et nescio, quo hilari vultu sui nutu mihi
innuit. At ego quid fieri vellet, satis sentiens,
surrexi, nam antea prostratus iacui, et in locum su-
perioris foris mei prosiui, et panem qui sibi positus
est, cum loco rapui, illum vero non invitum in locum
in quo prius iacebam, detrusi, et ut alii panem quem
rapui esuriens manducaui. Hoc autem mihi obli-
gite tunc iure gratulabar, nam evangelice lecti-
onis recordabar, in qua ultimo Convivis dicitur:
Amice ascende superius. Cum autem dimidiam
panis mei partem consumerem, agitudine animi
gravatus dixi ad socium apertem, Jam panem
licet suavissimum fastidio, At ille, retice, inquit,
hominum stultissime, nonne in libris quondam le-
gisti: Beatus qui manducabit panem in regno Dei.
His verbis fretus iterum manducaui ut primitus.
Interea Minister de novo à primis incipiens, Cyathum
vini obtulit, ad nos vero perveniens, quasi priori ira,
cunctia irritatusq; torva lumina nobis intorsit, nihil, potus
ut ceteris dedit. Judex vero ut nos carere Cyatho vidit,
ministram increpavit ob hoc: quod nobis potum non de-
dit. At ille excusationem querens, vas se non habere
dixit, tandem à iudice pulsus vinum nobis obtulit, et
Cyathum quem mihi primum apportavit, pro ira parum
declinavit, ita ut etiam aliquantulam partem in
terram effuderit, sociis meo autem nihil omnino dedit.
Intuler hoc tamen, ut visum mihi fuit, solus Judex
cibo abstinuit. Deinde Ministram reprobis in
privata custodia reclusis cibum dare iussit, se non
posse pati attestans, quod utrumq; damnus sustine-
rent, quod ipsius gloria et cibo carerent. Quod
serviens mox ac libens implevit. Cena autem fa-
cta subito in Palatio clibanus ardens post terga
nostra apparuit, in quem ut dictum est, Judex reos
mittere debuit. Ante quem ego positus flammam
intuebar, et nimia tristitia afficiebar, nam pro
delictis, que in terra positus commisi, has poenas
me non evasurum scivi, quamvis Judex ^{Nulla} peccata
succenseret mihi, quem venientem, ut in fornacem
reos mitteret, subnixæ rogavi, ut me dimitteret,
brevissima hora ad terram descendere, et aliquid
per verbera memetipsum purgare, nam id genus
penitentis certissimum fore dixi. At ille,
non tibi inquit, licet modo purgari, sed olim in
terram libere positum oportuit promeditari. Hoc
hoc

58

penitentia per verborum ambages protata nimium
 est sera. Quam et iam nunc frustra conaris proferre.
 quandoquidem per bona opera tunc dissimulasti peccata
 vere. Jamque prope erat, quod me traditurus erat in iudicio.
 Et nescio quomodo mihi indulget, et per quod mens
 non annos ultimum diem protelavit. Evigilabam
 et verum non esse gaudebam. Hic Bernardus de
 scripsit formam palatii, quod ostensum fuerat hoc modo:
 Palatium.

Visio.

Cum autem idem Bernardus in sancto ^{proprio} ~~proprio~~ beato
 sine quievisset, postea quidam frater per visum no-
 cle videbatur, quasi eandem Bernardum super vi-
 vos carbones prostratum videret torreri. Quod
 cum fratribus retulisset, beato memorie Ge-
 bernardus Constantiensis ^{episcopus} ~~episcopus~~ respondit, de hoc vi-
 su nolite curare, quoniam qui eum viventem odisse
 probantur, nunc etiam de mortuo dura somniare
 videntur. Nam beatus Bernardus in hac vita
 sine querela Domino militavit, et ideo vere cre-
 dendum est, quod iam beatam requiem perpetuo
 regnaturus intravit.

Visio.

Item alio post non multum visum est, quasi
 ei in Monasterio deambulanti idem Bernardus
 occurrisset, et cum frater ex eius visione,
 quem sepultum noverat, intremvisset, cum tamen
 interrogavit, dicens, quid est hoc? quod hic de-
 ambulatis? vel quomodo habetis? At ille,
 si ubi, inquit, Domino placet, nam eius iudicio

mihi pro poena conceptum est, angulos huius Clau-
stri circumire, et observare, et hoc tamdiu, quam
diu eius misericordia placuerit. Erat namq; idem
subdiaconus canis permixtus, litteris apprime
eruditus, claudicans gressu, baculo semper su-
stentabatur, ac per hoc Sacerdotio minus idone-
us habebatur.

De suonone.

Eratalius quidam Presbyter Cuono nomine in
ipso Monasterio, quem etiam antea nominavimus,
Vir, inquam formosus valde, ex prioribus Mona-
chis, qui etiam Rinaugiensis Monasterii Regi-
men promeruit, illuc quippe in abbatem assumptus
fuerat, sed quadam die ira contra servum com-
motus, eum cum sepulo incaute percussit, ex
quo ictu idem homo infirmari coepit, et fi-
nivit vitam. Ea pro culpa non solum Presbyte-
rii honore, sed et regiminis est privatus digni-
tate. Ergo ipsum locum reliquit, et in provin-
ciam que vocatur Hiez abiit, atq; in eiusdem
partibus Pontificatus officium sibi fraudulenter
usurpavit, Ecclesias dedicavit, homines oles
confirmationis fallaciter perunxit, et alia
Pontificalia officia peregit, et exinde non
modicam sibi pecuniam aggregavit. Cumq; in
hoc voluntati suo plene satisfecisset, deposi-
tis vanitatis suis Insulis ad Monasterium suum
pristinum hoc est, domum Lehi rediit, et se Man-
gisteris Ven. Theodorici Abbatis subdidit, cumq;
altaris officio iure careret, et tamen vir valde
idoneus esset, Abbas Theodoricus obnixis precibus
apud Gebhardum Epum impetravit, quod ei tan-
dem Missas agere concepit. Cui iterum hoc va-
nitas subrepsit, ut si quando Missam privatim
cantare voluit, majorem sibi calicem eligebat, et eum
vino usq; ad summum implebat, halemq; avaritiam
in ipsis ~~sanctis~~ mysteriis exquirebat. Quadam igitur
nocte vidit in visione, quasi beatus Antistes Gebhardus
Monasterii Fundator et Adelbertus quondam abbas
de quo longe superius diximus, eum per manum in Basilica
ante imaginem S. Crucis deduxerint, et eum vestibus
spoliaverint, atq; acerbissime verberibus affecerint, cumq;

(Sacrosanctis

hoc seipent, ei S. geothardus sic ait: Eue hoc tibi
 pro vincta scelerum, quo in hoc meo Monasterio egi-
 sti, et adhuc adjicietur tibi. Et cum non post mul-
 tum una die serò cum fratre post Completorium
 ire vellent dormitum, idem Quono, de quo loquimur,
 fecesum petiit, et eue subito retrò cecidit, et
 sensum perdidit, et pridere atq; anhelare nimis
 cepit, quod audiens Venerab. Pater Sigihorus, qui
 juxta eum erat, surrexit, et appexit, quidnam
 esset, et vidit eum supinum super fecesum
 jacentem et anhelantem, ac primo suscitavit
 eum dormire, et stertere, diu expectavit, sed
 cum nullo modo respiraret, tandem accepit, et
 eum à fecesu removit, et in pavimentum prostra-
 vit, super demum fratres convocavit, qui ve-
 nientes eo sensu sine voce et omnibus membris
 debilitatum invenerunt, et semianimem leva-
 verunt, et in infirmariam detulerunt, ubi ad
 aliquandiu gravi infirmitate detineretur,
 aliquantulum ex inde convalescit, sed tamen
 usq; ad mortem suam mutus permansit.

Visio Quothardi.

Alius in eodem Monasterio erat Venerab. Presby-
 ter Quothardo nomine, cui quadam nocte in
 visione S. Petrus Princeps Apostolorum
 apparuit, quasi stans in supremo Claustri juxta
 imaginem Salvatoris nostri, conventu totius con-
 gregationis simul residente, et nutu digiti sui
 evocabat se fratres quos volebat, cumq; ad
 nutum eius quicq; venissent, singulos confestim
 transmisit ad Superos. Novissime et hunc ipsum Qu-
 othardum, qui hoc cernebat, advocabat et ipse
 S. Petrus confestim antequam ille veniret,
 evanescens ascendit ad celos. Ille vero cum
 veniret ad Stationem Apostoli, coepit nimis dol-
 ore contristari, quod desolatus ab apostolo

Pbr. Ilegitimus

Presbyter, non

Pater.

I pbr.
forte Desbyter
et sic est sequentia ita
suadent

remanserat, qui priores in caelum transfuserat.
Cum ergo magno angore fatigatus confisteret, subito
aureus furis de caelo demissus est, et ei sub ascella² in-
cunpositus, et sic est in caelum subvectus. Die au-
tem sequenti cum Idem Pater Abbati Theodorico
hanc visionem retulisset, ille ei sub intermira-
tione Divini Nominis interdixit, ne cuiquam eorum hoc
referret, de quibus ista vidisset. Post paucos
dies coeperunt hi qui vocati fuerant eo ipso ordine
mori, quo fuerant a B. Petro vocati, et ad extremum
etiam ipse migravit, qui raris visionem vidit.

De Adalrico Brigantensi.

Circa hoc tempora multi familiaritatis magnam
gratiam habebant apud Vener. Theodericum, eo
quod ipse esset vir religiosus et prudens, et utilis
actu et consilio, et ideo nobiles et divites quique
ad eum conveniebant undique, et suo exemplo atque
consilio proficere cupiebant. Inter quos Adal-
ricus Brigantinus Comes vir nobilissimus et strenuus
maximam habebat amicitiam cum eo, et familia-
ritatem.

De Andoltisbuoch.

Et erat solitarius quidam nomine Diedo, qui fec-
rat sibi oratorium et habitaculum in saltu,
qui vocatur Andoltisbuoch, et fecerat novaria cir-
cum se, et videbatur idem locus ad servitium
Domini opportunus. Postquam vero jam dictus
solitarius in Domino quiescit, Adalricus Comes
rogavit Vener. Theodericum, ut ibidem cella edifi-
caret, et regularem inibi vitam institueret,
quod ille proorsus se facere abnegavit, nisi eundem
locum Monacho suo in proprietatem traderet,
ut si laboraret, aliquem etiam inde fructum per-
ciperet. Inde diu habita deliberatione tandem
Comes concessit, et reliquias sanctorum, quae in
loco solitudinis jam dictus servus Dei in oratorio
suo habuerat, ad Monasterium S. Gregorii

Andoltispuoch
in cap. Brigantensi.

transmisit, ac postea eundem locum qui vocatur
 Andoltisbuock et aliam possessionem que dicitur Ha-
 sunndra Petrihusensi Monasterio in perpetuum pro-
 prietatem et Ministerium fratrum, Deo et S. Grego-
 rio per successiones temporum ibidem jugiter servien-
 tium coram idoneis testibus absque ulla contradictione con-
 tradidit ea conditione, ut ibidem cella edificaretur, et
 Monachorum habitatio pro facultate loci jugiter habere-
 tur. Hac donatione peracta coepit Abbas Theodori-
 cus eundem locum incolere, et multo labore atque
 sumptu oratorium ibi et Claustrum ex ligneis ta-
 bulatis construxit, quod in honorem S. Petri apstli
 denominavit fecit, et deputatis illuc idoneis fratribus
 Agnradum de quo ^{etiam} ~~superius~~ retulimus, eis pro-
 fecit. Cumque aliquandiu illi demorarentur,
 et numerus fratrum augeri coepisset, et, pro-
 pter longitudinem et difficultatem itineris vintu-
 alia, et quod illuc deferre minimè potuissent,
 eo quod idem locus longè in saltu situs esset, inie-
 runt consilium, ut cellam ad Brigantium ^{trans} ~~dis~~ pone-
 rent, ubi fratres facilius, et quottunus neesse-
 ria habere potuissent.

Hattmann fil.
 eatis poroch. Wabe-
 burg, cap. Lind.

Incessaria

De Brigantio.

Igitur Abbas Theodoricus venit ad locum qui dicitur Bri-
 gantium, et secum aduxit Gebhardum Epum et
 Agnradum atque Waltrium comitem cum aliis hinc
 negotio necessariis, ut viderent, ubinam cella edi-
 ficari debuisset, quoniam quidem eam de saltu per-
 mutari placuisset. Dùm igitur ^{ergo} de his habitis
 deliberatione placuit illis, ut juxta Ecclesia ejusdem
 loci fieret, si Rudericus comes suam partem ejusdem
 Ecclesia ad hoc permittere voluisset, est enim ibi
 Ecclesia baptimalis, cujus medietas finis et sylvo
 et omnia reddituum earundem partium pertinet
 ad Efulindorfenses proeres, sicuti et altera me-
 dietas ad Brigantienses; Itaque Rudericus comes

vid. Drusch.
 v. Augia alba,
 Brigant.

vid. chron.
 Bertholdi
 ad an. 1089.

70
nequaquam acquievit, ut partem suam traderet.
Qua de re celsato priori consilio verterunt p alio,
et quoniam prior cella quandam Castellam juxta pos-
sederat, hanc adierunt, et circumquaque inter frute-
ta locum opportunum quosierunt, ac Domino pro-
monstrante invenerunt. Nam veres Gebardus
dum orando circumiret, et loca circumspiceret, et
exploraret, uno in loco repente substitit, et ibi
fieri cellam judicavit. Omnium ergo votis
in id ipsum concordantibus, coepit Theodericus ibi
cellam construere, et sumptu atq; stipendio Morij
sui, cui idem locus, sicut et prior in propria-
tem traditus fuerat, primo quidem oratorium, de-
inde claustrum omnia ex tabulata lignea edifi-
cavit, et in honore S. Petri dedicari fecit, Monachum
autem ibidem abbatem constituit, sicut et olim apud
domum Petri fuit. Ipse tamen frequenter eo
locum visitabat, et ^{ejus} utilitatibus prospicie-
bat. Nam fere per ^{quinque} annos quidam de Eich-
stetin ad Petrishus venire debuerat, ad edificationem
harum duarum cellarum expenderat. Ad hoc sa-
cras vestes et libros ac sanctorum reliquias, tam eas
quo primitus directo fuerant de Anolthuboch,
quam alias multas & magnificas.

Item unde supra.

Deinde cum idem locus proficere coepisset, et ditescere,
coeperunt tractare, qua ratione idem locus
posset libertate donari. De hoc igitur diu ha-
bito consilio invenerunt, nullatenus hoc melius
posse fieri, nisi ut Comes Waltrius Petrishusen-
si Monasterio predium, quod dicitur Brigin-
hurin, quod Pater suus olim donaverat, rede-
ret, et ipsa versa via Brigantium a Monaste-
rio reuiperet. Liquidem idem comes adhuc ado-
lescens filiam Werthneri Comitis de Habichsbu-
re sibi desponsaverat, et ei sponsalia jura-
mento firmaverat, sed priusquam eam ac-

ciperet, devenit cum Helgone Duca ad Chalamintam,
 et conubium latenter cum ~~filia~~ ^{exposita filia} ~~Adalphi~~ ^{erat nomen}
 Rodolphi regis, remque voluit latere, sed puella promul-
 gavit, siquod factum est, ut propinquorum ejus po-
 tentia ipsam in Matrimonium auipere cogeret, et
 juramentum, quod Henrico filio juraverat, emenda-
 vit, et omnia quo illi responderat de suis propriis
 reddidit. Unde factum est, cum quorundam suorum
 Ministerialium reditus et beneficia illud daret, et
 eos alias poneret, ut etiam quendam Trigintusin
 transferret, quorum posteritas adhuc ibi viget.
 Ergo ex hac ut opinor, occasione idem pradium Mona-
 sterio subtractum fuerat. Igitur ut superius dictum
 est, ut Brigantium reciperet Adalricus Comes Mo-
 nasterio quidem Petristus Trigintusin restituit,
 et de Anstisbuoc et Hafmunda nihil est gestum.
 Sed quod primitus fuerat actum remansit intactum,
 ex negligentia autem nostrorum epis in usum
 Brigantiorum, quamvis etiam concambium Bri-
 gantium non fuerit legitimum, quoniam et
 Trigintusin prius Monasterij fuerat, et hunc
 iure etiam sine coemptione restitutum, quod
 fuerat fraude ablatum. Pro ornamentis autem
 et utensilibus Ecclesie tam in sacris vestibus
 et metallis et libris, quam in cunctis reli-
 quiis, que a Monasterio illud fuerant directa, ut
 illi permanceret, data sunt XXX Talenta.
 His ita gestis operunt Ecclesiam ex lapidibus
 edificare. Per eodem tempus Adalricus Comes
 perrexit ad Pretingen, et ibi per aliquot dies
 morabatur cum multitudine suorum, et qua-
 dam die juvenuli post prandium ascenderunt
 juxta in supercilium montis exalti, et coepe-
 runt saxa ~~evolvere~~ ^{evolvere} in vallem jocandi gratia,
 et eue, unus nomine operatus saxum evol-
 vit, et ut se observarent, qui subter in valle

F lapidis

F delatus

erant, proclamavit, accidit autem ut Comes Adal-
ricus contra deambularet, et iterum ~~se~~ delina-
re noluit, sed saltu transilire voluit, sed lapis
eum in tibia percussit, et confregit, et a multo
post mala Vesica crevit, cumq[ue] in brevi extin-
xit. Itaq[ue] Brigantium cum Ecclesia novum
esset dedicata, insepulta sepelitur, quousq[ue] sig-
copus ad dedicandum oratorium convocaretur. Abbas
autem Theodericus audiens eos murmurare, quod
Biginhusin in suum jus iterum vellent retra-
here, nullatenus episcopum permisit ut Ecclesiam
dedicaret, antequam Bertha relicta Adalrici cum
matru filiorum suorum Rudolphi et Adalrici Bi-
ginhusin coram plurimis et libertis et servi-
libus S. Gregorio perpetuo in proprietatem con-
firmaret, et sic Brigantium in libertate di-
miserit, ea tamen conditione, ut ibi habitan-
tes semper respectum ad domum Petri haberent,
consilium et auxilium, regimen et abbatem
inde haberent, et unum atq[ue] idem episcopus, atq[ue]
ita demum oratorium est dedicatum, et corpus
Adalrici inibi sepultum.

De Waginhusin.

Et erat vir nobilis, cui nomen Guoto, qui predium suum
apud Waginhusin, et alia omnia, quae habebat, ac
semetipsum ad Cassinhusin obtulit, et aliquanto
tempore ibi in tanto proposito dequit, postea
se et omnia quae illuc tradiderat, subtrahens
tantis eos molestiis afflixit, ut ei tandem tria
predia traderent, et se abdicarent, scilicet Wagin-
husin, ubi iam cellam fecerat, capellam et
Honsstetlin, ut saltem ipsi cetera quiete possi-
derent. Hoc patrato idem Guoto jam dictam
cellam Waginhusin cum omnibus appendicijs suis
Ecclesiae Constantiensi tradidit, astante scilicet
scilicet

421
72

huseri abbate Adilberto, et eius Advocato Adilber-
to Comite et de Monzberch^e et plurimis ca fra-
tribus nec contrariis. Actum in publica Sy-
nodo Constantis coram plurimis idoneis testibus,
Gebhardus autem Episcopus frantum sibi locum
Theoderico Abbati commendavit, et ipse fratres
idoneos illic adduxit, per quos eundem locum multis
annis excoluit. Post hoc ~~Abbas~~^{frat} huseres et here-
des Tuotonis ceperunt ipsum locum adducere, aspen-
tes eum ad p^rimum utriusque pertinere, ac per hoc in-
cremento eius usque in presens maximum impedi-
mentum fuisse.

De Lessione Diemonis Archiepiscopi.

Et idem tempus grande scissura erat in Gale-
ria propter excommunicationem Henrici Regis, et
ejus intus Wiperti, alijs his, et alijs Ecclesie fa-
ventibus, ac per hoc aliqui Episcoporum proprijs
p^resbiteris, et peregrine vagabantur, in quibus
Diemo ~~frat~~^{frat} archiepiscopus multis diebus exul
cum Gebhardo Constantiensi Episcopo quod
Monasterium domus Petri morabatur, ac postea
Hierosolimam profectus in ipso itinere a pa-
gano captus et Crotac^m civitatem perductus,
et custodiae mancipatus ac postremo Martyrio co-
ronatus est.

Junauensis

De Walrico Patriarcha.

igitur Rex Henricus abbatem Monasterij S.
Galli Patriarcham apud Aquilegiam constituit,
et utramque potestatem habere permisit, pro eo
quod semper erroribus ejus toto annu favore-
bat. Ea de causa etiam regem instigavit, ut
Venerabi Gebhardum Constantiensem Episcopo
qui a Wiperto ordinatus contra catholicos tyrannidem exercebat

depelleret, et alium pro eo constitueret, eo quod ipse nunquam ei vel alicui fauorem suorum, ulla ratione communicare voluisset. Erat enim idem Gebhardus tunc temporis legatus et Vicarius Apostolicus in Theotonicis partibus. Cum dicitur ergo Valerius de conspiratione cum Rege habitâ, de- mum obtulit ei unum de monachis suis nomine Arnoldum de Sancto Monte progenitum, promit- tens ut, si ei ~~ep~~ Episcopatum daret, ipse cum abbas eius labore intruderet. Itaque cum Rex eius votis satisfecisset, ille domum regressus, cum magna mi- litari manu Arnoldum Constantiam adduxit, sed civibus ad arma concurrentibus et forti, perti- nacia resistens, inacti recesserunt. Item Henricus frater Arnoldi Advocatus de S. Monte congregata multitudine suorum advenit, et in Monasterio S. Gregorij tyrannidem exercuit. Nam virtualia fratrum temeraria manu in- vaserunt, gladios suos in eorum animalibus pro- baverunt, et multa flagitiosa perpetraverunt. Inter has varias et multimodas conflictationes Gebhardus Episcopus munitionem sibi constru- xit in capite Rheni fluminis in ipsis fluentis, ut ipse inibi tutus permanere potuisset. Ad ultimum tam frater eius Dux Bertholdus, quo ceteri pene omnes corrupti sunt muneribus, et abominabiles facti sunt ei, et non erat qui fa- ceret bonum usque ad unum Theodoricum quem in omnibus tribulationibus reperit fidum.

De Exilio Gebhardi Episcopi.

Itaque eorum perfidio locum datus recessit, et usque- quaque per regnum vicum Domini apostolice mag- na cum gloria quamvis exul exercuit.

Deinde quasi effrenatus cum magno preputa Arnoldum

Adduxerunt, et Cathedra Constantiensis Ecclesie in
 purificatione S. Marie impoſuerunt, anno ab in-
 carnat. Domini M.C.III. Hoc Verba per duodecim
 fere annos protrahita, nunc ad perfectum malum
 est perducta. Postquam autem Arnoldus Episco-
 patum obtinuit, confestim misit, et congrega-
 tionem Domus Petri obviare postulavit, ut quiete
 ac pacifice in Monasterio susciperent, et Domi-
 no fervirent, seque promisit nulla eis molestiam
 omnino illaturum. Ipse autem Romam perrexit,
 et a Wiperto consecrationem accepit.

De exilio Theoderici Abbatis & Fratrum eius.

At Theodericus abbas nullam quietem post disces-
 sum Gebhardi Episcopi habere passus, quoniam
 eum ut animam suam dilexit, sed ipse anno
 hoc est M.C.III reliquit Monasterium suum,
 et monachos ^{suos} atque barbatos fratres dispersit,
 et comendavit per monasteria, ipse vero asumpſit
 secum XII. quos elegit, et eos secum in traicarian
 duxit ad Monasterium, quod dicitur Wezimisbrunnin,
 et ab Adilberone Venerabili ^{bili} Abbate ejusdem loci hono-
 rifue ^{suscipit} susceptus, et charitative cum suis omnibus
 per aliquot menses habitus est.

De Castellensi Cenobio.

Deinde quidam nobilissimus vir et religiosus nomine
 Fridericus tulit eos inde, et comendavit eis cellam,
 quam ipse coeperat in loco suo proprio in excelso
 monte, qui vocatur Castellum, omnique eos huma-
 nitate fovit, et honoravit. Denique ~~idem~~ bono
 memorie Heros Fridericus nomine habebat filium
 Othonem nomine, summa nobilitatis et devotus vi-
 rum, qui una cum Patre et ^{summo} alijs proceribus
 ejusdem provincie cognatis videlicet et regin-

vid. Braunsh.
 chronol. monast.
 v. Castellum.

quos atque amicos suos vener^{abile} Theodoricum et fratres eius
summo honore excolebant, et locum magnis divitiis
cumulabant, in tantum, ut in brevi multos sibi
fratres aggregaret, et monasticam vitam honestis-
sime sibi ordinaret.

De Wernharo supraposito.

Quedam ergo Theodoricus de Domo Petri, qui hunc reman-
serant, constituerunt Wernherum quendam de Essen-
dorp natum, sibi in abbatem, et oblii regularis
discipline, quam didicerant, remissius agere coeperunt.
Anno suo quoque intrusus Episcopus beneficia inde suis
concedere coepit, quod nulli unquam Episcoporum fa-
cere licuit. Postquam autem Wernherus eius
suis ^{fratribus} et Arnolfus cum suis res monaste-
rii ad ultimam penuriam et inopiam perduxerunt,
ipse relicto Abbatis nomine ad Theodoricum se
in Bavariam contulit, ei se subiecit, qui eum
benigne suscepit, ei quoque officium altaris invito
Gebhardo Episcopo restituit, sed non diu perman-
sit cornu peccatoris.

Quomodo Henricus IV. Rex a Patre Henrico recepit.

Anno denique M.C.V. Henricus filius Henrici
regis tertij recepit a Patre excommunicato, et con-
sentientibus Principibus regnum contra Patrem
arripuit. Inde maxima exorta est querenti-
arum, nam ipse Pater Henricus cum non
posset filium ad se vocare, congregato exercitu
omnes fautores eius rapinis et incendiis maxi-
mis laesivit, nunquam tamen pugna faul-
tatem ~~libuit~~ prebuit.

De Reditu Gebhardi Episcopi et Theodrici Abbatis de Exilio.

Henricus ergo postquam regnum obtinuit, con-

2 1
 festim expulso Arnolfo Gebhardum maximo cum honore
 in Episcopatum suum restituit. Theodericum abbatem
 confessorum sibi elegit, et Monasterio suo restituit, eiq[ue]
 XXX Marchas Argenti transmisit, e quibus Abbas
 res Monasterij dissipatas oportune et utiliter repa-
 ravit. Deinde Henricus senior, et Henricus juni-
 or generale colloquium Mogontio fecerunt, ubi Pa-
 ter filio Regnum Regni et coronam cum ceteris
 Regalibus tradidit, insequ se ante Gebhardum
 utpote sedis Apostolice legatum in terram pro-
 stravit, et multum elens absolvi se ab excom-
 municatione postulavit. Quod ille facere se
 propterea renuit, quoniam timebat, ne si for-
 te eum absolvisset, regnum ad eum iterum trans-
 fieret sicut, et fieret error posterior, pejor pri-
 ore. At tamen cum non post multum viro
 obisset, filio apud Casalem Saram impe-
 frante Ecclesia^{stica} sepulturam promeruit, prop-
 ter satisfactionem, quam prostratus publice
 coram Clero et populo facere non erubuit.

De Castellensi Mona-
sterio.

Itaq[ue] Venerabilis Theodericus cum Mona-
 sterium Castellense fundasset, Basilicam
~~fundavit~~ ^{edificavit} fratrum congregationem colle-
 gisset, Venerabilis Virum Altmanum ab-
 batem eis constituit, et ipse cum suis ad
 Domum Leri remeavit.

De Nernistheim.

vid. Brauh.
 v. Nernstheim.

Post hoc Hartmannus Comes senior de
 Dilingin rogavit eum, ut in montem
 qui vocatur Nernistheim, ubi ipse Ca-
 nonicos regulares constituerat, ipse Pater

Theodericus Monachos adducere, et monastium ibi vitam
institueret. Cujus petitioni assensum probens addu-
xit idoneos viros Beroldum quem Priorem fecit,
Gebinonem Avunculum meum, Wembertum su-
perpositum suum, et alios eodem loco sufficientes.
Et ut semel dicam, de jam nominato Welfo hanc,
cum in eodem loco operibus prospere, et licenter
ageret, quocumque vellet, et à cunctis contra me-
ritum suum honoraretur, cum jam esset senex,
cessit et habitum monachilem deposuit et se-
cularem assumpsit. Et cum curiam Turrim dei-
ficaret, morte proventus ^{perit} interijt.

De Investitura Udalrici Episcopi Stimi.

Anno M.C.X. Henricus IV. Rex magnus cum ma-
ximo exercitu Romam pervexit gloriosissime, ut
à Papa Imperator fieret, sed cum Papa in-
vestituras, quas Reges usque tunc licenter pro-
velle suo tribuebant, ab eo respuerit, ut electio
libere fieret, ille iratus Paschalem Papam in
captivitatem redegit, Cardinales injuriavit, infi-
nitas rapinas et cedes Romanis intulit. Roma-
ni quippe ei bellum intulerant, sed Rex victor
existens inenarrabiles cedes exercuit: Interim
ergo ~~Venerando~~ ^{reuerenda} memorio Gebhardus Constant.
Episcopus de hoc seculo migravit, et dum
Rex Apostolicum in custodia haberet, venit
nuntius, qui regi obitum Gebhardi Epis-
copi nuntiavit, et ei Virgam Pastoralem
et annulum detulit. Quo ille continuo
Udalrico filio Hartmanni Comitis de Dilingin probuit,
et Constantiensibus Episcopum designavit. Postea
vero Rex et Apostolicus sibi in vicem recon-
ciliati, et ipse ab eo Imperator consecratusq;

recepit. At tamen Walricus ipsum Casam
infestissimum habuit, eoquod interim dum ipse
captus tenebatur ia rege investitus erat, nec
unquam dum ipse vixit, consecrationem impetra-
re potuit, ac propterea octo annis, quibus Cascha-
lis superfuit, Episcopatum absq[ue] consecratione
tenit.

De Vernistheim.

Cum ergo Vernistheimensis cella ad hoc perve-
nisset, ut abbati idonea esset, Theodericus
Abbas quemdam Senem Sigibotnem nomine
de Hirsangia adduxit, eumq[ue] abbatem constituit.
Qui cum aliquanto tempore sine consecratione pro-
eset, et laborem sustinere non posset, reliquit ipsum
locum, et rediit ad Monrium suum. Quapropter
Theodericus iterum rogatus Wentharium de Alshufin
oculis caligantem suum Veteranum Monachum
Abbatem constituit, qui etiam aliquandiu sine con-
secratione profuit.

De Roffe.

Factum est autem ~~ut~~ quodam tempore Walricus
Constantiensis electus gravi necessitate pro acqui-
renda pecunia constringeretur. Ecce autem Theo-
dericus Abbas per idem tempus quoddam pradium
T. n. Totinhufin dictum pro decem marchis vendide-
rat, eoquod illud redimi non poterat, ab his qui-
bus illud Lambertus de Birckilingin iam antea
conceperat, qui illud Monasterio tradiderat.
Ergo hac oportunitate inventa, abbas dedit Wal-
ricus electo octo marchas pro quadam angia Roffe dicta.
ubi olim quidam religiosus et deo devotus Monachus
nomine Galperonius Basilicam magnam construxe-
rat, cuius sepulchrum Deus miraculorum crebris
signis clarificaverat, ipse quippe Galperonius
eundem locum a nobilitate, quo tunc apud Ar-
nach floruerat, pro devotione in proprietatem

fil. parvich
epist. leg. cap. 15. n. 1.

Verius totinhufin
nam nec T. nec
a sivenis.
et sequentia
sapius confirmant

acceperat, et ipse ~~cum~~ ^{eum} Constantiensi Ecclesie tradi-
derat, ea spe, ut inde sublimaretur, sed ea spes
frustrata erat. Postquam autem cum Ven. Theodori-
cius emerat, privilegium ^{sale} conscriptum pro se
constat.

Privilegium Gelinorra et Rötze.

Notum sit omnibus, qualiter Lampertus de Birthingen homo nobilis duo predia, quo sui juris erat
ex hereditate parentum suorum, unum apud Gelinorra, aliud apud Totirhus dedit ad Monasterium
S. Gregorii PP. quod dicitur Petrishusa, ad ser-
vitium fratrum, qui illi die ac nocte Deo deser-
viunt, absque ulla contradictione in manum Henrici
Advocati ejusdem Monasterii coram idoneis testibus
sed cum idem Lampertus totum unum, hoc est To-
tirhus non posset redimere ab his quibus illud in
beneficium conceperat, consilio accepto abbas ejus-
dem Monii Theodericus vendidit jam dictum predium,
quod dicitur Totirhusa pro decem marchis, et qua-
sione inventa dedit ex hoc ipso pretio octo mar-
chas pro quadam insula in Lago Nibiltgowe
quod vocatur Rötze, quo ad Constantiensem Ecce-
siam pertinebat, et Episcopus ejusdem Ecclesie
Walricus accepto jam dicto pretio, id est octo mar-
chis, tradidit eandem insulam cum oratoris ejus,
et omnibus ad ipsum pertinentibus, agris scilicet,
Patis et aquis, nemoribus, quositis et acquirendis
annuente et tradente atque auigiente Advocato Hen-
rico de S. Monte, ad Monasterium S. Gregorii Capo,
cui nomen Petrishusa, ad usum fratrum ejusdem
Monii, et jam dictus Episcopus eandem insulam
cum omnibus suis appendiciis de jure suo Ecclesie
transfudit in jus Monasterii legitima traditione,
et eandem traditionem confirmavit coram cano-
nicis Constant. Ecclesie et aliis idoneis testibus.

De Werra quo facta est sub
Henrico ^{quarto} Imperatore.

His temporibus rebelabat regi Moguntinensis electus

Adilbertus, cuius consilio et auxilio ut tunc ferebatur, omnia illa mala egerat, quo homo perpetraverat, sed nunc regno eum private conabatur, quasi pro vindicta apostolici, sed verius pro ambitione magis, quam pro iustitia. quem Imperator captum in carcerem posuit, et multis diebus acerrime afflicxit. Ad ultimum ad petitionem Moguntinensium relaxatus et Imperatori reconciliatus, post breve iterum scintillam emisit, qua totum regnum inflammavit. Nam ipse et Fredericus Coloniensis Archiepiscopus anathema super Imperatorem infamarunt, eo quod apostolicum in captivitate redegerat, et intra breve totum regnum ita ab eis overterunt, ut in Theotonico regno non posset subsistere, sed Frederico Duci Suevoꝝ filio sororis sue summam rerum comendavit, et ipse in Italiam secessit.

De Amilhardo.

Eo tempore quidam senex Monachus nomine Amilhardus in oratorio Domini Petri cum de hoc seculo migraret, sicut ipse Abbas Theodericus palam in capitulo referebat audito sunt voces canentium angelorum et iulantium demoniorum.

De Valrico Episcopo Primo.

Anno ab Incarnat. Dom. M.C. XVI. Valricus Constantiensis electus nimio odio affectus pro diutina dilatione sue ordinationis, multis precibus exortum Romam transmisit abbatem Theodericum, sperans quod ipse licentiam consecrationis ab apostolico impetraret pro familiaritate, quam dudum apud ipsum Papam habebat, pro multis collatis beneficiis ejusdem nuntius. Profectus ergo Romam Papalem Papam pro Valrico interpellavit, sed nihil profecit, hoc itinere fuit cum ^{fratre} Avunculo meo. Iterum secundo misit eum pro eadem causa sed in priore profecutione satis curate et se et locum procuravit. in secunda vero vix fratres suos salutavit, et multis debitis involutos reliquit. Itaque per totam illam orationem per Italiam vagabatur, et aliquando quidem ad Papam, aliquando vero ad Imperatorem. Sed cum diutius ibi moras faceret, Valricus secutus est eum, et apud Imperatorem mansit, quem tunc Papa et hostes ut ipse excommunicatum execrabantur. ^{abominabantur} Ergitur cum

Abbas Theodoricus cum suis ⁱⁿ se insolito calore aestatis
incautus homo observarent, circa Kalendas Augustas
mori coeperunt. Videntes autem sibi periculum im-
minere, a Roma recesserunt qui adhuc supersti-
tes fuerunt, et ad Sutriam se contulerunt, ibi itaque
omnes pariter infirmati migrabant, donec illum
solum infirmam reliquerunt. Quid, inquam,
ille tunc angoris, quid moeroris, quam amaram mor-
tem hauserit, viderit qui velit, cum nullum suorum
remanere conspiceret, se solum peregre et rebus
et suis orbatum moriturum. Contubernia
mulierum ab ipso initio conversionis suae semper
ut pestem devitabat. Nullus etiam virorum cor-
pus eius nudum non dico contrectare, sed nec videre
unquam potuit, quoniam reverendus et pudicissi-
mus fuit. Ad hunc ad hanc miseriam venit, ut
mulierularum ministerio contentus fuerit, quo ei ser-
vebant, ponebant, et sublecebant, et balnea-
bant, atque ^{cooperata} ministeria, quo ei necessaria
fuerant, peragebant.

De obitu Theodorici abbatis.

Cum congrua ergo penitentia transiit de convalle
~~dispartum~~ lacrymarum ad gaudia civium
superiorum translatus ut credimus ad aethera
III Non Augusti. Sepultus est venerabiliter apud
quoddam oratorium ejusdem civitatis, ac postea
translatus in ipso sanctuario ejusdem oratorii in
occidentali plaga contra altare positus est in
sarcophago lapideo. Reliquorum obitus diem
ignoramus, qui cum eo peregrinati sunt, id est
Sigisfridi presbyteri, operarii Barbati, et trium
quatuor, Eberhardi, Aeginboldi, et Gotsboldi.

Litterae de obitu Theodorici abbatis.

Placentino autem civitatis Episcopus hujusce-
modi litteris eum ^{canonicis} intimavit. A Dei
gratia. Placentino Ecclesiae Episcopus, et omnibus
sancto constant. Ecclesiae fidelibus fraternam
in Christo dilectionem. Gratias agimus in-
pectoris cordis, et rerum domino, quia vise-
ribus matris Ecclesiae feliciter incorporati, nobi-
liter procreati, caritate ipsius gratanter inrasa-

ti, solido ejus pane confortati in virile robur exue-
 vists, et per hoc cum gaudentibus gaudere, cum flenti-
 bus flere, in prosperis vel adversis medium benevolent-
 tenere, plenarie didicistis. Igitur de obitu confratris
 nri filii et abbatis de Petershusen, hominis inquam
 Deo dilecti non turbetur cor vestrum, sed potius gau-
 deatis, quia feliciter migravit, certa pro incertis,
 pro temporibus eterna comutavit, et quia credita
 sibi talenta multiplicavit, ut fidelis et prudens
 Dispensator, in gaudium Domini sui letanter in-
 troivit. Verè credendus est regionem vivorum in-
 trasse, quia primus et testimonium perhibemus,
 eum in confessione pura et penitentia condigna
 per nos exitum suum consummasse. Qua propter ora-
 tionibus vestris et totius Ecclesie eum diligenter
 comendamus. De cetero certos vos facimus, con-
 fratrem nostrum electum autem vestrum Dominum
 Balricum bene valere, ^{nos} quoque cum omnibus epi-
 scopis causam ipsius et Ecclesie sue peragendam
 unanimiter in ~~estis~~ suscipere. Frate pro no-
 bis, obituo supra ^{memorati} confratris nostri ab-
 batis III. Non. Augusti.

F. nostris
 Christo
~~_____~~
~~_____~~

Magis cum hoc litteris Constantiam perlata fuisset,
 Canonici unanimiter Monasterium adierunt, easque
 omni congregationi perlegerunt. Ortus est luctus
 intolerabilis, ^{ab} omnibus, et planxerunt eum valde,
 etiam hi, qui parum bonè ab eo consecuti fuerant.
 Res quas reliquit, Imperator Balrico ex integro
 reddi iussit, quas ille cependit, nec fratribus ali-
 quid dedit, ac de cetero eidem nonno semper ingratus
 existit.

Ordinatus est Ven. Abbas Theodericus anno ab incar-
 nat. Dom. M. L. XXXVI. centesimo vero tertio, ex quo
 fundatum est Monasterium. XXX. annis profuit, et
 sic in pace quievit in senectute bona, anno ab in-
 carnatione Dom. M. C. XVI. ex quo fundatum est
 Monasterium. C. XXXIII. Bibliotheca nobiliter aug-
 mentatam reliquit. Nam libros quos acquisivit,
 ipse subnotati procepit. Nisales libri V. ~~_____~~ ^{quorum ii cum GR}
 III. autem de sanctis et pro necessitatibus continen-
 tes. lib. Evangeliorum I. argento et ope decoratus,
 lib. lect. II. officialis. I. Benedictionale I. Graduale I.

Antiph. I. Breviarum operis Domini. Liber consue-
 tudinum Gregorij super Ezechielem. Tertia pars mo-
 raliū et V. ex parte, et VI. ex integro. Dialogi
 I. Augustinus super Johānem. August. de consen-
 su Evangelistarum. August. super primam partem
 Psalmorum. August. super Epist. Joan. August.
 de opere Monachorum. De bono conjugali, de Virginita-
 te. De viduitate. De orando Deo. De agone Christia-
 no in uno volumine. Item Enchiridion Aug. flo-
 res Augustini. Aug. de fide. August. super XV.
 grad. Orientis super Vet. Testam. Regula S. Be-
 nedicti. Pentateuicum, atq. apostolorum. Exa-
 meron Ambrosij. Vita S. Paulici. Matutina-
 les lib. II. Omelias, Liber Hiemalis Hos Abbas
 Theodoricus libros transferri fecit, quorum aliqui
 jam venundati sunt, major vero pars adhuc ma-
 net.

De statu et moribus Theodorici abbatis.

Erat autem idem later procerus statura, optimo ha-
 bitudinis, subductis supercilis, veneranda canitie,
 submissa voce pro abstinentia, orationibus et la-
 crymis intentus, bonis amabilis, vitiis horribi-
 lis, dicens Magistrum debere esse in Capitulo ut co-
 nem, in conventu ut fratrem, ad mensam ut Matrem.

Ipse quoque erat monastio disciplina et consuetu-
 dinis diligentissimus Custos. Corpus suum crebris
 ieiuniis macerabat, virgis etiam semet ipsum se-
 igans. Liberis optime pater codebat, maxime in secreto noctis silentio,
 nullum divinum officium publice agebat, Neque
 cantando, neque legendo, et quamvis ipse facere
 non posset, alios tamen studiosissime et honestissime
 agere, divinum opus facere, equisano cantu de-
 lectabatur, adeo ut plerumque in lacrymas move-
 retur, gracilem vocem viros cantare omnino pro-
 hibebat.

Explicit Liber III.

Ad hoc etiam
 Subjectos iusti,
 gans. Liberis optime
 eruditus

74 48

Incipit liber III. De Electione
Bertolfi Abbatis.

Per vulgato obitu Venerandi Patris Theodrici, con-
gregationis sunt Canonici Constantienses et venerunt
ad Monasterium Domus Petri, et int^merunt capitu-
lum fratrum, atq; perlectis litteris tam de obitu ab-
batis, quam etiam de exhortatione Walrici electi
Episcopi, quam hortabatur fratres ad eligendum ab-
batem, existimabant Canonici, quod eorum arbitrio
electio futura esset, quam et statim perficihorta-
bantur. Tunc priores humiliter et modeste respon-
debant, non posse hoc ita ^{prope}peragere negotium,
sed moroso consilio per orationes ad Deum fratres inter
se deliberare, et prudenter pertractari oportere,
quem ad hoc assument, ut ei animam et corpus
suum, resq; Monastⁱⁱ, atq; ipsum locum committerent, nec
aliquom diebant, huic Electioni debere interesse, nisi qui etiam electo
suis forte Quono Ven. abbas in altorf, qui famili^{ar}
aris eidem Monasterio semper existebat, cumq; Canoni-
ci contenderent, interesse electioni se debere, omnis si-
mul congregatio copit uno ore contradicere, et fe-
cerunt eos abire. Deinde habito inter se consilio,
elegerunt Bertolfum Ven. Senem, qui jam diu in eodem
Monasterio Priorisungebatur officio, nullusq;
omnino huic electioni interfuit. ^{Wernharig} ^{Falicenus}
quippe qui ad Nornistheim abbas datus fuerat,
tunc aderat, et principalem sedem occupaverat,
ordinatus est autem a Witone Ep^o Curien^{si} anno
M.C. XVI. Deinde sequenti ano^o M.C. XVIII. Pas-
chalis Papa obiit, et Gelasius successit. Tunc
ordinatus est Walricus Episcopus a Mediolanensi
Archiep^o, ac deinceps familiaris Roman^{us} fuit.
Imperator autem comperto obitu Paschalis festinan-
ter Romam advenit, sperans quod Electio Papae per
manus eius transitura foret. Sed Gelasius jam
ordinatus audito Imperatoris inopinato adventu
per noctem aufugit, nec ullo modo eum videre vel
expectare voluit. Quem cum Imperator ad se
revocare non posset, constituit sibi alium nomi-
ne ^{Indinum} ^{et} Aprellavit eum Gregorium,
sed Gelasius utrumq; excommunicavit. ^{Burding}

Ab contentu originarij
hor verbum non habet

qui etiam electo
velit subesse.
aderat tunc

Falicenus

Abbas hic
habuit in margine
invenitur non
in contentu

Imperatoris potentia Romam obtinuit, Gelasius au-
tem universitatem ecclesie.

De Terro motu.

Antehac eodem tamen anno Incarnat. Dom. ^{inico} M. C.
XVII. III. Non: Januarij circa tertiam noctis vigi-
liam, et iterum in ipsa die XI fere hora, terro mo-
tus ingens factus est longe lateque per orbem, ita
ut ecclesie multe, et quoddam urbes ex imen-
sa concussione subruerentur.

De Visione Wolgeradi.

Sub eodem tempore quidam frater ^{nomine} Wolgeradus
Presbyter infirmus facebat, et eae una die
infra prandium factus est in mentis excessu, ita
ut venientes fratres putarent, eum jam defunctum.

Post paululum autem oculos aperuit, et inter-
rogante eum abbate et ceteris, quomodo se habe-
ret, dixit se mortuum fuisse, et in celo perductum
claritatem ejus vidisse, ibique Theodoricum, in magna
gloria, et Sigfridum ejus capellanum, atque septem
inter barbatos viros, et alia quoddam, quae cogniti-
oni meae non patuerunt. Dem iterum una nocte
exanimis quasi mortuus iacuit, et pulsatis signis,
cum nudatus ⁱⁿ ad lavandum, conversus dixit
adstantibus: nunquid viventem me vultis sepelire?
at tamen ipse non multo post defunctus est.

De Azala et Hruwanga.

Per idem tempus matrona quoddam nobilis nomine
Azala dedit predium suum ad Monasterium S. Gre-
gorij Papae, quod habuit ipsa apud vilam quae
dicitur Hruwanga, et ipsa in eodem conubio usque
ad finem vite suae in habitu spirituali perman-

Grungen in
cap. Thuring.

fit. Quod tamen predium Bertolfus Abbas
a Filiabus et Sororibus ejus multa pecunia
vix redemit.

Erat quidam Nobilis in pago ^{quinto} ~~quinto~~ nomine Cuono.
Anjus erat Villa quae ^{dictatur} ~~dictatur~~ ^{cognominatur} ~~cognominatur~~ Brunnanga à Paren-
tibus ^{si jure} hereditario ea integro relicta.

Hi genuit duos filios, quorum unus Mequiro,
alter vero Cuono dicebantur. Hi ergo Patre
mortuus dividerunt inter se jam dictam villam
Brunnangam. Post hoc unus eorum qui dice-
batur Mequiro, dedit suam partem Ecclesie Sanctae
Constantiensis ea conditione, ut ipse ~~quoad~~ ^{quoad} quamdiu
viveret, et postea Heredes ejus tam investi-
turam Ecclesie, quam advocatiam sine ulla
contradictione possiderent. Frater autem ejus
Cuono duxit uxorem, et ex ea duos genuit filios,
quorum uni nomen erat Westil, alteri vero
Gebino. Igitur Westil patre defuncto addi-
dit Ecclesie apud Brunnangam de suo proprio
Capellam unam, eamque dedicari fecit in honore
S. Vatarij Mart. et de suis propriis dedit il-
luc in dotem unum nomine Gisilmarum, dans
eidem uxorem ingenuam nomine Atalam, quo-
rum posteri omnes, sicut hodie creditur, ad
eamdem pertinent Capellam. Frater ejus quoque
Gebino predium suum apud Ringgen Wilare
dedit ad Monasterium S. Gregorii Capite Be-
trishufin dictum, aliisque per plura bona illuc
tunc degentibus ministravit, et usque ad obitum
suum inibi permansit. Igitur Westil de quo
^{supra} diximus, frater Gebinonis accepit uxorem,
quo ei peperit filium nomine Cuonem.
Pontifex vero Cuonemque predium quod supra
dictus Mequiro ad S. Constantiensem Ecclesiam
obtulerat, Henrico Advocato de S. Monte in

13.
Sequentia
inclusa
margini
adjecta
sunt.

¶ Servis

Ringgenweiler in
eod. cap.

beneficium concesserat, et ipse Benoni de Speichin
concessit. Ille scilicet Benno primitus litigare
cepit cum Cunone pro advocatia apud Lfrussanga,
quam omnes progenitores ipsius Cunonis absque
contradictione habuerant, et eo usque inter eos
certatum est, donec temporibus Gebhardi III.
ejusdem nominis Episcopi Constantis, in synodum
eadem causa ventilanda perlata est. Itaque cum quo-
rela pro eadem causa esset perlata, et Episcopus sen-
tentiam a synodo quoreret, et diversi diversas senten-
tias profarent, ad ultimum interrogabatur, Cui-
toldus Comes de Achalmir, quid sibi pro hac causa
videretur, eo quod ipse esset maior natu et recti
verique tenax. At ille dixit sibi omnino iustum
videri, ut per quorum Parentes Ecclesia id ipsum
predium possidere videretur, ab ^{eis} quo privilegium
advocatie sive investiture, nulla ratione tolleretur.
Et in hac sententia ea die synodus quoque termina-
ta est. Igitur ipse Cuno de quo agimus, et ge-
retenta advocatia et investitura accepit uxorem,
et genuit filium nomine Conradum, et quinque
filias, quarum uni nomine Adala dedit, quid
quid ipse in Lfrussanga possidebat. Cujus ad-
vocatus erat frater eius Enradus, qui apud Frik
Kinga habitaverat.

De Etinchoffen et Henrico.

Post hoc Henricus vir nobilissimus et pru-
dens ad extrema vite perveniens, dedit Mona-
sterio dimidiam partem predioli apud Etin-
choffen, alteram vero medietatem dedit uxori
quinta Noriens, sub ea tamen conditione, in
anniversaria die utriusque fratribus inde ministratur
cum pane et vino et piscibus. Audiens autem

font. Etinchoffen seu
Ellhofen cap. Riefen-
hof.

Adelbertus Moguntiensis Archieps obitum Henrici
 misit litteras, in quibus mandavit Dalrico
 Episcopo, ut proiceret corpus Henrici de Cymite-
 rio, aut divinum ~~sepulchrum~~ ^{opus} in ipso Monaste-
 rio cessaret, quousq[ue] ipse ibi iaceret. Cum
 enim Henricus Imperator in Italia esset, et
 Fredericus Dux Suevo-
 rum Moguntiensem Ecclesia
 devastaret, propter rebellionem, qua Adelber-
 tus ejusdem Ecclesie Archiepiscopus Imperatori
 rebellabat, idem Henricus de ~~Hirzegg~~ ^{Hirzegg} Duci
 adutorio fuit ^{ca} ob hanc ~~causam~~ ^{culpam} Archiepisco-
 pus cum de cymiterio ejici voluit. Ipse au-
 tem Dalricus suis manibus eum sepelivit,
 et inter ipsas exequias ejus penitentia gran-
 de testimonium perhibuerat. At tamen
 in ipsa feria V Quo Domini opus Dei in ipsa
 Ecclesia fieri prohibuit, et rogatus a fratribus
 flebiliter, ut propter animam Theodorici ab-
 batis, qui in ejus obsequio mortem subierat,
 saltem in ipsis Paschalibus festis cantare per-
 mitteret, et ita pite obsignavit, ut nec pri-
 vatas orationes quemquam in Ecclesia vel
 in Capellis ipsi adhorentibus facere concederet.
 Sed vix concepit, rogatq[ue], ut apud Sanctam Ma-
 riam juxta infirmariam officia divina celebra-
 rent. Actum ano Dom: Incarnat: M. C. XXI.

Hirzegg
 Hirzegg sil. par.
 Mittelberg cap. Nies-
 hogg.

Fiuravit per
 animam ipsius,
 et per omnes
 animas quae
 minime permit-
 teret,

Perrexit autem ad Archiepiscopum primo Waltherus,
 Deinde Wifericus Monachi ejusdem loci cum deprecato-
 rijs litteris, et tandem miseratione permotus
 indulgit Deo servare, et mortuum quiescere

De Henrico Imperatore.

In anno Imperator venit Augiam, ibiq[ue]
 festum S. Marci egit, indeq[ue] Constantiam ve-
 nit ipse et Regina ~~regis~~ ^{regis} Anglorum Filia,

sed nullus clericorum ferè ibi stetit, quoniam quicquam
discepit, et alio interdixit, pro eo, ^{quia} jam à Ca-
listo Papa damnatus fuit. Nec ipse Imperator
propter hoc irà movebatur, nec ad monasterium
domus Petri accessit, sed nec ipse nec aliquis
suarum molestiam intulit.

De Fruwanga.

Tunc supra dicta Azala bono memoria dig-
na iterum coram Primatibus prodium apud
Fruwanga Monasterio confirmavit, sicut sub-
scriptum privilegium ostendit.

Privilegium de Fruwanga.

Notum sit omnibus Christi fidelibus,
presentibus scilicet et futuris, quod quodam re-
ligiosa femina nomine Azala tradidit quod-
dam prodium cum manu advocati sui Berthol-
di ad Monasterium S. Gregorij P. B. ad ripam
rheni situm, cui tunc proerat Bertholdus
abbas quod sine ulla contradictione visa est
possidere in pago ⁱⁿ ~~in~~ in comitatu Hart-
manni Comitis, hoc est, dimidiam partem vil-
le quæ dicitur Fruwanga cum alio ad hoc per-
tinente prodiolo, Taverna vocitato, et aliis om-
nibus ad se pertinentibus, scilicet in arvis, edi-
ficiis, mancipijs utriusque sexus, terris cultis
et incultis, agris, pratis, campis, pasuis, sylvis,
aquis, piscationibus, molendinis, vijs et invijs, exitibus
et redditibus, quositis et acquirendis, cunctisque alijs uter-
silibus, quæ adhuc dici, aut nominari possunt, eidem
tam dicto Monio in honore S. Gregorij constructo, nec non et
Monachis sub Norma S. BENEDICTI Deo ibi militantibus
ex integro legitime de suo jure in eorum fuis transmittit. Hæc
autem traditio facta est apud Constantiam anno Dom-
ini M. C. XXI. Idibus XIV. mensis Aprilis, die XXVIII.
ejusdem mensis, hoc est III. Kalendas:

gem. Efontauson
hand parat a
Fruwangen in chert.
lat. aron

Maij regnante Henrico Imperatore Juniore
filio Henrici Senioris, qui et ipse eodem tempore ^{una} cum
regina Constantiae erat, in cuius etiam praesentia ^{hoc} sunt
gesta coram multis testibus. Eodem tempore Rom. Eule-
siam Castus, qui et Guido, Constantiensem vero
Vodalricus tenebant.

De Obitu Witonis Episcopi.

Anno M CXXII Wito Curienfis Episcopus
obit apud Monasterium Domus Petri. Hic multam
gratiam et familiaritatem semper habuit ad idem
Monasterium, et multa bona fratribus praestitabat
Qui cum ibidem defunctus esset, Bertholdus una
cum fratribus suis de rebus Monasterii induerunt
eum, ut moris est, Pontificalibus ~~vestimentis~~ et
tunna incluserunt, et cum magno honore Curiam
perduxerunt, cum magno tamen labore, cuius suc-
cessor Conradus dedit Monasterio Calicem argente-
um, quem Abbas deauravit, et cappam purpuream,
et lam Abbatem, quam fratres eius, qui aderant, sin-
gulos munusculis honoravit, inter quos Conradum
tunc Capellanum, postea vero Abbatem specialiter
muneravit, dante ei unum Zendath, ex quo ille cap-
pam fecit, et argenti libram, ad quam ille et reliqui
fratres aggregaverunt, et Brachium S. Philippi
Apti auro et argento, lapidibus pretiosis et mar-
garitis venustissime ornaverunt.

Indumentis

De Wolferado.

Et erat in eodem Monasterio Camerarius
quidam nomine Wolferadus; ~~etiam delectus fuit~~

De Operto Presbytero.

Senex quidam Presbyter nomine Opertus
in eodem Monasterio erat Psalmodiae nimirum
deditus, nam nox et dies ei in hoc opere expende-
bantur, exceptis duobus horis, quibus corpori necessaria
~~delecta~~ solvebantur; Hic ergo cum moreretur,
erant quidam Viatores in ripa Rheni sub Divo
in ipso noctis silentio flumen transire cupien-
tes, qui viderunt sub ipsa hora migrationis eius

Tel Stupefacti

lumen magnum de Culmine Basilicae egredi, et in altum sublevati, ac postremo caelum penetrare.

Inde cum starent attoniti Tandem repente signa omnia pro Obitu ipsius pulsare, et cognoscunt hoc signum propter ipsum fuisse offensum, et valde compuncti diem illi praestola^{re}, et sequenti die ejus exequiis cum magna devotione interfuerunt.

De Thuribulo furto direpto.

Erat in eodem Monasterio Thuribulum nimis speciosum argento et auricalino pulcherrime praeparatum, quo in Majoribus festis incensum ferebatur. Factum est autem per haec tempora, ut quidam ex Monachis diabolica cupiditate illectus id ipsum Thuribulum Furaretur in festivitate S. Michaelis post Vesperas, et ipsa quidem nocte abscondit, postea vero reperto opportuno tempore minutatim cominuit. Cum itaque ad matutinos Thuribulum quaeretur, et altaria ut moris erat incensarentur, et minime reperiretur, Heribertus Custos Ecclesiae perturbatus valde quaesivit, quacumque potuit et non invenit. Tunc homo quidam de Constantia Wolveradus sero innotata sceleratam deambulare visus ejusdem furti est accusatus. Qui negans ignitum ferrum portavit, et innocens apparuit, incendium vero magnum sensit. Universae Congregationi ex consulto indutum est, ut se praepararent, quatenus se singuli a furto iudicio purgarent. In magno itaque angore constituti sunt, et omnes ad iudicium faciendum se paraverunt. Et quia in festo S. Michaelis Archangeli Furtum factum fuerat, in cuius Octava S. Fidis Virginis ~~III~~ dies natalitius colitur, omnis congregatio fratrum pariter devovit, ut ejus festa deinceps cum pleno officio celebraret, quatenus auctorem furti ejus intercessionibus Deus quantocius manifestaret. Ad haec septem diebus missae fiebant pleniter de S. Spiritu sicut in die Pentecosten. Non diu differens Deus contritos corde servos suos de tanta eos citius angustia liberavit. Una quippe die Hermannus quidam Presbyter post prandium, ut se calefaceret ad ignem confedit in aediula, in qua fratres sanguinem minuebant, et tunc repente conspexit particulam ejusdem Thuribuli iuxta se contra fulgere, quam accipiens omnibus fratribus ostendit. Ipse enim primitus de dolendo Sanctae Fidis festo consilium dederat. Quod plura? auctor sceleris citius tunc deprehensus examinatus est. Tanta

F manu

Q martyr et

82
52

autem nequitia cor ejus infecerat, ut etiam jam
tunc reatum suum confessus partem metalli iterum
subtraheret, partemq; representaret, donec postea vix
a fratre et ab aliis persuasus reddidit. Argentum
ipsum aliquantisper servatum, ut in pristinum re-
formaretur, sed postea a Conrado Abbate necessitate ingruente
urgente, expensum est. Et quoniam ad Ecclesiam
venimus, de ejus custodiis aliqua dicemus.
Sigifridus, qui cum Theodorico Abbate in Italia
obit, custos Ecclesiae multis temporibus fuit, et res
ejus prudenter et optime tractavit.

De Incendiis.

Quadam die Sacristia ex incuria igne succensa
tamdiu quasi nolens arsit, donec trans Rhenum Con-
stantiae in ripa decambulantes viderent, et clamantes
interdium indicarent, festinatum est, et facile repres-
sum. Alia vice apud S. Waltricum intempestae
noctis silentio cunctis dormientibus, candela quae
ibi ardebat, cecidit, et omnia, quae strata sunt, inven-
dit. Ergo ad crepitum flammae Sigifridus excitatus
surrexit, et ut incendium vidit, prae festinatione adju-
torem non excitavit, sed solus accurret, et Capellam
plenam de incendio reperit, in cujus medium irruit
ac restinxit, mirumque in modum ignis Mattam et spi-
culam consumpsit, de lignis vero ac aliis de rebus
nihil omnino tetigit.

De Amifone.

Postquam vero Sigifridus obit, Bertholdus Abbas
Amifoni comendavit, qui eademo morbo vehementer
laboravit, quique inconsulte agens ad ultimam pau-
pertatem sibi comendata redegit. Multa de sacris in-
strumentis pro cyrographis dedit, cumq; pene omnia
quae ad luminaria pertinebant, ad nihilum redegit
set, et multis debitis se constrinxisset, quadam die post
prandium secessit in aediculam, quae candelae parabantur,
ibique sedebat infra meridiem, quoniam coisplaria, et
alia talia fiebat parare, et eum repente eademo mor-
bus eum invasit, et absque mora necavit. Itaque
~~matutus~~ ^{mortuus} inventus ac sepultus, ac postea requisi-
tum maximum inventum est detrimentum.
Tunc Abbas Cyrographa obedientiariis solvenda
distribuit, quaedam tamen, vix ubi essent inve-
stigavit.

Incendium mirabiliter restinctum.

Idem Amico quodam tempore post completorium auen-
dit circulum candela et aliquamdiu sedebat, nescio quid te-
gens, cum ergo vellet ire cubitum, deposuit candela ar-
dentem, oblitus eam extinguere super cancellos chori lig-
neos et ipse se stavit. Flamma autem cum consumpsisset
quod erectum erat de circulo candela ipsum circulum
invasit, et totum simul incendit. Super retentaculum
quippe ligneum, quod ex duobus rotis, ut solet, compa-
sum fuerat, ignis magnus arsit, nec ipsum retentaculum
cera infectum, nec parietem tetigit, nisi parum aliquid
tantum quasi ad ostendendum periculum in superficie
sui incendium prae monstrabat retentaculum. Non tibi
ergo hoc videtur mirum, quod multa ~~lychno~~ ardente et
et ardore cera ~~diffusione~~ ipsum lignum ~~retentaculum~~
super quo arsit, minime ~~comprobat~~ consumpsit.

Item.

Præterea quidam caecus nomine Eberhardus per
idem tempus in hospitali pauperum morabatur, qui
de se ipso testabatur, quod saepius ignem stramentis
supposuerit, et nunquam vel tegulam incendere potue-
rit. Tantis ac talibus miserationibus saepius haerens
idem locus ab incendio nositur esse protectus, quod ipse
locus nunquam cremaretur, quousque corpus B. Gebe-
hardi ibi haberetur.

De Wernharo Caligoso.

Eo tempore Wernharus senior, qui ad Nernstheim
datus fuerat Abbas, promissionibus Udalrici Episcopi
illicitus, ipsum locum dimisit, et ad domum Petri re-
diit, cumque Bertholdus Abbas alium pro illo dare
nollet, Episcopus Henricum de Zwirgildensi Monacho ad-
duxit, eumque ibi Abbatem fecit, sique cura ipsius
loci de domo Petri dilapsa est, quae multis annis exin-
de habebatur.

De visione et Fine eius.

Ipse autem Wernherus, cum Episcopus sibi nihil de
promissis praebere, ad Erla Monasterium secessit, ibique
multis diebus permansit. Quadam autem nocte per
visionem ductus est ad quoddam habitaculum, ubi
vidit Petrum Principem Apostolorum, cum aliis
plurimis clarissimis viris consedere, et ipsum
Principem Apostolorum ~~per~~ grandem librum au-
reis litteris conscriptum in manu tenere. Ipse
autem Wernherus iussus ad pedes eius consedit, ipse-
que Apostolo demonstrante, nomen suum in
libro, quem Apostolus tenebat, aureis litteris dare

f Col-

f defluente

f quoniam
et seniores no-
stri afferunt
solent,

93

conscriptum vidit. At ille de nomine Theoderici Abbatis
 et patris et matris nomine, si sibi haberentur, solenter in-
 terrogavit, quae itidem ei Apostolus omnia demonstravit.
 Ob huius ergo amorem visionis idem Wernherus se apud
 quoddam Cratorium S. Petri nomine consecratum in-
 clusit, et usque in finem sui in Dei servitio permansit.
 Qui defunctus in eodem loco est sepultus, atque sanita-
 tes ibidem dicuntur divinitus ~~perhiberi~~ ^{exhiberi}, quae quoniam cer-
 ta relatione non didicimus, de his plura dicere praetermi-
 timus.

De Waginhufin.

Per haec tempora Waginhufensis Cella curam et reg^{imen}
 a nostro Monasterio habuit, sed ex contentione Se^{ca}st^{us}
 hufensium impedita, usque in hodiernum parum pro-
 fecit, sed tunc ~~Falkm^{undus}~~ quidam senex Presbyter
 illuc transmissus praefuit, sub quo et ego illi curam
 et habuimus Federatos tam Se^{ca}st^{us} hufenses
 et ~~quam~~ steinakeneses, qui similiters summi esse ipsi
 locum certabant, et facinus ante vastaverant, et
 adhuc devastant. Sed cum satis orinate tunc tem-
 poris divina, et humana ibi haberentur, Valricus
 Episcopus credens se citius quoddam magni patriatu-
 rum dimisit nos et Ultonem quemdam Abbatem ibi
 fecit, cumque in quibus potuit, adiuvit. Sed ad breve
 tempus ~~praefuit~~ ^{praefuit}, sicut suo loco Titulus noster forsita
 ostendit.

Folchm^{undus}

De Tabula Argentea.

Anno ab Incarnat Dom. M. C. XX. VI. facta est fames
 valida, ita ut multi penuria ^{de}pressi ~~deperirent~~.
 Et erat in Basilia S. Gregorii tabula principali
 altari in occidentali parte apposita, quae auro et ar-
 gento venuste fuerat operata, quae nisi in maximis
 festivitatibus aperiebatur. Hanc Bertolfus Abbas
 ingruente inopia ~~frangi~~ ^{frangi} fecit, et auri quidem inven-
 tum est habere unum talentum, et quartam par-
 tem fertonio ^{Fr}, et hoc tantum tam aurum quam
 argentum erat purissimum, et optimum. De auro
 quippe in medietate tabulae erat elata imago
 speciosa S. Dei genitricis, et in eius pectore spe-
 cies columbae de argento. In latitudine tabulae
 imagines Apostolorum et aliorum sanctorum
 pulcherrime formatae.

F argenti

De Boffe.

Ad hoc praedium ^{apud} Boffe cuidam Bernharde
 pro duodecim libris argenti pro Cyrographo
 dimissum est, quod postea Conradus Abbas Ru-
 perto de ~~W. Molin~~ tempore iterum famis
 vendidit, qui illud usque in praesens possidet.

fort. Boos in
 caps. Pulgar.

¶ otoldiswanc

Quomodo Bert~~E~~olfus Abbas depositus est.

Anno ab Incarnat. Dom. M. C. XXVII. cum jam Bertolfus Abbas senio gravaretur, moribus quoque ita insolesceret, ut nec ipse faceret, nec alium permitteret necessariam loci providere, et jam jamque omnia simul in desertione viderentur, quidam de senioribus cepit cum Udalrico Ep^o clam agere, ut Bertolfo persuaderet, quatenus Abbatia se abdicaret, et alium pro se ordinari permitteret, ipse vero reliquam vitam suae tempus privatus requiesceret. Erat t^um crassus nimis, et quoniam Episcopus eloquens erat, et versutus persuasit eum, quamvis diu reluctaretur. Die ergo statuta advenit Udalricus Ep^{us}. et Udalricus Ziviridensis Abbas et consilio diu habito venerunt ad capitulum, et nuntiaverunt multitudini, cumque ille libens consentiret, ~~et~~ privatus viveret, dixerunt quidam, ut ibidem rem conficeret alii autem dicebant, ad altare eum debere pergere, et ibidem se abdicare, Episcopus ait. Non est necesse, Virgam mihi regiminiis recedat; Tunc omnes reclamaverunt dicentes, hoc nullatenus ad eum pertinere. Ergo accessit ad altare, et virgam deposuit desuper dicens; Eae quod Dei et vestri gratia habui, depono, et omnes vos a mei obedientia absolvo. hoc dicto ad lectum rediit, et Conradum Capellanum primus elegit.

Enim

Fingit

Quomodo Abbas Conradus electus est.

Deinde iterum conventus ad capitulum rediit. Episcopus vero secessit, et libera electione Omnis congregatio Conradum elegit Conradus t^um Electio autem peracta requisitus, et invitatus reclamans, et multum reluctans violententer adductus, et tandem laboriose devictus sedi est impositus.

Sciebat, quoniam pro hospite hactenus ibi habitabat

De Obitu Udalrici Episcopi.

Post menses quatuor Udalricus Episcopus apud Cellam S. Mariae in Brisgouuae, quorum etiam habitum enituerat, regio morbo depressus, et violententer oculis de capite ejectis laborioso fine defunctus est, vir Pontificali officio valde idoneus, si animo non fuisset adeo acerrimus. Ipse apud S. Udalricum Constantiae canonicos instituit. Corpus Constantiam delatum in Choro Basilicae S. Mariae, honorifice tumulatum est.

Crauzlingow
eius

54

De Fine et Obitu Bertolphi Abbatis

Igitur Bertolfus Abbas Ven. cum primum se potestate abdicasset, aliquanto tempore ei diligenti cura ministrabatur, deinde multa negligentia tractabatur. Nam indumenta et lectisternia ejus ex ipsius ~~claustra~~ putrescebant, saepius absque cucullo claustrum pertansibat, et alia multa absque sensu et loquebatur, et agebat. Ille qui in diebus suis nulli vel propter senium, ~~ut propter infirmitatem~~ parcere consueverat, ille inquam ad hoc pervenit, ut ignatus temporum et horarum absque ordine ederet et biberet, atque diggeret, et nec in praecipuis jejuniis diebus jejunare posset, et ita propriis sordibus involutus, ut non parvum foetorem emitteret, in extremis autem ejus vix tantum ei sensus concessum est, ut Viaticum quaereret, et acciperet. Defunctus tamen benevolentia fratrum sacerdotalibus, ut mos est Abbatibus facere, indutus, et in capite sepulchrorum Abbatum sepultus est cum honore absente tamen Abbate Contravo.

Ipse quoque post paucos annos pere amens effectus meriliter versabatur

+ debilitatem

Nota mirum quoddam.

Rem miram quam diciturus sum, qui volet perpendat! per annos quippe fere septuaginta a temporibus scilicet Adelberti Abbatis usque ad Bertolphum nullus eorum, qui in domo Petri Abbates fuerunt, absque nota de hoc saeculo migravit. Nam quilibet eorum aut peregre mortuus, aut ~~in aetate~~ debilitate correptus perit. Adelbertus itaque apud Buihova subita morte perit. Siggo confracto dorso altero anno ordinationis suae defecit. Arnoldus, Regimadus, et Liltoldus depositi. Theodericus peregre obiit. Bertolfus depositus amens effectus defecit. Quis credat hoc absque districto divino actum esse iudicio.

De Formicis.

Practerea eum Theodericus Abbas olim Capellam S. Mariae apud infirmariam augmentaret, erat adicula, quae addita est Capellae, sed postes, et superliminaria ostij obstruita erant in pariete, ex cujus ligni putredine nata

est innumera Formicarum multitudo, quae egre
dientes ascendunt super altare, et nulla quiete
ibi poterat missa cantari. Quadam autem die
quidam Presbyter cum ibi cantaret, et nullam
quietem haberet, finita missa adiuravit eas per
nomen Domini et per Omnes sanctos Dei, et per
omnem virtutem, quam nominare memineral,
ut abscederent, et nullam deinceps Deo servien-
tibus inquietudinem irrogarent. Quis credere
potest tantam virtutem in re parvissima
celebratam? ex die quippe illa usque in hodierna
Formicae ex eo loco tam pleniter desecerunt, ut
nulla usquam neque in altari, neque in pariete
neque in humo ~~ulla omnino~~ apparet, cum
prius nullo ingenio inde exterminari potuis-
sent. Iterum alia die, cum idem Presbyter
ibi missas ageret, et quoddam pennatus ite re-
periret, quasi illae de numero reliquarum
non essent, et vos, inquit, abite, locumque istum
liberum a modo relinquite. Ex illa hora
pleniter absceserunt, ne ullatenus aliquam
inquietudinem irrogaverunt.

-f. sic saepius solebat.

De Conrado Abbate.

Igitur Conradus Abbas in ipso initio promotionis
suae cepit sibi suisque Successoribus construere
nova habitacula, multisque temporibus operi in-
sudans tandem cum deo consensu consumavit. ~~Et~~ Et
tempore Udalrici secundus ejusdem nominis
Episcopus. Munitionem suam Castellum ditam ti-
more Rudolphi Comitis de Brigantia destruxit,
quam ~~prope~~ ^{prope} successor ejus Udalricus multo labore
et sumptu construxerat. et laquearia duarum
Capellarum Conrado Abbati concepit, quorum unum
suae, alterum vero S. Joannis Baptistae affigi
fecit, fecerat enim duas Capellas unam super
alteram.

f Capella

De Capella S. Martini.

Anno ab Incarnat. Dom. M.C.XX.IX. die ~~¶~~ ⁱⁱⁱⁱ Ca.
Nov. dedicata est Capella superior, quam aedificave-
rat Conradus Abbas in honore S. Martini et S. Oswal-
di, et aliorum Sanctorum, quorum reliquiae in-
ibi ~~habentur~~ ^{habentur}. De ligno, et de Purpura Domini, et
Apostolorum Petri, Andreae, Philippi, Bartholomaei,
Lucae Evangelistae, et Bellartyrum Step-
hani Protom. Sixti, Fabiani, Blasii, Cyrilli, Cras-
mi, Sulpsitii, Serviliani, Cyriaci, Pelagii
Mauritii, Hypolitii, Gervasii, et Protasii
Alexandri filii ~~¶~~ Felicitatis, Valentini, de sanguine

f Continentur

55

Bonifacii, qui mortuus ~~est~~. Anastasii, Sigismundi, 17.
Valentis, Candidi, Innocentium, et S. Confessorum
Nicolai, Augustini, ^{Lucas} ~~Cradi~~, Ambrosii, Leonardi,
Hilarionis, Arsenii, et S. Virginum Ecciliae, Agathae,
et de Velo ejus, Regulae, Margarethae, XI ~~millium~~
Virginum, Mariae Magdalenae, Hylariciae, Afrae,
Eutropiae. Dedicavit autem eam Vdalricus Secun-
dus Episcopus.

De Capella S. Fidis ~~et Magdalenae~~.

xii Anno ab Incarnat. Dom. M. C. XXXIV. Indictione
die ~~id~~ Cal. Decem. Dedicata est Capella inferior
a Ven. Vdalrico Ep̄o Secundo in honore S. Fidis et
S. Mariae Magdalenae et aliorum Sanctorum
quorum Reliquiae ibi continentur, hoc est S. Ap̄to-
rum Pauli, Jacobi, Thomae, Matthaei ^{et Sanct. Martyrū}
Alexandri, Cornelii, Callisti, Stephani, ~~Vigili~~, Jo-
annis et Pauli, Sebastiani, Georgii, Pancratii, Tiburtii,
Brimii ^{et} Feliciani, Sergii, Gorgonii, Christophori, Victo-
ris Ursi, Euseperii, Gregorius, ~~Metelli~~, Quinziani, Sifitii,
Felicis. et S. Confess. Martini, Maximini, Valerii,
Gebethardi, Benedicti, Galli. et S. Virginum Re-
gulae, Verenae, Walpurgae, Basilissae, Signae, Eme-
ritae, Cartianillae, Hostiae, Leonidae, Chumiae;
XI ~~millium~~ Virginum. Mariae Magdalenae et
aliorum Sanctorum.

De Capella S. Joannis Bapt.

Anno ab Incarnat. Dom. M. C. XXIX. Indict. VII. re-
novata est Capella S. Joann. Bapt. a Gebinone
avunculo meo, additoei Oratorio S. Jacobi Ap̄li,
qui prius proprium habuit Altare, quod ille destru-
xit, et duo ^{oratoria} ~~utiliter~~ in unum redegit. et Laquearia ha-
bentia materia S. Joann. Bapt. depictam a ^{Conrado}
Abbate irripetrata ~~et~~ et ibi suspendit. Dedicavit au-
tem eam Vdalricus Episcopus secundus die ~~unius~~ ⁱⁿ
honore S. Joann. Bapt. et Joann. Evang. Jacobi Fratris
ejus, Philippi, Nicolai, Isti ⁱⁿ ~~ibi~~ Patroni. Continentur
quoque ibi Reliquiae S. Bartholomaei Ap̄li, Stephani
Proto Mart. Callisti, ~~P.~~ ⁱⁿ ~~deest~~ Marcelli, P. P.

Apollinaris, Blasii, Cyrilli, Desiderii, Basilii, Vincen-
tii, Cyriaci, Sebastiani, Georgii, Pancratii, Niti ~~et~~ ^{et} ~~Politi~~
Christophori, Saturnini, Valentini, Antonini, Cosmae

utiliter

Kal. Sept.

et Damiani, Mauriti, Exuperii, Candidi, Victoris, Innocentium, et Vitalis, Martyrum et S. Confessorum Paulini Nolanensis, Nicetii et Agritii, Vdalrici, et S. Virginiurn Cociliae, Barbarae, Gundelindae.

Quomodo Claustrum est ex parte renovatum. Idem ipse Gebino Claustrum iam dudum renovaverat in duobus lateribus novas columnas cum Suppositionibus earum de quadro lapide componendo.

Gebino Calicem fecit.

Ipse patravit calicem argenteum, eumque auro octo gemis venusto opere decoravit, sed aurifex cum patrem suum deberet facere, et multos lapides vellet imponere, castella et Vermiculi nullatenus corpori patenae ex integro potuerunt congelari, et saepius incoeptum semper invenit defectum, sicque opus diu intermissum est. (Lamina diam. lineam)

Quomodo Bosze et Eilingen venundatum est

Per haec tempora praedium apud Bosze venundatum est ^{xvii} Marchis, item Eilingen pro ^{xl} Marchis.

De Witigore Presbytero.

Sedet Presbyter quidam Witigo nomine ortus de Alospach erat multo tempore capellanus Treverensis Archiepiscopi et Coloniensis. Hic fere ^{xl} Marchas argenti probati transmisit ad domum Petri pro agris comparandis, quos ille dum viveret, haberet, et post suum obitum Monacho relinqueret. Sed argentum totum est expensum et nihil ex eo emptum. Cum ergo ille veniret, ut quid actum esset, videret, nesciens abbas et Fratres eius quid agerent, ostenderunt ei possessionem Monachi apud Fricingen, quae tamen nuper aliquantulum de pecunia, quae pro Eilingen sumpta fuerat, dilatata erat. Quam ille gratissime suscipiens consentiente et iubente abbate tale super Cyrographum conscribi fecit.

Privilegium Witigoris.

Notum sit omnibus tam praesentibus quam futuris, qualiter Ego Witigo de Gratia Presbyter divina inspirante providentia comparavi allodium apud Villam Fricingen in pago Lintzgove in Comitatu Henrici Comitis datis pro ^x Marchis, adhuc sano ut credo, usus consilio, petii abbatem Chuonradum,

Eilingen in cap.
Thuring.

datum est

et dederunt ei eam
pro pecunia sua
quae consumpta
fuerat

¶ eo

26

Simulque Fratres Petris husensis, Coenobii, et conceperunt
 mihi in justum beneficium curtium, quam idem Mon-
 rium apud eandem Villam possidet, et Ego illis versa
 vice alias XX marchas argenti pro eodem beneficio
 contuli, ea videlicet conditione, ut ego quamdiu vixerem
 utramque partem jam dicti praedii et emptam scilicet
 noviter, et ante habitam sine vlla contradictione
 pro beneficio possideam, et fructus ejus in usus meas
 ubicumque locorum sim, convertam, eandemque curtium
 vni ex fratribus ejusdem Coenobii quemcumque lege-
 rim, coartam, qui mihi univ[er]sa quaecumque ibidem
 adquisierit, fideliter conservet. Cum vero ex hac vita
 decessero, volo, ut Monerium idem allodium perpe-
 tualiter possideat, ea videlicet conditione, ut in anni-
 versario obitus mei die omni deinceps anno, fra-
 tres communit[er] inde pietantiam habeant, tres
 scilicet mactros de speltaneo frumento ad simi-
 lam faciendam, ex quibus unus modius speciali-
 ter fiat et bbati, et tres urnas de vino, dimidiam
 abbati, duas vero et semim fratribus, et XLII solidas
 pro piscibus comparandis. Duodecim pauperes
 volo ut ea die reficiantur, et unicuique pauperi pa-
 nis et Cyathus Vini et pulmentum detur. In anni-
 versario quoque Patris mei Operti quod est IV. Id. Mart.
 unum mactrum simidae, et duae Urnae Vini volo
 ut detur omni congregationi generaliter. simili-
 modo de eadem possessione fieri volo in Anniver-
 sario Matris meae Bechildeae, quod est XV. Kal. Sept.
 ut autem haec omnia sicut notata sunt, inviolata
 conserventur; ad iuro omnes, qui per successiones
 temporum in eodem Monerio futuri sunt, per
 omnium Fidelium gemeratores, et per om-
 nem Virtutem quae vel in Coelo vel in terra Deo
 famulatur, ut nullus omnino vel Abbas, vel alius
 aliquis haec audeat violare, aut si quod absit fecerit
 in conspectu Iudae proditoris in extremo iusti
 iudicii die condemnetur. Actum et confirmatum
 anno Incarnat. Dom. M. C. XXXV. in festivitate
 S. Gregorii. E. B. coram cunctis fratribus ac testi-
 bus Henrico, Hermanno, Eberhardo, Luitfrido, Arnol-
 fo, Burchardo, Adelberto, aliisque multis. Obitus ejus-
 dem Witigonis non. Octob. et

T quoy

De Gysilfrido de Turinga.

Sed et Gysilfridus de Turinga cum magna devotio-
 ne advenit, et unicum filium nomine Quopertum
 Deo et S. Gregorio coram omni congregatione cum
 multis lacrymis obtulit, universaque praedia quae in

terra Suerorum proprietatis jure possedit, tam apud Turingin quam apud Jetinhufin, omnia itaq; Monasterio ex integro contulit, in Ministerium fratrum Deo inibi famularitium, perpetuo jure possidenda, excepta portione fratris sui Geraldi. Vineam quoq; apud Alospach erit XXII. marchis, et firmissimo pacto constituit Abbate praesente et atque consentiente, et omni congregatione, ut omni februmada per aerum semel una die missa pro omnibus eius Baren-
 tibus defunctis cantaretur, et ipsa die Monachis genera-
 liter de jam dicta vinea vinum propinaretur, et ipsa missa quando cantaretur, noto signo tantum uno nun-
 tiaretur. Et ut ipsa vinea absq; damno Moirii excol-
 lipotuisset, cum quaedam matrona nomine Triut-
 lint per idem tempus conuerti, et agrum suum apud Fischpach offerri voluisset, et hanc et abbas suscipere renuisset, idem Gisilfridus dedit abbati decem ta-
 lerta, ut mulierem cum agro susciperet, et eandem possessionem ad excolendam supra dictam vineam seruire permitteret. Acta sunt haec omnia in spi-
 cientibus idoneis testibus Patre et Filio et Spiritu Sancto, Philippo, Gregorio, et Gebhardo.

† ejus

Post haec obortus quibusdam iurgis inter abbatem et eundem gisilfridum, abstulit filium suum de Moirio jam Monachizatum, et ab alienavit praedia quae dederat, id est Turingin et Jetinhufin, ipse tamen in habitu barbatorum plerumq; in Moirio mansit, ac non multo post obiit, et apud Moirium sepultus est. Filius autem ejus post mortem patris armis sumptis iniqua haereditate potitus est.

De Gebinore Abbate.

Per idem tempus, cum Otto Abbas Haginhusensis in infamiam incidisset, depositus est, et Gebino ab Udalrico II. Ep'o a Moirio Domus Petri adductus, et eidem loco abbas ordinatus est. Quem cum per aliquot annos idonee rexisset, comissa est ei etiam nova cella, quae vocatur Wisshina, quae per illum monasticae vitae initiata est.

De Waltramno Abbate.

Quamcum post aliquanta tempora, laborem non sufferens, dimisisset, Conradus abbas rogatus iterum ab Udalrico Ep'o constituit pro eo Waltramnum ejusdem loco abbatem, qui ibidem ecclesiam a fundamentis construere coepit, et multa ornamenta ecclesiae et utensilia acquisiuit.

De Organis.

Post haec abbas condidit Monachum quendam nomine daron Presbyterum de lamberch Musicae artis peritissimum, qui fecit ei organa elegantissima modulationis

Vid supra
 Item epitome
 F. l. p. 22 23
 Hist. Bl. T. IV.
 n. 513.

Conradus

87 57
et constituit ea ad meridiana[m] plagam ejusdem Basili-
libae. Ipse etiam jam antea ejusdem generis instrumen-
tum Constantiensi Ecclesiae fecerat; patrante Heri-
manno Vicodomo et Custode tunc Ecclesiae.

Explicit Liber III.

Incipit de Translatione Beati
Gebhardi Episcopi.

Inter Justorum et Peccatorum mortes hoc distare videtur
quod nomina peccatorum in bonis non memorentur am-
plius, memoria autem justorum cum laudibus et in memoria
aeterna erunt justorum, mors quippe peccatorum pessima, pre-
tiosa autem in conspectu Dei mors Sanctorum ejus.
Deus enim bonorum remunerator absque invidia non so-
lum in caelo sed et in terra merita Sanctorum remune-
rari non desinit; cum enim videmus apud ipsa mortuorum
miracula fieri, viventes a mortuis auxilium flagitari,
templa ornata in eorum nomine fabricari, praedia
et dona cumulari, ipsa eorum cinerum receptacula
ambitiosius ornari, memoriae eorum cum laudibus
celebrari, quid aliud, quam magna quaedam remune-
ratio bonorum in terra humanis obtutibus praemon-
stratur. Quid autem de Spiritu Ipsorum, ut breviter
dicam, abscondes eos in abscondito vultus tui a con-
turbatione hominum. Veraciter enim ab omni contur-
batione hominum absconduntur, qui in conspectu
Dei et Angelorum gloria et honore perfruuntur.
Sed nequidem haec ineffabiles retributiones sufficiunt
Deo Electis suis retribuere, in super et adhuc adjiciet.
Non patitur quippe eorum corpora sub humo celari,
super altare suum vult ea super exaltari, et si esset
adhuc honorificentior locus, in hoc, credo, collocaret,
eos Deus. Unde cum jam per annos circiter centum
quadraginta duos Beati Confess. Christi Gebhardi
quondam Constantiensis Epi, Fundatoris ver. Hon-
orii, quod dicitur Domus Petri, Corpus sub humo
more mortuorum quiesceret, et tamen eundem
locum tumuli ejus frequenter fidelis Deus, qui
non obliviscitur, miraculis illustraret, cum
jam ipsa Basilica tam ex antiquitate, quam ex
fundamenti fragilitate undique per rimarum

etiam

Subiectum

scissuras jam jamque casum minaretur, Ven. Abbas Conradus adhortatione Hugonis Constant. Ecclesiae Sandonici eam renovare aggressus est. Ex culmine quippe quod ex occidentali parte in pinnam ~~suble-~~vis tempestatum effluentum omne prorsus subjectum est, eluerat, et saxa nudata sua nigredine deformi et horrendum omne aedificium ostendebant. Hoc itaque primum renovare aggressus, novam et majorem fenestram fecit, in qua Bernherus Vitriarius ejusdem Monrui famulus Vitream fenestram de suo collocavit, superius autem in eodem pariete alias duas fenestras ex utroque latere constituit, ubi prius duae parvissimae et rotundae habebantur. Scissuras quoque et cavernas novo cimento perlinivit, et picturas quibus antiquitas decorem abstererat, delevit, et per totum dealbavit. Vetus etiam altare destruxit, quod erat parvulum et cavum nihil in se habens S. Reliquiarum secundum morem ecclesiasticum sed tantum ex quinque quadris lapidibus compaginatum, et ipse aedificavit novum majus et sublimius. Fecit quoque Conradus Abbas sepulchrum de quadris lapidibus raris speciosum, et super illud altare novum et ostium et gradus per quos ascenditur ad altare, et in Chorum.

F a partu Virginis

F ejusdem

Anno igitur M. C. XXXIV. a condito autem Monrui C. L. II. Indict. XII. Abbas Conradus convocavit localicum Constant. Ecclesiae Ven. Epum Frumonis II. et aperuit tumulum B. Gebhardi Epi, et invenit corpus ejus thesaurum pretiosum omnimargaritha et auriorem. Ipse autem tumulus valde diligenter erat obfirmatus. In meridiana quippe parte juxta introitum Cryptae erat, et ad caput quidem ejus Imago Crucifixi de Gypso, et Altare S. Benedicti, a latere vero dextro in pariete Imago ipsius S. Pontif. et ex utroque latere ipsius imagines Ministrorum ejus, quasi Altario assistentes, et columnae et arcus et vites et similitudo voluerum et pecudum omnia de Gypso venustissima formata. In sinistro autem latere erat tabula in obliquum posita de quadro lapide supereminens pavimento quasi duobus palmis, et item alia ad pedes altior coeteris, et super hanc lignum habens candelabra septem, super tumulum vero lapis, qui positus erat, inferius jacebat, his supereminentibus, de quibus jam dixi, quibus sublatis invenimus pavementum cimento et lapide factum, quo etiam ablato invenimus iterum tabulam de

firmissimo lapide, in quo erant duo circuli ferrei plum-
bo obfirmati. Sub hoc ergo sanctum corpus inuenitur,
adhuc sacris vestibus circumvolutum, maxima quippe ex
parte erant putrefactae, sed ossibus haerebant, quia eas
manus non tetigerant. Et cum manu tangi coepissent
illico defecerunt, excepta stola et superiore parte pla-
netae, quae de croceo fuerat pallio. Ex his ergo aliqua
pars remansit integra.

Anno a condito Monrio C. L. II. aduenit Valtricus Epus
et ex Monriis Patres septem invitati a Conrado Abba-
te jam sepediti Monrii. Sed et turba Clericorum et
Monachorum, aliorumque fidelium affuit non modica
et cum immani gaudio et exultatione, cum Hymnis et
laudibus honorifice transtulerunt ossa ac cineres B.
Confessoris Christi atque Pontificis Gebhardi de loco prio-
rii sepulchri, et in Sarcophago posita ambitum Mo-
nasterii lastraverunt, et postea cum magno honore
in novo tumulo condiderunt.

De Dedicacione Altaris S. Crucis.

In ipsa die, hoc est VI Cal. Sept. quod dicitur natalis est ipsius
indict. XII. dedicatum est Altare, quod supra ipsum tumulum
in honore Domini nostri Jesu Christi et Sanctissimae Cru-
cis, ac genitricis Dei Mariae ~~et~~ Gebhardi ~~et~~ S. Bened. Pet. Sancti
et aliorum Sanctorum, quorum reliquiae in eo sunt
reconditae, hoc est, S. Apolorum Petri et Pauli, Andreae
Philippi, Bartholomaei, et S. Martyrum Fabia-
ni, Callisti, Felicis, Apollinaris, Iuliani, Dionisii
Belagii Sebastiani Viti Cyriaci, Agapiti, Protii et
Iacynthi, Mauriti, Candidi, Maximi, Fidelis,
et S. Confessorum Gregorii, Nicolai, Gauderici,
Galli, Barbatiani, et S. Virgini, Mariae Mag-
daleneae, Signae, Sophiae, Vespurgae.

De Dedicacione Basilicae S. Gre-
gorii Papae.

Sequenti die dedicaverunt ipsam Basilicam in
honore Sanctissimae Trinitatis, et victoriosis-
sinae Crucis, et S. Philippi Apli, Gregorii Papae,
et Gebhardi Epi. ~~Et~~ autem Reliquiae sunt in
ipso altari reconditae. De ligno Domini, de vase
in quo Longinus sanguinem Domini suscepit,
de Arbore quam Dominus plantavit, de capillis
et de Velo S. Mariae Matris ~~et~~ S. Reliquiae de
Basilica S. Michaelis Archangeli, quam ipse de-
dicavit in Monte Gargano. Joann. Baptistae
et S. Apolorum Petri et Pauli, Andreae, Jacobi,

✓ Delagij

Philippi, Bartholomaei, et S. Martyrum Delagii
Alexandri Papae, Callisti Papae, Fabiani Papae,
Marcelli Papae, Felicis Papae, et Episcoporum
Apollinaris, Dionysii, Blasii, Erasmi, Lamberti
et aliorum Martyrum, Georgii, Mauritii, Candidi,
Sebastiani, Cyriaci, Viti, Pancratii, Christophori,
Hermetis, Cosmae et Damiani, Agapiti, Crispini
et Crispiniani, Tiburtii, Proti et Jacinti, Cry-
santi, Fidelis, Casti et Desiderii, Carpophori, Aman-
di, Ariani, Polycarpi Presbyteri, Heraceli, Con-
stantii, Juliani, Nicandri et Martiani, Maximi
Bergentini et Laurentini, et S. Confessorum Leonis
Papae, Gregorii Papae, Nicolai Severini, Materni,
Maximini, Gaudgerici, Gebhardi Episcoporum, Item
Galli, Barbatiniani, et S. Virginum Agathae
Luciae, Coeciliae, Doricae, Brigidae, Walpurgae,
et aliarum, S. Mariae Magdalenae, Felicitatis,
Signae, Sophiae.

Actum temporibus Innocentii Papae II. et Lo-
tharii II. Imperat. Augusti, anno Imperii ejus
X^o. Indiction. XII. die V. Kalend. Sept. felici-
ter cum gloria.

His diebus grandis infirmitas in ipsa congregatio-
ne grassabatur, ex qua me ipsum meritis S. Gebhar-
di mirabiliter liberatum fateor. Mobilitati quippe
animam dederam, sed quoties recedere a Monacho di-
sponerebam, sicuti et antea feceram, gravi infirmitate
reprimebar. Si quando vero de viribus desperans ani-
mo confedi, tunc statim aliquantulum convalui. At cum
me iterum obstinata mente pristino errori implicare
tentarem, gravi animadversione percussus cecidi
et ita Domino teste saepe mihi illis diebus contigit.
At vero cum aperto tumultu liber aspectus omnibus pa-
teret adventantibus ego quoque accessi, sperans, me con-
spectu Sacri corporis aliquantulum juvari. Ea nocte
tanta infirmitate attritus sum, ut vigilis nocturnis
nequaquam interesse potuissem, et insequentibus
Solemnius pene ex sensu jacerem. Hac itaque per-
cussione perterritus, cognovi enim, quid pon-
tenderet, quoniam insensibilis non eram, /
nequaquam ultra approximare ausus fui, sed
ubicunque sacra ossa tractabatur,
nam postea siccabant ea ad solem, ne putrefacta de-
perirent, ego me subtraherebam, nec contractare nec
saltem videre audebam. Cum ergo nulla medicina
mihi adhibita perficerent, et tempus transiret, nec ulla

F vero

prospera meo negotio succederent, defeci animo, et mente confedi, mobilitatis renuntiari, ac sic quasi jam reconciliatus Domino meo confidens Heribertum Custodem Ecclesie rogari, ut mihi dentem S. Gebhardi concederet, et posui eum in calice, et desuper aquam fudi, hancq; bibi, et continuo sanitatem recepi, atq; ex eo usq; in hodiernum diem innumeri hominum tali poculo a febris sunt liberati.

De Campanis.

Post hoc Conradus abbas fecit campanum satis honorificum, et Heribertus Custos Ecclesie secundum, ego quoq; unum parvulum ad S. Joannem, et sacro lavacro, perfusa et crismate consignata fuit. Unum quidem ofannia, aliud vero aleucia, tertium vero vocatum est Benedicta. Deinde fecit domum campanarum super Ecclesiam, quia prius pendebant in quatuor columnis iuxta Ecclesiam.

De Dedicacione Altaris S. Petri.

Annus ab incarnat. Dom. M. C. XXXVI. Indict. XIII
 die Kal. Decemb. Dedicatum est altare S. Petri Apsoli secundo a Conrado Cuiensi Ven. Episcopo, in quo continentur reliquie istorum sanctorum. ~~S. Petri~~ S. Joannis Baptiste, Petri et Pauli, Joannis Evangeliste, ^{S. Hieronymi, Clementis, Basilidis, Julij, Cypriani} Mathie, ^{S. Laurentii, Cypriani} Belagii, ^{S. Hippolyti} Mauricii, ^{S. Hippolyti} Hippolyti, Sebastiani, Agapiti, Cosma, et Damiani, Christophori, Genesis, et Confessorum Martini, Nicolai, Gebhardi, Benedicti, Galli, et Virginum Agnetis, Lucie, Eugenie, Scolasticas.

#pancraty

Tactum est autem ut Henricus Presbyter, qui oratorium S. Marie apud Rotse procurabat, e mundo migraret, et confestim Conradus abbas misit illuc Adelbertum Monachum, virum utiq; satis idoneum, si forte fieri posset, ut divinum servitium per eum in eodem loco aliquatenus succresceret. Qui cum post paucos annos obisset, missus est illuc alius Adelbertus junior, eadem spe, qua superior, Hunc ergo locum sicut longe superius diximus, Venerabilis Ratperonius primus incole re cepit, et Basilicam construxit, de cujus actibus huic operi aliqua in relectere dignum ducimus, ne virtutes tanti viri penitus oblivioni tradantur, quarum memoria apud homines iam in supremo vix permodica habetur.

Vita B. Ratperonij.

Vita Beati Ratperonij.

haec verba in margine
Hic leguntur
manus longe reactione

Ad loc

Xf.

Vir Domini Ratperonius nobilibus et religiosis parentibus, Comes de Rappenberg, alias Landgravius de Turinga, ut fertur, est ortus: quasi aurea fibula tota generatio ejus in eo creditur ornata et conclusa. Hic ita prorelicta patria, transiit in Alemaniā, sequi S. Prorsuli Udalrico Augustensi conjunxit, et sub ejus regimine diu in regulari tramite vixit, quoniam idem Pontifex tunc temporis Campidonense Monasterium rexit. Igitur cum eidem S. Prorsuli familiariter ⁱⁿgereretur, et ab eo in omne opus bonum informaretur, contigit ut quodam tempore simul pergerent, atque in loca rubro stagno contigua devenirent. Cumque in quodam prato post refectionem corporis aliquamdiu quiescerent, Episcopusque post quietem expergefactus, praedixit per spiritum S. Ratperonio, quod ibi in vicino quidam locus esset, qui ejus labore excolendus foret, ubi etiam diem judicii prostolaturus esset. Vir autem Domini Ratperonius hoc oraculo percipens, huic statim animum constanter intendit negotio, et cepit sagaciter apud Groceres eorumdem regionum agere, quatenus sibi locum ad opus destinatum vellent concedere. Cumque ab eis fuisset contemptus, eidem adversa est imprecatus, ac propter hoc actum creditur, quod prosteritas eorum deleta est, sic scriptum est: ~~ferum~~ semen impiorum peribit.

Ad loc

Igitur ut Dominus Omnipotens Vaticinium quod per os famuli sui Udalrici Servo suo Ratperonio praedicere dignatus est, adimpleret, tandem eundem nobili viro nomine Berngario inspiravit, ut ejus negotio et desiderio annueret, et de suis praediis donavit ei locum, qui nunc dicitur rubrum stagnum, tunc quidem sterilem et desertum, nunc autem quantum ad situm regionis fertilem et amonum. In hoc loco, ut fertur, pridem quidam latro crudelissimus habitabat, qui inmanissima circumquaque latrocinia exercebat. Huic ~~erat~~ Uxor mentis quidem humanae, sed terrore viri parum proficiens. Ad quorum habitaculum cum absente viro quidam peregrinus una die adveniret, et hospitium quoreret, ibique pernoctare desideraret, mulier respondit, se quidem hospitium libentissime probere, sed virum suum, quoniam aliquantulum in-

juriosus esset, formidare; cumque ille obstinaci ani-
mo peteret, nec illa tamen eum hospitare absente vi-
ro auderet, tandem victa eius petitionibus eum recepit,
nec tam palam conservare ausa ^{fuit}, sed in superiora do-
mūs eum ascendere fecit, et juxta culmen eum abscondit.
Cum autem Vir ejus nocte adveniret, adduxit secum ju-
venculam speciosam, Virginem decenter amictam, et
accendit ignem copiosum, et suspendit Caldarium aqua
plenum, et cum ebulliret, denudavit puellam, et proje-
cit eam in ferventem aquam, quo cum jactaretur, excla-
mare fertur, Vir, inquit, mihi misero de Virginitate mea.
Uxor autem ejus hoc visō periculo exclamavit. Vir, vir, de vi-
ro qui latet in culmine. Peregrinus ^{vero} videns quod
fiebant, erupit per lectum et aufugit, sed et latro senti-
ens se deprehensum continuo dedit locum, ossa vero Vir-
ginis in eodem loco sepulta sūt.

Beatus autem Ratperonius ipso sibi tradito loco à sup-
ra dicto Berengario de Arnane cepit ibi Basilicam con-
struere cum infinito tamen labore, quoniam nihil pro
manibus habens aggressus fuerat opus ingens. At tamen
per Dei adjutorium, qui dixit, spera in Dño et fac boni-
tatem, et delectare in Dño, et dabit petitiones tibi cordis tui,
Basilicam magnifico opere fundavit, et ad perfectum usque
perduxit.

Fort. Arnand in
cap. Ysnon

Multas ergo Idem homo Dñi persecutiones, multas ca-
lamitates à circa manentibus Clericis perpeffus est, in tan-
tum, ut etiam Warmannum Constantiensem tunc Epum
in eum incitarent, qui eum multis injuriis affectum, demum
etiam loco depulit. Sed juxta est Dñs his, qui tribu-
lato sunt corde, et humiles spiritu salvabit, et multo tri-
bulationes justorum, et de omnibus his liber^{abit} eos. Deus Dominus
Contigit enim, ut Warmannus Episcopus post expulsionem
hominis Dei pergeret Romam, et in ipso itinere cum
omnibus se comitantibus finiret vitam. Cui Eberhardus
frater ^{episcopus} in Episcopatu successit, qui Beato Viro
Ratperonio Clementissimus et misericors omni spore fu-
it. Ipse enim Vir ^{episcopus} de Rotse pridem expulsus ad ali-
um conigravit locum, ibique sibi construxerat ^{erat} ara-
torium. Inde ergo ab Episcopo ad priorem locum Benig-
ne est revocatus, ibidem deinceps in Dei servitio est con-
servatus. Sed et idem Episcopus Basilicam, quam ho-
mo Dei ^{episcopus} construxerat in honore Dei Genitricis de-
dicavit, eumque in quibus potuit, adjuravit. Homo autem
Dei, eundem locum constantiensi Ecclesie tradidit,
quia inde eum in Dei servitio molig promoveri spe-
ravit.

Loc. xi

parvum

Fuit autem nemus ~~per~~ ^{parvum} oratorio vicinum,
de quo aliquantulum habere poterant necessaria ligno-
rum. Cumq; illud quidam maligni homines contra
ipsum ~~illius~~ voluntatem devastarent, et saepius ab eo rogati
nequaquam desistere vellent, ~~rogavit~~ ^{rogavit} DNUM, ut
ut aquas ibidem inundare faceret, ne homines tali
rapina se amplius progravarent. Haec mirum in mo-
dum continuo cepit ibi aqua in altum excrefcere, et
ligna opprime, et stagnum speciosum, ut hodie connota
efficere, atq; ex eo idem locus Rotse vocatus est.
Cumq; et in ipsas aquas pisciculos ad solatium inhabi-
tantium congregaret, et eos quidam perversi ^{perius} ex-pisca-
rent, motu homo Dei, imprecatus est illis aduersa.
Qui dum iterum quadam die piscarentur, unus eorū
cecidit de navigio, et aquis proventus submersus est in
profundo. Ergo dum corpus illius a noctis summo studio
per multas horas undiq; perquirites quorerent, ut
sepulchro tradere^{nt} et minime invenirent, tandem
compruncti coperunt hominem Dei exorare, ut defun-
cto veniam dignaretur dare, et ubinam ejus corpus
deberent quorere, demonstraret. qui protinus veni-
am dedit, et digito locum per spiritum demonstravit.
At illi continuo ad designatum locum pervenientes
in eodem loco invenerunt corpus erectum sub aquis,
non longe à terra stare, et per capillos extractum
tradiderunt sepulchro. Igitur per multos aegones
et labores B. Ratsperonis spiritu sancto plene migra-
vit ad Dominum VII. Cal. Aug. et corpus ejus in Ba-
silia, quam construxerat, honorifice tumulatum qui-
escit, ubi usq; in hodiernum diem multis beneficia
proflare non desinit.

De Morte pretiosa Justorum.

Erat in Monio Domus Petri quaedam soror, quae in
viduitatis sanctimonia multis annis ^{servando} serviens, et ad
postremum sacro velamine consecrata, omni bonitate
erat conspicua. Hoc Adelheit dicebatur; huic dum
finis vite propinquaret, ^{atq;} ^{atq;} aegritudine correpta, de-
cubaret, quadam die elevatis oculis suspexit et dixit:
O quantum lumen video splendere de super, cui respondit
sanctimonialis virgo, quae custodiebat eam, et videtis lu-
men soror charissima? et illa, utiq; video, lumen valde
splendens et elegantissimum. Hoc dicto clausit

oculos continuo, et per aliquot dies, quos supervixit car-
nale lumen post spirituale nunquam conspexit, et ita
quievit.

Alia in eodem Monio Sanctimonialis Virgo Megin-
rat nuncupata, usq; ad maturos annos in summa castitate
et bonitate perseveraverat, et cum ei nec victus nec vesti-
tus a Monio tribueretur, illa tamen omnibus prompto
animo ^{oper}abatur et serviebat, atq; plerumq; cum mag-
na penuria beatam vitam ducebat. Hujus patientio-
cum remuneratio proximaret, infirmitate progravata
cum maxima patientia et silentio, atq; munditia multis
diebus recubabat. Hujus exitus dum hora adveniret, sus-
piciens oculis sursum dixit: Euge Domina Sanctissima
Maria, quoniam huc advenire voluisti, et hoc dicens re-
verenter oculis depresso emigravit

Fuit et alia nomine Regillinda, quae etiam dum quoda
tempore egrotaret, et una die sola sero vigilans raceret,
cepit odorem thuris incensi naribus suaviter haurire,
et cepit secum tacita de tanta suavitate fragrantis
mirari, et sollicita cogitabat, quod jam deberet mig-
rare, atq; vehementer dolebat, ut ipsa postmodum
referre solita erat, quod nullam tunc sororem sibi
adesse cernebat. Et ecce apparuit ei Vir canitie
Venerandus, qui de manu eam tenens duxit ^{per}
amoenissima loca virentia corusco lumine et omni
suavitate repleta, in quibus innumeros hominum
vidit nitidissimo aspectu et inauratis vestibus circum-
datos, qui quasi in curribus semper ad superiora
~~et~~ paulisper ascendebant, et quanto altius, tanto etiam
clarius lumen aspiciebat. Audiebat eos quoque in-
terrogantes quisnam esset, qui pertransiret per eos,
et respondebant alii, quod S. Martinus transiret, et
illi iterum: Ille, inquit, omni honore et reverentia
dignus habetur. referebat autem, quod in ante mul-
to splendidiora fuerint loca, et ad quae ipsa non est
tamen perducta. Nihil ergo ductor ejus locutus est
cum illa; sed iam dicta visione conspecta continuo
ad Superos est reducta.

Sed et antea temporibus Theodorici Abbatis erat,

quidam Trater barbatus nomine Lanzelinus despectus
quidem, et exilis forma, sed simplicitate ^{proxima} ~~prospicitur~~.
Hic Tertuliani sepius adjutor erat; hunc cum extrema
egritudo occupasset, et eum sacerdos corpore Domini,
et oleo sacro muniret, et adhuc lecto jacentis cum aliis
astaret, ille aperta voce cepit dicere: ubi est, inquit,
S. Petrus apostolus, qui hic mihi adstabat? ecce vidi
eum ibi mihi assistere. et post non multum contigit
eum feliciter migrare.

Anno ab Incarnat. Dñi M. C. XXXVIII. Inno-
centius Papa habuit Romæ Concilium inaudito magni
judinis. Huic concilio interfuerunt sic dicebant: Epif-
coporum octingenti, et Abbatum mille cum Clericis, et
Laiis innumeris, ubi inter multa utilia de^{ta} statutum
est, ut incendia domorum non fierent, quod etiam per ali-
quot ~~tempus~~ annos diligenter observatum est. Huic sy-
nodo etiam intererat Conradus Abbas, indeq; rediens
attulit duo palliola, ex quibus Cappas fecit.

Anno ab Incarnat. Dom. M. C. XXXII. Hugo Bre-
positus Constantiensis dedit quinq; talenta et emit pro-
diolum apud Altheim, quod quidem prodiolum bene-
memorio Gisilla iam antea Monachis dederat, et cum emis-
set illud iam dictus Hugo ab Abbate Conrado presentibus
fratribus, et aliis multis, reddidit illud iterum et tradidit
Monachis, sub ea conditione, ut omni anno in diebus obitus
ipsius, qui est XV. Kal. Maij. omni congregationi de eo-
dem pro dio, prout possibile sit, ministraretur.

Anno ab Incarnat. Dom. M. C. XXXIII. Gerungus
Presbyter dedit Monachis cum manu advocati sui Henrici
in manum advocati nostri Conradi de S. Monte duo pro-
diola, unum apud Schu Windorf, alterum apud Wangin
in pago Linzgowe sub comitatu Henrici de S. Monte
absq; ulla contradictione legitima traditione coram mul-
tis idoneis testibus. Ipse autem Gerungus ad Monachum ve-
niens infirmatus est, et usq; ad mortem benigne tractatus est.
Eodem anno Gundelo de Constantia dedit prodiolum suum
apud Gerboldis Wilare, et simul attulit filiam suam.

Anno ab Incarnat. Dñi. M. C. XXXXVI. famas
magna populos longe, lateq; premebat, ac per hoc inopia
coegente, quodam personis se de Triboltingin et Teger-
Wilare ad Monachum contulerunt, se suasq; possessiones
illuc tradiderunt, quam traditionem quidam eorum
minime stabilire potuerunt, quoniam possessiones ad
Augiam tributarias fuerant.

Anno ab Incarnat. Dñi. M. C. XXXXVII.

Tuas

Fort. Schwegndorf
in cap. 100. 101.

Conradus Abbas renovavit portas Ecclesie, et Capellam S. Valrici renovavit et auxit, et optimis picturis adornavit. Dedicavit autem eam Herimannus Constant. Ecclesie Episcopus XII. Cal. Jan. in honore S. Valrici Epi et S. Astri Mart. S. Crucis, et S. Mariæ Virginis. Continentur autem ibi reliquie S. Joannis Bapt. Petri et Pauli, Bartholomæi, Simonis Ap. totum et Matthie. Martyrum quoque Stephani Proto. Mart. Blasii, Belagii, Joannis et Pauli, Hippoliti, Sebastiani; Confessorum Gregorii L.P. Nicolai, Conradi, Gebehardi, Galli et Magni. S. Virginum Mariæ Magdalene, Agathe, XI millium Virginum, Fortunatæ, Eutropiæ.

De Expeditione Contra Paganos.

Tactum est autem temporibus Conradi Regis, ut Eugenius Papa litteras mitteret Ludovico Francorum regi. Sed et Bernhardus Abbas Mont' Montij, quod dicitur Clara vallis, alijsq; transirent per Gallias et predicarent, ut omnes tam majores quam minores, qui Dei voluntati parere vellent, armati pergerent ad debellandos Paganos, et maxime contra Languinariium quendam Tyrannum, qui Edissam civitatem, quæ olim Rages dicebatur, invaserat, et christianos omnes, quos sibi reperit, aut occidit, aut in captivitatem redegit, et Dei Sacra prodavit et polluit, atq; evertit. Hæc igitur fama per vulgata, factus est motus magnus in terra, ita, ut ipse Conradus Romanorum Rex cum Ducibus et Comitibus, alijsq; Proceribus multis cum populorum infinita multitudine ex diversis regionibus, sed ex omnibus se quam plurimi Domino offerrent et mente devota, atq; promptissima se suavis ad hoc tunc studiosissime pararent. Perrexerunt igitur exercitus infinitus armatis per Pannoniam et Bulgaricam sylvam, et copiosa navium multitudine per Danubium, portantibus arma, et quolibet necessaria. Cumq; venissent in Greciam, honorifice suscepti sunt a Rege Grecorum, et ipsiq; ducatu perducti sunt in eremum vastissimam, ut venirent, sicut putarent, ad terras Gentium. Igitur cum quadam die castra ponerent in loco quodam, ubi vallis erat inter eos, ibiq; fixis tentoriis sepsi requiescerent, ecce! subito intempesta nocte venit

q et Ludovicus Francorum Rex

armati

Incensum torrens
vehemens in

F Constantinopolim
ad Regem grecorum
et ab ipso directus
est nav

In undatio maxima, et quoque in valle resperit, in
mare transiit. Hoc primum infortunium. Postea di-
versarum cladum proteritum fuit. Nam cum primò
in Dei timore et humiliter et pacifice pergerent, cun-
cta eis prospera obvenerant. At vero postea cum
elati in superbiam rapinis inservire coepissent, diver-
sis cladibus consumpti sunt. Nam cum per defectum per-
gerent, et escas non invenirent, multi fame perierunt,
alii inedia laborantes à Baganis aut perempti, aut in
captivitatem redacti disperserunt, quidam quoque glori-
oso martyrio coronati sunt. Rex vero Conradus cum vi-
deret, quod nihil voluntatis suae perficere potuisset,
reversus est navigio per mare Hierosolymam. Frater
autem Regis Otto Trisingensis Episcopus iam pridem re-
cesserat ab Exercitu, qui Regem sequebatur, et volebat
per regiam viam transire Hierosolymam, et cum
illo de exercitu ad XXX millia armatorum. Et his ergo
Baganorum exercitus supervenit, eosque penè omnes intere-
mit.

De Gallorum Rege.

Rex quoque Francorum Ludovicus cum Uxore et mul-
ta ambitione sequestrati cum suo exercitu perrexit,
quousque Antiochiam civitatem pervenit. Ibi à princi-
pe civitatis honorifice est susceptus, et cum ibi aliquan-
tis diebus quiesceret, sicut fertur, stuprata ejus Uxore
à Principe civitatis, ipse Rex vix cum paucis evasit,
et ad Conradum Regem, qui tunc apud Accaron mo-
rabatur, pervenit, à quo benigne receptus, ac postea
Uxori ad se revertenti reconciliatus est.

De expeditione contra Damascum.

Post hoc Conradus Rex cum multo exercitu ad
Hierosolymam petiit, et à Rege atque Clero illius
civitatis officiosissime susceptus est. Qui statim
edixit expeditionem suam cum duobus regibus et
eorum exercitibus contra Damascum, quam cum obse-
derent, etiam expugnanda esset, civitas, Dei milites
corrupti pecunia ab his qui intus erant, abduxerunt
exercitum, et abierunt inacti.

De Nostratibus.

In hac profectione quidam de loco nostro profecti ad-
huc minime redierunt; Multi autem christianorum
qui à Baganis captivi abducti fuerant, ab Armenis pretio

redempti sunt, et in patriam redire permisi.

De Expeditione ultra Albam fluvium.

Igitur Conradus Dux de Saringin designavit, secum aliis innumeris, quibus illud iter, de quo iam retulimus, laboriosum visum est, ut et ipsi per Saxoniam pergerent, contra illos paganos, qui trans flumen Alba dictum consistunt. Quo cum pervenissent, invenerunt terram invidiam et valde aquosam et paludibus plenam, habitatores vero illius terrae non simul commorantes, sed dispersos ita, ita ut non facile inveniri possent. Exercitus ergo Christianorum ignorantia locorum extenuatus sine aliquo rerum effectu reversus est.

His temporibus ingruente inopia nostrates abstulerunt argentum de columnis Propitiatorii et expenderunt illud. Campanam quoque permaximam satis bonam eisdem temporibus fecerunt. Porticum ante Basilicam novis structuris atque picturis innovarunt.

De obitu Waltrami Abbatis.

Per idem tempus cum Waltramus Abbas apud Vifthinum multa bona operatus esset, visum amisit, et ad Monasterium nostrum reversus visum medicamento recepit, et in bona conversatione deinceps in Congregatione permansit, ac demum beato fine quievit.

De obitu Gebinonis Abbatis.

Anno ab incarnat. Dom. MCLVI. Gebino Abbas apud Waginhusin diutina infirmitate detentus, plerumque nescio utrum in veritate, an per phantasia videbat quasi quosdam personas ante se, aliquando quidem venerabiles, quibus et locum dare iubebat, hos, qui iuxta se erant, aliquando verotetras,

quas abire aperta voce iubebat, et etiam baculo, quod manu gestabat, abigebat. Hic cum iam obiturus esset, convocata familia indulgentiam eis optavit, et ut sibi facerent, similiter rogavit. Item alius nomine Folmarus multas phantasias patiebatur in extremis suis.

De Eremitis.

Et ut ad superiora parumper redeam, quidam ex fratribus singularem vitam diligentes receperunt in eremum, ibique laboriosam vitam duxerunt. Winihardus scilicet, Marquardus, qui ambo erant illiterati, et Dietericus Presbyter diversis tamen temporibus atque locis. Omnes autem hi in bona conversatione vitam suam consumaverunt.

De Inclusis.

Item Walconus Monachus et Meriboto atque Hartmannus barbati fratres, Judintha quoque valde religiosa femina, Bertha etiam ex sororibus se incluserunt. Viri tamen isti omnes pene ita erant importuni animi, ut non facile in congregatione permanere potuissent.

Anno M.C.LVIII Burhardus de Husin obiit, et pradium suum, quod apud Birithilingen habuit, Monasterio dereliquit. Birithilingen

108. Bürlingen
in cap. Haigerloch

Miraculum Divi Gebhardi.

Per idem tempus, cum quidam homo, qui habebat officium Fullonis, in Monasterio per plurimum tempus, auditu pene caruisset, quodam die venit ad sepulchrum beati Gebhardi Episcopi, et cum nec sonitum campanarum, nec voces psallentium audire ~~per~~ valeret, apposuit caput

sepulchro, et cum lacrimis cepit ~~rogare~~ ^{orare}, ut dignaretur ei S. Gebhardus orando ad Dominum auditum reddere. Post paululum igitur antequam de sepulchro recederet, cepit aperte omnia audire, et omnibus, qui audire volebant, aperta voce narrare, Deumq; ac S. Gebhardum glorificare. Adhuc quoq; permanet ei haec gratia, et laeta voce fatetur, quae circa eum sunt facta.

De Heiggou

Anno M.C.L.VIII. venundatum est praedium, quod Monasterium habuerat in villa quae dicitur Heiggou sexaginta talentis, qua pecunia resolutum est praedii portiuicula apud Tegerwilare, et persolutum est magnum debitum, quod debebatur cuidam Matrone apud Constantiam.

font. Haidgan fil.
par. Heisterkirch
cop. Wurzach.

De Miminkusin et S. iheim et tabula aurea.

Eodem anno venale factum est praedium, quod Monasterium S. Georgii Mart: quod situm est in nigra Silva, habebat in villa Miminkusin dicta. Ergo quoniam nostrum Monasterium in eadem villa praedium habebat, quod ei Heroldus bona memorie quondam dederat, cum seipso et aliis praediis suis Kulti scilicet et Eschirchwilare atq; Niviron, idcirco toto nisu nitentur, ut hoc acquireret. Ea de re factum est, ut tabula, quae in principali Altari S. Gregorii ex ~~trifenti~~ latere contra choru apposita erat, et erat auro et gemis decentissime cooperta, auro nudaretur. In hujus tabula medietate erat circulus gemmis pretiosis densissime per circuitum adornatus, cuius in medio imago Dni Nri IESU Christi in maiestate sedentis pulcherrimo opere habebatur, et in circuitu

per planum Cherubim habentes quatuor facies et
senas alas, et rota habentes alas et oculos, et novem
Ordines Angelorum habentes in manibus phialas
et ^{quatuor} Seniores quasi mittentes coronas suas ante
Thronum Dei. Imagines quoque ^{quatuor} Evangelistarum,
in singulis electris pulcherrimo opere habebant,
et per circuitum circuli pleni gemmis, et in
ceteris electrine imagines in umbone verovis,
et haec omnia ita pulchro opere erant optime auro
facta, ita ut delectaret de videre. Haec itaque ²³ fu-
erant, ut nos ipsi conspeximus, duae tabulae, una
auro, altera argento, et auro, Columnae quatuor,
Cyboria argento operata, Thuribulum argenteum
valde pretiosum, calices vero plusquam VIII.
Igitur hoc auro, quoniam de iam dicta tabula sum-
ptum est, comparatum est praedium apud Mimin-
husin, quod habuerat illic Monachus S. Georgii,
insuper datum est pro eo praedium, quod habuimus
apud Miteim, quod dederat quondam Bertolfus
de Zaringin frater Gebhardi Epi III pro hospite
violenter apud nos sumpto.

De Incendio.

Igitur cum iam inusitato modo ab omni debito
quamvis cum grandi damno absoluti essent, et tam
locus quam Monasterium optime ex cultum esset,
accidit sicut scriptum est. Ante ruinam exalta-
bitur cor. Erat quippe adicula infirmaria
adhaerens, in qua caminus, et iuxta caminum
ex utraque parte stramenta, in quibus fratres
recubabant, et in mesationibus atque potationi-
bus et confabulationibus illicitis saepissime vaca-
bant. Ibi itaque pueri Monasterii igne incaute
accidentes, ignis stramenta iuxta posita in-

Triginti quatuor

Ad launa
aliquot lineas

vasis, et in momento totam pervasit Monasterium.
 Basilicam ^{quorum} S. Gregorii et omnia simul aedificia
 Monerii flama consumpsit. Fratres igitur ad
 cenam post vesperas confidentes et hoc tam pericu-
 loso nuncio immaniter percussi, et omnia, quae in-
 ter manus habebant, obliti, quoniam etiam omnia
 igne consumpta sunt, discurrunt, et quidquid sur-
 ripere poterant, de suppellectilibus abstulerunt.
 Non credentes autem quod Dominus permetteret
 Basilicam S. Gregorii igne consumi; negligentius
 extulerunt, quousque multa quae efferi potuissent,
 igne consumpta sunt, tam ex codicibus, quam
 ex suppellectilibus. Tunc consumptum est
 principale altare cum omnibus ornamentis
 suis, et in hoc Sanctimonium argento operatum,
 in cuius supremo marmor rubrum valde pulchrum,
 in quo olim brachium S. Philippi Apti inventum
 est, et adhuc multe S. Reliquiae in eo contineban-
 tur, et praecipue S. Apollinaris et Huberti et alio-
 rum multorum, ^{quae omnes pariter} cum omnibus ornamentis suis, ^{consumpta sunt,}
 in quo pixis auro et argento operata cum Corpore ^{Cyborium cum}
 Domini dependebat, et aliis multis pulcherrimis
 Reliquiarum receptaculis. Crucifixus pulcher-
 rimus, et in hoc multe Reliquiae, cancelli, qui
 per totum imaginibus pulcherrimis delectabili
 opere erant perornati et altare ante Crucem.
 Chorus praclaro opere factus et analogia ^{multa} satis pul-
 chra. Codices multi satis boni, dorsalia et vela
 multa pretiosa, Capella septem, Capitulum, cuius
 omnes sedes utpote in solemnitate Pentecostes
 erant ornatae variis velaminibus, et regula satis
 bona continens duo Martyrologia, unum Sanctorum
 alterum defunctorum, et Evangelia, et Asidorus
 Sententiarum. Refectorium cum omnibus uten-
 silibus suis, Coquina, Cellarium, cum his quae

ibi erant. Armarium ~~quod~~ valde bonum, cum
multis quae in eo recondita erant. Habituacula
Domini Abbatis cum multa satis bona suppellectili.
Codices optimi tam Altaris quam divini Officii
cum optima paratura flama consumpsit. Cam-
pane multae incomparabiles, Cymbala et organa
deperierunt. Sacristia tamen et librorum repo-
sitorium vix reservata sunt cum his quae intus
erant. Erat enim videre miseriam. Dormi-
toria tam Monachorum quam exteriorum fratrum
consumpta sunt, et multi miserabiliter denu-
dati. Habituaculum namque Sororum, quod flama
non tetigit, statim tamen prorsus dissipatum
est, et ipse usquequaque dispersa. Sed et Monacho-
rum quidam quaecumque poterant in Monaste-
riis transmissi sunt.

Actum anno ab Incarnat. Dom. M. CLV. IIII
a primitus condito ipso Monasterio CLXXVII.
Indict. VII. die 2da Mensis Julii, hoc est IV Non:
Junii feria 3ta sacratissima Hebdomada Pente-
costes, quando Spiritus Sanctus super discipulos
Christi venit in igne non tamen consumens sed
illuminans, super nos autem ut meriti fuera-
mus, venit ignis consumens, et devoravit ^{ns.} muros
dejiciens et duros lapides cominuens.

Tedato ergo igne irruerunt tam viri quam mu-
lieres, maiores et minores, sed et quidam Mona-
chis quidquid subripere poterant in auro et ar-
gento et aliis metallis, quae flammis supererant
funereas praedas agebant. Custos autem et
caeteri fratres tristitia ita amentes effecti
fuerant, ut nec considerarent, nec observarent,
donec pene omnia pretiosiora exportata fuissent,
et grande damnum multis diebus fiebat.
Interim quaedam muliercula advenit de Con-

stantia et accessit ad Altare S. Gregorü, quod iam totum combustum ~~erat~~, et de cineribus Sanctorum, quæ adhuc in Altari ardebant, collegit, et domum attulit. Habebat autem parvulum filium omnibus infirmitate membris debilitatum. Huic ergo balneum fecit, et de allatis Sanctorum Cineribus iniecit, et sic puerum imposuit, et balneavit. Ex quo confestim meliorari capit, quousque in brevi integram adeptus est ^{sanctam} ~~sanctam~~. Divina officia agebantur tunc apud S. Fidem, illud enim altare solum et S. Joannis Baptistæ integra reperta sunt. et illuc omnes capse Sanctorum etiam Sarcophagum S. Gebhardi deportatae sunt. Illuc cum mulier de alia villa venisset, deferens in brachio filium parvulum, cui unum brachium deciderat, ita ut illud nullatenus per multos dies e levare potuisset, posuit eum super Sarcophagum, et non post multum gavisa est sanatum. Seniores nostri olim prophetaverunt, quod locus iste nunquam igne cremaretur, sed sicut Dominus per Jeremiam cominatur dicens: Subito loquar de gente et regno, ut edificem et ^{pl} plantem illud; si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam, penitentiam agam et ego super bona, quod locutus sum, ut facerem ei. Illis diebus defecit apud nos omnis rigor disciplinae et operis Dei, sicut scriptum est, dissipati sunt nec compuncti.

Et confectum fuerat

Erat quidam Ven. Presbyter in proximo inclusus, hic cum inter orationes suas lugeret excessum istius loci, et diceret: Domine quare tantum malum permisisti venire super tantum locum, audivit subito vocem dicentem sibi: Quia, ^{ipsi} absterunt decorem domus meae.

De instauratione aedificiorum.

Consumptis igitur pene omnibus, quae anti-
quitas sive noviter fuerant fabricata, vel congre-
gata, Abbas Conradus et Herimannus Prior con-
surgentes accinserunt se viriliter ad restauratio-
nem ^{praedictarum} ~~perditorum~~ rerum, et statuerunt eos reliqui
fratres. Alii quidem onera portando cum exul-
tatione, alii vero regiones circumcundo cum
reliquiis sanctorum, et petendo tam divites
quam pauperiores subsidium ad instaurationem
in incendio consumpti Monasterii. Ex tali ergo
collatione ceperunt aedificare primitus quidem habi-
lacula Abbatis, duas Capellas unam super altera,
superiorem quidem in honore S. Martini et S. Of-
waldi, inferiorem ^{vero} in honore S. Mariae Magdalene,
et Sae Fidis Virg. et Martyris.

Dedicatio S. Fidis perseveravit sicut prius erat
X Kal. Decemb: quoniam illud altare integrum re-
pertum est, et ibi agebantur divina officia.

Aedificabant quoque duo Refectoria, unum super al-
terum, et coquinam, et cellarium et torcular, Cal-
factorium quoque et infirmariam, et Capellam
S. Mariae, Capitulum quoque ^{atque} Dormitorium.

Ad hoc itaque combuserunt calcem magno sumptu
iuxta Tettingin in silva, et maxime liquamen
magnarum Frabium, et aliorum lignorum concide-
runt in silva iuxta Brigantium, quod adduxerunt
plus ^{quam} ~~quam~~ quinquaginta remiges per latum stagnu
um ad nos. Monasteria quoque alia miserunt cum bona
voluntate sua dona, Hirsauigienses quidem pallium
bonum, et carradum vini, de cella S. Petri unum
calicem. Zwiruldenses unam Casulam, et albam

Tettingin seu
Tettingen prope
Confl. Enler laur
Bodan + ad Colera.

atq; stolam, alii vero alia munuscula, quæ omnia
Deo sint accepta.

Anno ab incarnat: Dom: M.C.LXI. Indict: VIII.
Die II idus Decemb: dedicata est capella S. Mariae
iuxta infirmariam a venerab: Herimanno Constant:
Episcopo patrante Abbate Conrado. In nomine
S. Trinitatis Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti,
et in honore sanctæ et victoriosissimæ Crucis.
Et quoniam prior capella erat etiam in honore
S. Michaelis dedicata, et alia capella erat prius
desuper constructa in honore S. Andrea Apostoli
ubi exterioribus fratribus cantabatur, et hæc iam
nunc incendio defecerat. Has igitur tres cele-
brationes nunc in ista una capella fecerunt
contineri, et dedicaverunt eam in honore sanctissimæ
DEI Genitricis Mariae et S. Michaelis Archangeli, S. quoq;
Andrea Apli, et aliorum apostolorum sanctorum,
quorum nomina hic subnotantur. Joannis Baptistæ.
De ligno Dñi, Petri et Pauli. Jacobi. Philippi, Bar-
tholomæi, Joannis Evangelistæ, Jacobi, Thomæ,
Simonis et Juda, Mathiæ Apostolorum. Stephani
Protomart: Sanctorum Innocentium. Fabiani
et Sebastiani, Clementis, Blasii, Spollinaris,
Georgii, Mauritii, Bonifacii, Viti, Hippolyti, Fe-
licis Papæ, Pelagii, Joannis et Pauli, Cyriaci,
Calisti Papæ, Cosmæ et Damiani, Proti et ~~Thyæ~~ Jacincti
~~cinthii~~, Dionysii Episcopi, Pancratii, Eugenii,
Genesii, Agapiti Martyrum. Gregorii Papæ, Syl-
vestri Papæ, Martini Episcopi, Nicolai Episcopi,
Augustini, Sulligii, Valtricii, Conradi, Gebhardi
Episcoporum. Benedicti, Galli, Magni, Othma-
ri, Wiperti, Maximi, Leonardi, Agidii Confessorum.
Maria Magdalena, Agatha, Anna, Cecilia, Lucia,
Margaritha, Barbara, Scholastica, XI millium Virginum
de capite S. Walpurgæ Virginis.

Episcopi

Wolmuotinga

Quidam autem miles nomine Helias præteriens
venit usque ~~Wolmuotinga~~, ibique mortifere vulneratus
est, ab inimicis suis, et statim misit et vocavit fra-
tres, eisq; se comendavit obviæ, et dedit equum
suum et prædiolum quod habuit in pago Hegow
villa lone, et rogavit sibi sepulturam fieri in Mona-
sterio. Quod et ita factum est. Nam cum defunctus
esset, perlatus est in Monasterium, et sepelivit eum
Episcopus honorifice, et statuit, ut in ipsa die Dedi-
cationis illius Capelle deinceps omni anno, prout
possibile esset, fratribus communiter ministraretur
ex ipsa pæpæsiuncula, quam dederat prædictus
miles Helias, qui erat ministerialis S. Mariae
Dei Genitricis, et Constantiensis Ecclesie. Dedit
quoque eam in dotem eidem Oratorio.

Eadem die dedicavit idem Episcopus Heriman-
nus Capellam S. Martini, et recondidit illic reliquias,
quæ et antea ibi fuerant, quæ superius pernota-
te sunt. Ab hoc die egerunt divina officia
in supradicta Capella S. Mariae. Ad hoc ædificia
expensum est omne aurum, quod superfuerat
emptioni prædii apud Miminhusin.

Explicit Liber V

Incipit Liber VI. 33.

Tempore illo, quo ^{incendium} grassabatur in Basilica S. Gre-
gorii, tunc erat tanta vis flammæ, ut aramenta
magnarum Campanarum liquefacta defluerent
velut aqua, et cadentia de alto in terram diffi-
lirent ita minutatim, ut vix postea pars ~~cuius~~ aliqua
ex eis recolligeretur, ex quibus iterum aliqua signa
fusa sunt, quorum quædam aliqua statim confracta

33 in manus: origin.
legitur Quintus
licet etiam legatur
explicit liber V

sunt, quaedam vero adhuc manent. Diversa quoque
utensilia preparaverunt in lignis et ferramentis
ad magnas moles lapidum et lignorum.

Columna quippe et alii quadrati lapides dissipati
erant ex calore, et pene inutiles facti sunt, ita
ut nullus permanere posset in eo, quod fuerat.

Unde Matrona quaedam nomine Maktilt com- Maktilt
paravit aliquas columnas cum capitellis et
basibus.

Capella
Dedicatio iterata S. Joannis Bapt.

Id et antea, hoc est, anno Domini incarnat: MC.LX.
Herimannus Constantiensis Episcopus dedicavit
capellam S. Joannis Baptista in Templorio
VII Kal. Jan. et collocavit illic Reliquias, quae
et prius ibi fuerant, sicut superius pernotatum
est.

Instauratio Ecclesiae.

Anno ab Incarnat Dom. MC.LXII. Indict. X. die
XVII Calend Junii, regnante Friderico Imperatore,
praesidente Constantiensi Ecclesiae Herimanno
Eppo; Sub Abbate Conrado, in vigilia Ascensionis
Dni, locatum est primum fundamentum
novae structure Ecclesiae Gregorii Papae in
loco S. Gebhardi Eppi Fundatoris primi eiusdem
Ecclesiae, et positum est limen ostii, quod ver-
git ad Claustrum ex occidentali parte tertio
anno, postquam incensum est idem Monasterium.
Eo tempore Romana Ecclesia destituta erat
certo rectore, quia duo eam sibi usurpabant,
hoc est, Alexander et Victor, Imperator favebat
Victori, Alexandro Orientales Ecclesiae.

Per idem tempus Fridericus Imperator
Mediolanensem civitatem obsederat, iamque

cives eius magna vis famis ad deditorem coegerat. Itaque per huius civitatis excidium, quia inter omnes civitates Italia potentissima erat, timore correpta omnes civitates, quae antea repugnaverat infinitas pecunias Imperatori pro gratia eius deferrebant. Ex his ergo et ex aliis, quas antea et postea quacumque conditione adquisierat, deliberavit decimas dari Monasteriis in Eleumosi- nam tam per Italiam quam Theotoniam.

Hac de causa etiam nobis tunc quinqs marchas direxit, ~~quibus~~ paulatim de die indiem Basili- ca S. Gregorii exstruendo reformatur Wezilone quodam de Constantia opifice exclerico.

Leipparatsreuthe
in cap. Lindg.

Per idem tempus resolutum est praedictum apud ~~Sci~~ ^{reli} Lupatiruti sex talentis, quod dederat Quo- digerus cum manu filii sui Egilwardi et Dni ^{quoniam} ~~Sci~~ advocati de S. Monte.

Eodem anno hoc est MCLXII Imperator Fridericus rediens de subversione Mediolanensis civitatis habuit colloquium apud civitatem quae vocatur Tula; Item aliud Ulma, tertium quoque Constantia. Tuncque iterum nobis dedit quinqs libras argenti. Alias quoque quinqs dedit nobis Hein. Henricus Dux de Saxonia, qui et tunc se separavit ab uxore sua. Ipso anno dedit nobis Henricus de Niwiron praedictum, quod habuit apud Mose.

Mosheim et
Neufra in cap.
Sulgan.

Temporibus igitur Bertolphi Abbatis erat quidam apud nos Vestiarus, quidam qui solebat praesentia sua contumeliosa responsa dare fra- tribus, cum ab eo aliquid peterent, et hoc cre- brius faciebat. Factum est autem quadam die, ut iterum aliqui ex terorum fratrum quid-

99 69
dam ab eo importunius exigent, et ille e contra
indigna responsa redderet, in furorem versi irru-
erunt in eum, et in terram colliferunt, et tam
pugnis quam lignis eum tundere ceperunt, quo-
usque ipsis et illi visum est satis esse. Quapropter
expulsi, et ~~ex~~ excommunicati et aominati
sunt ab omnibus, quia grande scandalum exinde
longe lateque ~~sortum~~ est. Tandem post lon-
gum ad petitionem Episcopi et aliorum mul-
torum ad penitentiam recepti sunt, et publice
Constantie inspectante Clero et populo attonsi
et verberati sunt, et iussi ^{sunt} circuire omnia ^{per}
~~penitentia~~ ^{provinciam} Monasteria, et omnibus palam facere
reatum et confessionem suam.

Similiter et nuper contigit duobus exterio-
ribus Fratribus, qui duos interiores male tracta-
verant, publicam penitentiam agere coacti sunt,
et tam Episcopus quam Clerus ac populus vix multis petitionibus
impetrare potuerunt, ut reciperentur. Haec
exempli causa dixerim.

Ceterum Conradus antequam Abbas fieret,
cum adhuc esset Capellanus Bertolphi Abbatis,
quidam laicus ad conversionem Dreniens, par-
tem pecuniae contulit Monacho, et aliquam partem
more Anania et Saphira sibi in posterum refer-
vare voluit, eamque Conrado utpote amico suo
custodiendam commendavit. Post paucos dies ipse
Conradus factus est Abbas, et eandem pecuniam
ex toto expendit in aedificatione mansionum
suarum. Cumque ille reposceret pecuniam
suam, cum gravi indignatione illum exterruit,
et multis probris affectus, nihilque ei omnino
nisi multa mala retrivit.

Item cum Conradus Curienſis Epiſcopus ⁱⁿ ibi diu-
tius pro caritate maneret, et pecunias ſuas ibi com-
mendaret, ianua, ubi reposita erant, aliquando
confracta ſunt et pecunia direpta. Quade re
cum omnes multo angore contriſtarentur, et
multa inquisitio inter nos fieret, ventum eſt
ad hoc, ut iudicio inquiri debuisset, quis hoc
nefas inter nos perpetrasset. Cum ergo omnes
tam maiores, quam minores hac angustia con-
stringeret, repente inventus eſt quidam iuuenis
faber ferrarius, qui nunquam illuc venerat, ubi
ubi pecunia fuerat, nec cognoverat, nec audire-
rat, ſi vel haberetur, vel ſi eſset, aut fuiſſet.
Cum hoc ergo, ut dicebatur, actum eſt, ut ipſe
clam acciperet pecuniam ab eo, qui furatus fue-
rat, eamque redderet ^{ac} diceret, quod ipſe eam
abſtulisset. Ergo cum hoc coram cunctis fra-
tribus palam fateretur, irruerunt in eum
pene omnes praesente Abbate, et iniecerunt,
in eum manus, et colliferunt eum pugnis et
capillis traxerunt usquequo ſatis eſſet, et ſic eum
expulerunt. Factus eſt ergo tumultus magnus
et varia acclamationis, et tam Episcopus quam
Abbas cum maxima indignatione receperunt
de Monasterio, ac per multos dies sopito furore
redierunt.

Item Presbyter de Constantia commenda-
verat illuc pecuniam suam, quam cum repo-
ſeret, ſenſit, quod pars aliqua inde ſublata
fuiſſet. Inde in furorem indignationis in-
ſtinctus, multis conatibus et opprobriis nos
omnes inſectatus eſt.

108 70
Item et alius pecunias suas nobis sicut
longe superius retulimus, comendaverat.

Quas cum omnes illo infcio expendissemus,
venientem et pecuniam suam requirentem
caltide eum cum possessionibus Monasterii
vix compefcimus. De his tamen omnibus
criminabantur tam ipsum Conradum, quā
fratrem eius, quem ^{frater} Trisbert subtraxerat,
ubi primitus habitum commutaverat, et
ob hac atq; propter alias noxas ejectus est
de prioratu, ac cum postea factus esset Abbas
apud Fishinum, post modicum etiam inde recessit
et multa Monasteria in Bavaria pervagatus
est, ac postremo apud Brigantium Abbas con-
stitutus est.

Ergo Conradus cum primitus Abbas con-
stitutus est contra omnium voluntatem edi-
ficavit sibi sumptuosa habitacula cum nossepe
mus sicut plerumq; in magna penuria, et
obtenebravit nostrum refectorium, quia duo
fenestre erant super principalem mensam,
quas obstruxerat, et stium iuxta refectorium con- ⁱⁿstruxerat
stituerat, atrium quoq; ipsum arboribus maxi- ⁱⁿmultis
mistet pomiferis confitum erat, quas omnes ex-
terminavit. Insuper bonam ⁱⁿcertam apud
Eilingin, et plures vineas optimas apud ~~Alspach~~ ^{Alspach}
~~Alspach~~, pradia quoq; apud Heiggow et ⁱⁿLeimbach
husin, Totirhusin quoq; et Triboltlingin atq;
Altheim vendidit, Tabulam auream Altaris
auro spoliavit, et ciborium argento nudavit,
calices et codices multos distraxit, argentum de
thuribulo expendit, haec tamen omnia pro com-
muni necessitate fecit. Sed de his hactenus.
Hunc autem stylum vertamus.

† apud Nivheim

N. vacuum exiguum

F apud

Antequam factus esset Conradus Abbas, manu sua scripsit Exameron Ambrosii, auro et argento operuit brachium S. Philippi Apostoli, postquam autem factus est Abbas, multa praeclara opera fecit, quo tamen ignis consumpsit. Postea tamen institit, quantum potuit, pro restaurandis edificiis et aliis utensilibus. Aliqua quoque praediola et a libertis tributarius comparavit, ex quibus tam suum quam Praedecessoris sui Theodorici Abbatis nepotis sui anniversarium celebrari constituit, et in suo quidem anniversario, qui est decem solidos, in nepotis vero sui tres solidos expendi decrevit. Sub eius tempore et auxilio renovata sunt Ecclesia, et dedicate, et oratoria edificata apud Eustettin, et Eppindorf, apud Obir et Wangin quoque, et apud Mimmhusin, sed et apud Nivheim, et apud Rinhart. Duo quoquethuribula de auricalco et aliquos codices, sed et adiculam in novissimis ad reponendos libros paravit.

Anno igitur ab Incarnat. Dom. M.C.LXIII. Mense Junio cepit Abbas Conradus infirmari, et cum nec adhibita medicina, nec aliqua causa ei adhibita posset proficere, et iam iamque quamvis invitus cepisset desperare, dedit nobis unam stolam satis bonam, et redemit unum gematum, et deauratum calicem, quem olim vendiderat. Advocavit quoque Episcopum, cui familiaris erat, et alios quoque optimos et cum eis causam suam, ut credo, accurate locutus est, et migravit anno Ordinationis tricésimo septimo die III Cal. Julii et ipso die honorifice sepultus est iuxta ostium Basilicae in Claustro. In ipso die mirum quoddam contigit, quoniam quidam barbatus, his omnibus sanus et alacer interfuit, habens cocturam in crure, ex qua sanguis in tantum erupit, et restingui nullatenus potuit, ut in momento

Deficeret, et Corpus Domini vix acciperet,
et statim emigraret.

Incipit Liber VI^{us}.

Anno ab incarnatione Dom: M.C.LXIII die Domi-
nico idest XIII Cal: Julii convenerunt fratres comu-
niter, et libera electione nullo alieno interese
elegerunt Gebehardum virum idoneum et irrepre-
hensibilem et constituerunt sibi Abbatem canonice
et regulariter cum magna libertate.

Episcopus quoque Herimannus ordinavit eum
cum maximo honore in translatione S. Benedicti,
assistentibus et faventibus cum omni alacritate
omnibus Canonicis Constant. Ecclesie cum multa
plebe. Factum est ergo magnium gaudium, laus
et tripudium illa die de tali consensu fratrum,
quia eo tempore in aliis Monasteriis magna discepta-
tio inter plerisque versabatur, et ideo magnopere
nobis congratulabantur, quod nullus omnino ex
nobis nec maior nec minor a ceteris discrepabat.

Anno ab Incarn: Dom: M.C.LXIII. Rudolphus
Monachus noster Presbyter ex collatione fidelium
suo rogatu aliquantulum pecunie ad opus Monrui
contulit. Et etiam brachium unius Militis ex le-
gione Thebaorum Martyrum, Sociorum S. Mauriti,
auro et argento atque lapidibus decoravit. Hoc
itaque brachium contulit Monasterio nostro Heriman-
nus Senior de Hirzsegge, quod quidem ipse acqui-
sierat a quodam Preposito noto sibi Agaunensis

no Chronol. ed.
10. peral. ed.

loci, quando ipse de Italia pergens eundem locum pertransiit. Isdem Rudolphus tunc temporis redemit etiam calicem bonum, quem Conradus Abbas iam dudum vendiderat.

Anno MC.LIII Conradus Abbas melioravit rotam S. Gregorii et Otto ^{Prædicti} Prædictum S. Philippi Apostoli ubi contractum ~~erat~~, instauravit. Nec ~~hæc~~ adhuc de memoria dilecti Abbatis Conradi + Sed quedam de eius industria memoria tradam. Erat enim peritus Metrica et Musica artium, optimi ingenii, serena voce, affabilis alloquio, veneranda canitie, modestis moribus et verbis. Multa edificaverat præclara, quæ ignis consumpserat. Eo tempore Rudolphus Comes Ramnisberch emit ~~de~~ a Conrado de S. Monte castellum quod vocatur Rinegge, quod ille habebat in beneficium a Constantiensi Ecclesia. Cumq; hoc idem Castellum incoleret, ibiq; maneret, cognovit quod Monasterium S. Gregorii, quod Petrishusen vocatur ~~was~~, ibi in proximo possessionem haberet, quæ sibi valde opportuna esset, et cepit agere cum Abbate Conrado, quatenus eadem possessio quæ vocatur Riniogimunde, sibi pro pecunia concederetur, usq; ad finem vite suæ, ut ibi peculia enutriret, et exinde pabula et pasua habere potuisset, postq; mortem ipsius tam ipsam possessionem, quam omnia quæ tunc inibi invenirentur, absq; ulla contradictione ex integro reciperet. Hæc omnia tandem importuna exactioe et multimoda promissione exegit, quousq; supradictum Abbatem sibi et fratres consentire persuasit, et decem quidem Talenta se daturum propondit, eorumq; aliquam partem dedit, aliquam vero adhuc retinuit,

+ Contiacam

i. e. ut opinor
offia Rheni sed
hoc nomine prope
Rhenegg nullus
iam vocat long.

72
possessionem vero apud Rinisgimunde sibi con-
tiguam in suam potestatem contraxit, super
his ergo omnibus tale privilegium conscribi
fecit, idque suo sigillo confirmavit.

Privilegium super Rinisgimunde.

In Nomine ~~Sancti~~ Sanctissime Trinitatis,
Patris videlicet, Filii et Spiritus Sancti ---

Ego Rudolphus Comes de Rammisberch, notum
facio omnibus scire ~~volentibus~~ tam presenti-
bus quam et futuris, qualiter Ego divina faven-
te Providentia cepi agere cum Abbate et Fra-
tribus eiusdem Monasterii S. Gregorii Papae, quod
dicitur Petrishusin, ut mihi concederent tale pradium,
quale visum est idem Monasterium habere in loco
qui dicitur Rinisgimunde, quia eadem possessio
michi vicina est et opportuna ad alenda pecora, et
homines mei non valebant evitare, quin no-
cerent eis, et hoc mihi visum est melius, et
ego Rudolphus darem Abbati Conrado de Petris-
husin et fratribus eiusdem Monasterii ~~ita~~
lenta, et ipsi ^{michi} concederent iam dictum pradium
apud Rinisgimunde, ea conditione, ut ipsi
ob memoriam et confirmationem huius pacti
anniversarium Matris mee Adelheide, cum fra-
tribus suis annotarent, et celebrarent, et
ego ~~ipse facerem~~ ipsa die de meo propinare
vinum fratribus singulis annis quoad vive-
rem, et hoc pro tributo et memoria presentis
conditionis. Post obitum autem meum nul-
lus omnino heredum meorum qualemcumque

Conrado

Facerem

potestatem habeat, in eadem possessione, vel in
omnibus, quae tunc inventa fuerint in ea tam in
pecuniis, quam in aliis suppellectilibus, vel in
qualicunq; substantia, Sed Abbas qui tunc fuerit
Abbas praesidens Monasterio Petrishusensi et Fratres
eiusdem loci ex integro totum absq; ulla contra-
dictione possideant, pro remedio anime mee et
Matris mee, et omnium parentum meorum.
Et ego Rudolphus Testamentum istud conscribi
praecipere scilicet ~~in~~ conditione, ut nullus ex
haereditibus meis hoc factum meum infringere,
vel praedictos Fratres in praedio isto inquietare
audeat post obitum meum. Actum anno
Incarnat. Dom: MCLXIII. regnante Frederico
Imperatore, Herimanno Constant. Episcopo,
sub Abbate Conrado, et ego Gebehardus Presbyter
scripsi ^{hoc} privilegium ~~hoc~~ anno 1mo Gebehardi
Abbatis. Testes huius actionis Uxor mea Elisabeth.
et frater meus Arnolphus, Rudolphus de Guttin-
gen, Adilbertus comes, Rupertus de Turingen,
Adilbertus Presbyter de Tale, Diemo de Bri-
gantia, Arnoldus de Cricpa, Bertoldus de Luffi-
nowa, et alii multi.

Thal prope
Reinigg

De Mathilda.

Et erat apud Constantiam ⁱⁿ civitatem ^{Matrona} quiddam
nomine Mathilda habens apud nos filium
nomine Henricum Presbyterum, bene litteratum.
Sed heu. Diu nimis egrotantem. Hoc ergo pro
amore eiusdem filii sui Henrici diverso modo
persolvit nobis quadraginta talenta sub tali

conditione, ut filius eius Henricus usum fructua-
rium acciperet de Curti, qua vocatur ^Wuringin,
quatenus inde haberet necessaria, que non posset
habere de comuni annona, et ad hoc subsidium
que infirmitatis absq[ue] diminutione indubitanter
haberet, quamdiu in hac vita ~~per~~maneret.

Hac omnia firmissimo pacto confirmata sunt
in presentia Gebhardi Abbatis et Fratrum eiusdem
Monasterii sub tali ^{con}clusionione et confirmatione,
ut quando obirent, utrorumq[ue] Anniversarius
in suo tempore cum officio Defunctorum memo-
riter celebraretur, et Fratribus sive omni con-
gregationi ea die de eodem pradio ~~et~~aritative
atq[ue] pleniter ministraretur. Ipsa tamen

Mahtilda

~~Mahtilda~~ post paucos dies eodem anno, ¹¹¹ Idus
Aprilis de hac vita migravit, nobisq[ue] iterum
quinq[ue] libras argenti donavit, seq[ue] apud nos
sepeliri rogavit, quod ^{et} factum est cum magno
honore.

Acta sunt hac Anno ab Incarnat. Dom. MCLXIII
regnante Friderico Imperat. Herimanno Episcopo
presidente Constant. Ecclesia, sub Abbate Gebe-
hardo feliciter. Amen.

Anno MC.LXX. Multe calamitates opprese-
runt Monasterium S. Gregorii, de quibus me laedet
amplius aliquid ulterius dicere. Abbas quippe
Gebhardus depositus est, et locus iste graviter
oppressus est, et ~~loc~~spoliatus.

Anno MC.LXXIII. locata sunt fundamenta
Ecclesia S. Gregorii ab orientali parte.

— Anno MCCII Episcopus Hertipolensis occidi-
tur.

— Anno M. CC III. Philippus exercitum contra
Landgravium movit. Amen.